

דברי הכנסת

הישיבה המאה-וחמישים-ושמונה של הכנסת השלוש-עשרה

יום רביעי, כ"ד בכסליו התשנ"ד (8 בדצמבר 1993)

ירושלים, הכנסת, שעה 09:00

תוכן העניינים

שאלות בעל-פה	
360 עולים שהגיעו לחיפה וטורטרו ללוד "להיקלט"	
שאלות ותשובות	
עולים מתחת לקו העוני	
נטל המשכנתה על העולים החדשים	
הצעה לסדר-היום	
תנאי קליטה מועדפים לעולים מאזורי מתיחות ומלחמה	
הצעת חוק החשמל (הגבלת צריכת חינום של עובדי חברת החשמל), התשנ"ב-1992	
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)	
הצעת חוק עובדי שירותים ציבוריים (הגבלת צריכה ושימוש חינום), התשנ"ג-1993	
(הצעת חבר הכנסת א' פורז)	
הצעות לסדר-היום	
יום זכויות האדם הבין-לאומי	
הצעות לסדר-היום	
פיגועים באל-בירה ובחולון, ביקור שר החוץ האמריקני	
והתנהגות המתיישבים ביהודה, בשומרון ובעזה	
הצעה לסדר-היום	
הפגיעה במשפחת לפיד בחברון	
הצעה לסדר-היום התנהגות המתנחלים והאירועים בשטחים לקראת תאריך היעד 13 בדצמבר 1993	
הצעה לסדר-היום	
הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית לבדיקת כספי "נעמת"	
שאלות ותשובות	
מנכ"ל החברה לסיכונים סחר חוץ והלוואות למפעל חבר הכנסת שפירא	
סיוע למפעל מייצא בנגב	
מיחזור פסולת	
מניעת ייבוא בשר לא-כשר	
ייבוא בשר ללא אישור	
אישור תוכניות על-ידי מרכז ההשקעות	
ייבוא דגים מנורבגיה	
הצעת חוק הגנת השכר (תיקון – מס ארגון), התשנ"ג-1992	
(הצעת חבר הכנסת ד' תיקון)	
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת	
הצעת חוק שוויון ההזדמנויות בעבודה (תיקון – דיון בדלתיים סגורות	
בתובענות בשל הטרדה מינית), התשנ"ג-1993	
(הצעת חברת הכנסת ע' מאור)	

שאלות בעל-פה

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני פותח את ישיבת הכנסת; יום רביעי, כ"ד בכסליו התשנ"ד, 8 בדצמבר 1993.

אנחנו מתחילים את סדר-היום שלנו. יש לנו מאורע היסטורי: יותר שרים מאשר חברי כנסת. השואל איננו. הנה השואל הגיע.

השר לקליטת העלייה ישיב על שאלתא בעל-פה מס' 234, של חבר הכנסת יוסי כץ, בנושא: 360 עולים שהגיעו לחיפה וטורטרו ללוד "להיקלט".

360 עולים שהגיעו לחיפה וטורטרו ללוד "להיקלט"

יוסי כץ (העבודה):

ביום ראשון, 5 בדצמבר 1993, דווח בעיתון "דבר", כי 360 עולים שהגיעו לנמל חיפה טורטרו עד לנמל התעופה בן-גוריון, בשל חוסר סידור מתאים לקליטה בנמל חיפה.

ברצוני לשאול:

האם הגעתם היתה ידועה למשרד הקליטה מבעוד מועד, ואם כן – מדוע לא נערך המשרד לקליטתם בחיפה?

היו"ר ש' וייס:

תודה. אדוני השר, בבקשה.

השר לקליטת העלייה י' צבן:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, התשובה היא: לא. הגעתם לא היתה ידועה למשרד מבעוד מועד. משרדי קיבל הודעה על הגעת העולים לחיפה דרך הים 48 שעות לפני הגעת האונייה, ולא היה סיפק

בידו להתקין בחיפה, בהתרעה קצרה כל כך, את מערך הרישום והתשלומים הדרושים לקליטת העולים. בלית ברירה נאלץ המשרד להסיעם ללוד לצורך קבלת תעודת עולה, סיוע ראשוני, דמי כיס, ביטוח רפואי והסעה ליעדם בארץ.

צריך לדעת שהעולים הגיעו בתיווך עמותה ששמה "אקסודוס", באופן עצמאי ופרטיזני, ללא כל תיאום עם הגורמים הממלכתיים המופקדים על נושא העלייה, כלומר, הסוכנות, לשכת הקשר ומשרד הקליטה. אנחנו רואים בחומרה רבה את העובדה שמארגני המסע נמנעו, כנראה במתכוון, מלידע אותנו על בוא האונייה מבעוד זמן. בינתיים נמסר לנו, כי עמותת "אקסודוס", שהודיעה על הגעת שתי אוניות נוספות במהלך דצמבר, כבר ביטלה הודעה זאת, והודיעה בהמשך כי האוניות הבאות תגענה בחודש ינואר.

אנחנו מעודדים, אדוני היושב-ראש, עלייה של יהודים לארץ בכל דרך אפשרית – באוויר, בים וביבשה – אך מקפידים על כך כי בכל מקום שהתנאים מאפשרים זאת, תיעשה העלייה בתיאום מלא עם הגורמים המוסמכים, ולא, תיפגע רווחת העולים, ומה שחמור מכך – ביטחונם יעמוד בסכנה.

אנחנו הודענו, שאם אומנם תגענה בינואר שתי אוניות שתבאנה כל אחד מאות עולים, אנחנו ניערך מבעוד מועד להקמת מתקן קליטה מתאים בנמל חיפה.

היו"ר ש' וייס:

תודה. חבר הכנסת יוסי כץ.

יוסי כץ (העבודה):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בא-גד, דקה.

יוסף בא-גד (מולדת):

כבוד השר, בזמנו מסרת בוועדת העלייה והקליטה, שהעלייה דרך הים נפסקה, כי החברות נפגעו ונותקו היחסים אתן. שאלותי: 1. האם זה חידוש, או שזה מקרה? 2. האם ניתנת תשומת הלב למניעת פעילות מיסיונרית בהסעות דרך הים? תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה. אדוני השר, בבקשה.

השר לקליטת העלייה י' צבן:

חבר הכנסת הנכבד, אני רוצה לומר לך, שמה שהודעתי היה נכון לשעתו. אנחנו אכן ידענו שאותה אגודה נוצרית "אבן העזר", שמימנה הבאת יהודים דרך הים, והקפידה – לפי כל הבדיקות שנעשו עוד בזמן קודמי, השר פרץ – על כך שלא תהיה פעולה מיסיונרית, אכן הפסיקה את פעילותה.

אכן אתה צודק בשאלתך, כי היא משקפת את המצב הזה של בלבול, של חוסר ארגון. אני גם יכול לומר לך, שמאחורי האונייה הזאת עומדים כנראה גם גורמים נוצריים, כנראה בעלי רצון טוב, שרוצים לעזור, אבל ניסיונותי עד היום ליצור אתם קשר ישיר, כדי לתאם דברים, עלו בתוהו.

לכן הידיעות והטרוניות שפורסמו בתקשורת, כאילו הבעיה היא בבירוקרטיה של המוסד מול יוזמות מאוד רציניות, אין להן יסוד. כי אם תהיינה יוזמות כאלה והן תתואמנה בזמן, אנחנו נדאג לפעולה משותפת טובה, לטובת העולים ולרווחתם.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

יוסף בא-גד (מולדת):

— — —

היו"ר ש' וייס:

אי-אפשר לשאול שאלה שלישית.

שר הבריאות ישיב על שאילתא בעל-פה מס' 235, מאת חבר הכנסת אברהם שפירא, בנושא: ועדות לאישור הפסקת היריון בבתי-חולים פרטיים. השואל איננו. אנחנו לא מעבירים לפרוטוקול שאילתא בעל-פה. הלכה השאילתא.

שאלות ותשובות

היו"ר ש' וייס:

השר לקליטת העלייה ישיב על שאלות רגילות.

עולים מתחת לקו העוני

חבר הכנסת י' מצא שאל את השר לקליטת העלייה ביום ב' בכסליו התשנ"ד (16 בנובמבר 1993):

בעיתון "חדשות" מיום 9 בנובמבר 1993 פורסמה ידיעה תחת הכותרת "ילדים אתיופים מחפשים אוכל ובגדים בפחי הזבל". בידיעה מתואר מצבם הקשה של העולים האתיופים בשכונת שמשון באשקלון, הנוברים בזבל ומחפשים בגדים ואוכל.

ברצוני לשאול:

1. האם משרד הקליטה מודע למצב המתואר בידיעה הנ"ל, וכיצד יפעל בעניין?

2. א. לפי הנתונים הנמצאים בידי משרד הקליטה – מה הוא מספר העולים החדשים החיים כיום מתחת לקו העוני, וזאת לפי חלוקה מארצות המוצא: עולי ברית-המועצות, אתיופיה, אחרים? ב. כיצד פועל משרד הקליטה לשיפור תנאי העולים אשר חיים מתחת לקו העוני?

תשובת השר לקליטת העלייה י' צבן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. עם פרסום הכתבה, פנה משרדי למנהל שירותי הרווחה של עיריית אשקלון ולממלא-מקום ראש העיר, האחראי לקליטת העלייה בעיר, בבקשה לברר את המתרחש בשכונת שמשון באשקלון.

כמו-כן נשלח עובד משרד הקליטה לשכונה כדי לנסות לברר במה דברים אמורים. הנ"ל פגש במשפחה שנאמר כי ילדיה צולמו בכתבה. המשפחה, שעלתה לישראל לפני 12 שנה, זעמה על הפרסום וטענה, כי מקורו בסכסוך עם יושב-ראש ועד הבניין שבו היא מתגוררת, וכי העיתונאי חיפש "סקופ".

תגובת מחלקת הרווחה בעיר נמצאת בידי, והיא אומרת: "התקיים דיון עם צוות מורחב של האגף הממונה ומטפל בעולים אלה, ומסתבר שאין תופעה של ילדים אתיופים הנוברים בפחי זבל, ואם אכן קרה הדבר, הרי זה עניין של משחק ילדים".

כמו-כן אני מחזיק בידי מכתב של נכבדי העדה בשכונה לעיתון "חדשות", ובו הם מוחים כנגד מה שהם מכנים: "הכפשה, ביזוי והשפלת העדה כולה", וכן: "רכילות זולה".

עלי לציין, כי הטיפול בכל נושאי הרווחה הינו בתחום אחריותם של הרשות המקומית ומשרד העבודה והרווחה. תפקידן של לשכות משרד הקליטה בערים השונות הוא לוודא שהעירייה, באמצעות לשכות הרווחה שלה, מטפלת במקרים כראוי, וזאת הן עושות באופן שוטף.

2. על-פי נתוני המוסד לביטוח לאומי בשנת 1992, חלה ירידה בממדי העוני בקרב משפחות עולים. 27.3% ממשפחות העולים חיו מתחת לקו העוני ב-1992, לעומת 34.3% ב-1991 (ירידה ב-7%).

פניתי למוסד לביטוח לאומי – אין בידי התפלגות נתונים על-פי ארצות המוצא של עולים אלה.

הסיבה העיקרית לירידה זו בממדי העוני נעוצה בירידת האבטלה בקרב העולים, מ-36% ב-1991 ל-28% ב-1992 ועד ל-17% כיום. סיבה נוספת לצמצום העוני בקרב עולים היא שיפור מסוים שחל במצבן של משפחות חד-הוריות עקב החוק החדש. יש יסוד לקוות, כי שיעורי העוני בקרב העולים החדשים יוסיפו לרדת בשנת 1993, וזאת מהסיבות הבאות: ירידה נוספת ברמת האבטלה ועליית שיעורי התעסוקה; שיפור יחסי מסוים בשכרם של העולים עם עליית הוותק שלהם בארץ; השיפור בסל הקליטה, שחל ב-1 בספטמבר 1992 והצמדתו המלאה למדד; החזרת קצבאות הילד הראשון והשני בראשית 1993, וזאת בהתחשב בעובדה שמשפחות העולים הן ברובן מעוטות ילדים.

נטל המשכנתה על העולים החדשים

חבר הכנסת י' ונונו שאל את השר לקליטת העלייה ביום ב' בכסליו התשנ"ד (16 בנובמבר 1993):

רבים מקרב העולים החדשים משתכרים כ-1,400 ש"ח לחודש ומחזירים משכנתה בסך 900 ש"ח.

ברצוני לשאול:

1. כיצד יחזיר העולה החדש את המשכנתה, בעודו משתכר 1,400 ש"ח לחודש?

2. מה נעשה על מנת להפחית את נטל המשכנתה לעולים החדשים?

תשובת השר לקליטת העלייה י' צבן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. על-פי הנתונים שפרסם המוסד לביטוח לאומי, ההכנסה הממוצעת ברוטו של משפחת עולים לשנת 1992 עמדה על 2,473 ש"ח. יש להניח, כי השכר הממוצע לשנת 1993 יעמוד על סך של כ-2,650 ש"ח.

משפחת עולים בת 2-4 נפשות, הלוקחת משכנתה רגילה, העומדת כיום על 97,000 ש"ח, משלמת החזר בסך של 357 ש"ח בחודש.

משפחת עולים שרוכשת דירה חדשה בת שלושה חדרים בקריית-גת, לדוגמה, שמחירה הממוצע עומד כיום על כ-165,000 ש"ח, תקבל הלוואת מקום בנוסף, בסך של 49,500 ש"ח, כשסכום ההחזר החודשי של שתי ההלוואות יחד יגיע ל-437 ש"ח. מצבה של משפחה כזאת אינו קל, אך קשה ממנו הוא מצבה של משפחה המעוניינת לרכוש דירה במקום שבו לא ניתן להשיג דירה חדשה, אלא רק דירה ישנה, ולגביה אין זכות להלוואת מקום. עוד יותר חמור, כמובן, מצבן של משפחות מקרב העולים, אשר משתכרות פחות מהשכר הממוצע. מבדיקה שערכנו בבנקים למשכנתאות עולה, אומנם, כי העולים מקפידים על ביצוע התשלומים כסדרם, אולם ידוע לנו, כי הדבר כרוך לעתים במאמצים כמעט על-אנושיים.

2. מאז כניסתי לתפקידי אני פועל, יחד עם שר השיכון, לעדכון גובה המשכנתאות. באוקטובר השנה עודכנו המשכנתאות למשפחות חד-הוריות, וכיום גובה המשכנתה הוא 139,000 ש"ח, באזורי מרכז הארץ, כשגובה ההחזר החודשי הוא 472 ש"ח. באזור ירושלים, למשל, גובה המשכנתה הוא 148,500 ש"ח, כשההחזר החודשי הוא 504 ש"ח.

ראוי לציין, כי מתוך 130,000 משפחות עולים שהגיעו לארץ מאז 1989 – 67,000 רכשו דירות באמצעות משכנתה.

אנו מעריכים, כי מתוך 53,000 המשפחות שעדיין מתגוררות בשכירות פרטית ובאתרי הדיור הזמני, תיפתר בעייתן של כ-20,000 משפחות הזקוקות לדיור ציבורי עד סוף שנת 1995. בימים אלה החל המשרד במבצע חלוקת 8,000 דירות ציבוריות למשפחות אלה.

גם בסוף 1993 תישארנה כ-25,000 משפחות שלא תהיינה זכאיות לדיור ציבורי ועדיין תתקשינה לממש את זכותן למשכנתה.

עם עליית שער הדולר נשחקות המשכנתאות, ואני פועל ואמשיך לפעול לעדכון המשכנתאות לעולים ולשיפורן.

הצעה לסדר-היום

תנאי קליטה מועדפים לעולים מאזורי מתיחות ומלחמה

היו"ר ש' וייס:

עכשיו, חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסדר-היום שלנו. אני מזמין את חבר הכנסת אפרים גור להביא לפנינו הצעה לסדר-היום מס' 2699, בנושא: תנאי קליטה מועדפים לעולים מאזורי מתיחות ומלחמה. בבקשה, חבר הכנסת גור.

אפרים גור (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, כנסת נכבדה, כמה התפתחויות ואירועים הביאו אותי להעלות על סדר-יומה של הכנסת את ההצעה המובאת לפנינו.

לפני כשנה-וחצי, ערב הקמתה של הממשלה הזאת, היתה ציפייה, שהמפלגות המרכיבות את הממשלה הזאת יצרו במידה רבה, שהעלייה למדינת ישראל תגדל ותגדל בממדים גדולים. הממשלה הזאת תשנה את סדר העדיפויות הלאומי, את המדיניות שלה, תקצה סכומים ניכרים, שיילקחו מסעיפי תקציב אחרים, לנושא הרווחה בכלל ולהטבת תנאי קליטה במיוחד, ובנוסף היא תעשה זאת מכספי הערבויות האמריקניות, בסך 10 מיליארדי דולר, שממשלות ישראל כל כך ביקשו ובעבר לא הצליחו לקבל, והיתה ציפייה שממשלה זו תקבל, והיא אכן הצליחה לקבל, כספים שיוקדשו לשיפור תנאי הקליטה של עולים חדשים.

בפועל, לצער כולנו, הציפייה הזאת להגדלת מספר העולים למדינת ישראל לא התממשה, וגם לא מתממשת. אותו מספר של עולים שעלו ב-1992 – יעלו ככל הנראה גם בשנת 1993, ואולי אף קמעה פחות. התמורה הגדולה שציפו לה לא התממשה. נהפוך הוא, כמה דברים נגטיביים חמורים, הרי-סון מבחינה יהודית, מבחינה לאומית, מתרחשים לנגד עינינו.

מספר היהודים היוצאים את מדינות חבר-העמים וממשיכים למדינות אחרות, לרבות לארצות-הברית, לגרמניה, למדינות אירופה אחרות, לאוסטרליה, לניו-זילנד, שווה היום למספר היהודים היוצאים את מדינות חבר-העמים ומגיעים לישראל. דהיינו, שיעור הנשירה של היהודים כבר הגיע לכדי 50%. מי שלא יודע, בגל העלייה הגדול, שהחל לפני כשלוש-ארבע שנים, כבר הספיקו למעלה מ-300,000 יהודי ברית-המועצות לשעבר לנשור בדרך ולהגר למדינות אחרות, מול כ-500,000 יהודים שהגיעו למדינת ישראל.

היו"ר ש' וייס:

כמה יהודים, לפי הערכתך, נשארו?

אפרים גור (הליכוד):

יש הערכות שונות, אבל הערכות סטטיסטיות של שני גופים מוסמכים של מדינת ישראל, הסוכנות היהודית וגוף ממשלתי שעוסק בעליית יהודי ברית-המועצות, מדברות על כמיליון וחצי יהודים ברחבי מדינות חבר-העמים.

לכן, אדוני היושב-ראש, שיעור הנושרים כבר היום מגיע לכ-50%. אם לא יחולו שיפורים של ממש בתנאי הקליטה במדינת ישראל, אף שלא תמיד ולא לגבי כולם תנאי הקליטה הם המדד היחיד כמובן להחלטה לעלות למדינת ישראל, כי אז אני צופה, לצערי, ששיעור הנשירה ילך ויגדל, והוא עלול להגיע לממדי הנשירה שהיינו עדים להם בשנות ה-70 ובראשית שנות ה-80, שבחלק מן המקרים אף הגיעו ל-88%, של אלה שהמשיכו למדינות אחרות ולא הגיעו למדינת ישראל.

במקביל לשיעורי הנשירה מתחיל להסתמן תהליך שלילי אחר, והוא ירידה מן הארץ. אנשים רבים, בהם מדענים, מהנדסים, רופאים, מוסיקאים, ספורטאים ובעלי מקצועות חופשיים, שקיוו למצוא את עתידם כאן במדינת ישראל, שהסכימו ללכת לעבודות דחק, שהסכימו לקבל כל עבודה, לרבות מתדלקים בתחנות דלק, טאטוא רחובות, שטיפת רצפות, עבודה בתעשייה, עבודה בבניין, בחקלאות, ועבודות אחרות שלא לפי מקצועותיהם, כעבור שנה-שנתיים, משלא מימשו את הפוטנציאל האינטלקטואלי והמקצועי שלהם, נואשים ומתחילים לחפש את עתידם בחוץ-לארץ. אני חושש מאוד, שאותה נשירה שכבר הגיעה למדינות רבות, לרבות לארצות-הברית – ומי שנוסעים למדינות אחרות בדרך כלל אלה אנשים יותר חזקים, בעלי מקצועות יותר מבוקשים, הסתדרו כבר טוב יותר, לא רובם כמובן, אבל חלקם הגדול, ואני חושש מאוד שעלול להיות להם כוח משיכה הפוך, והם ימשכו את בני המשפחה ששלחו לכאן לישראל אליהם, במקום שהם יצטרפו ויבואו למדינת ישראל.

בנוסף, זה איננו סוד, ברחבי ברית-המועצות לשעבר מתחוללים שלושה תהליכים מקבילים, בו-זמנית. תהליך אחד – חלק מן הרפובליקות שרוי במצב של מלחמות, התנגשויות אתניות, התנגשויות דמים של ממש. התהליך השני – ברית-המועצות לשעבר מצויה בשפל כלכלי מן החמורים ביותר שהמדינה הגדולה והעשירה הזאת ידעה ב-70 השנים האחרונות, וכדי להמחיש את האסון החברתי והכלכלי הזה אומר רק, שבחלקים מסוימים של ברית-המועצות לשעבר, השכר הממוצע לפועל, בכלל זה לפרופסור, למדען ולרופא, הוא בין שווי של דולר אחד לבין 2 דולרים. בגרוזיה, למשל, אדוני היושב-ראש, המשכורת החודשית היא 40,000 קופונים השכר הממוצע, 50,000 קופונים, 60,000 קופונים, מטבע מקומי, כאשר השער של הקופון מול הדולר הוא 1 ל-40,000.

היו"ר ש' וייס:

זה לא משקף.

אפרים גור (הליכוד):

זה כן משקף, משום שבכסף הזה ניתן לקנות רק קילו אחד של בשר או קילו אחד של חמאה בלבד.

התהליך השלישי – כתוצאה מן ההתנגשויות האתניות וההתנגשויות הלאומיות, אנחנו עדים לאחרונה להתגברות של גלי האנטישמיות ברחבי ברית-המועצות לשעבר, וכמובן זה מביא לשנאת זרים, ויהודים, כמו בעבר הרחוק, הם מטרה קלה לשמש שעירים לעזאזל.

התופעות האלה, הנשירה הגוברת, ניצנים ראשונים של הירידה מן הארץ וחיי היהודים במצבי מלחמה באזורים מוכי רעב ובאזורים שכבר מתחילים להסתמן בהם גלי אנטישמיות – אלה מביאים אותי לפנות לממשלת ישראל ולבקש לגבש מדיניות מיוחדת, שבמרכזה תנאים מועדפים ליהודים שנחשבים שם עדיין פליטים, ליהודים שברחו מבתייהם, ליהודים שלא הצליחו לממש את רכושם, לא את בתייהם ולא את המיטלטלין ואת הרכוש האחר שיש בבתיים.

במרכז התוכנית המאוחדת יעמדו כמה דברים: הדבר הראשון, סל קליטה מוגדל יותר מאשר ניתן לכלל העולים. סל הקליטה, להמחשה, למשפחה בת שלוש נפשות היום, ללא הסיוע של הסוכנות היהודית, שניתן בצורה של הלוואה, הוא כ-15,000 שקלים. כמעט כל הסכום הזה, אדוני היושב-ראש, הולך לסעיף אחד, לשכר דירה. אם אנחנו רוצים להמריץ את האנשים האלה, שנשארו ללא דירה וללא רכוש, אני חושב שמוטב למסור להם מסר, שמדינת ישראל תיתן להם, אם הם יעלו לישראל, סל קליטה מוגדל יותר, ואולי אפילו למשך תקופה ארוכה יותר.

היו"ר ש' וייס:

אבקש לסיים.

אפרים גור (הליכוד):

עוד דקה, ברשותך. אני אעבור טלגרפית על חמישה דברים שהם במסגרת ההצעה.

היו"ר ש' וייס:

הכול ברשותי, אבל יש לנו סדר-יום עמוס מאוד, ואנחנו גומרים היום מוקדם יותר בגלל נר ראשון. משפט אחד מרכז.

אפרים גור (הליכוד):

אפשר להעביר אליהם מסר – כיוון שהאנשים האלה, בחלק מן האזורים, איבדו את הכול – שבבואם לישראל הם יקבלו דירות ציבוריות בשכר דירה סוציאלית, שכר דירה מוגדל, משכנתאות מוגדלות יותר. אפשר להציע לחלק מהם קרן לעידוד עסקים קטנים ועסקים בינוניים, כדי להמריץ אותם לבוא לכאן, למדינת ישראל.

ואולי הדבר החשוב ביותר, אני כמובן לא אספיק כרגע לבטא את כל מה שיש לי לומר ואעביר את זה לכבוד שר הקליטה, אבל אולי אחד הדברים החשובים שאפשר יהיה להבטיח להם באמצעות נציגויות הסוכנות ושגרירויות ישראל בחלק מן הרפובליקות, הוא שמדינת ישראל תפעל למימוש הרכוש שלהם, לרבות הדירות שלהם, שהם כל כך ממתנים למכור אותן ולהביא איזה הון כאן לישראל, גם לאחר עלייתם למדינת ישראל. אם הם ידעו שהמדינה לא תפקיר אותם והם יוכלו גם לאחר עלייתם לממש את הרכוש וגם להביא מטען, בתקופה שירוח, כשיהיה שקט יותר, אני מניח, בצד כל מיני צעדים שיגובשו על-ידי ועדה שכבוד שר הקליטה או קבינט הקליטה יקימו, יהיה אפשר להמריץ את העלייה שלהם למדינת ישראל. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת גור. רבותי, נא להקפיד על הזמן, ממש להקפיד.

אדוני השר לקליטת העלייה, תשובתך על ההצעה.

אדוני השר, אני מבקש את סליחתך לשנייה. ברשותכם, אני רוצה לתקן טעות קלה. קודם קבעתי שחבר הכנסת שפירא לא יוכל להציג את השאילתא. אבל אני טעיתי, מכיוון שגם שר הבריאות לא היה כאן. אם כן, הוא יוכל להציג את השאילתא בעל-פה כאשר שר הבריאות יופיע כאן, בסדרת ההצעות שלו. אדוני, בבקשה.

השר לקליטת העלייה י' צבן:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מכיוון שחבר הכנסת גור פתח את דבריו בתיאור כללי של מצב העלייה והקליטה, אני אתייחס בקצרה גם להיבטים האלה.

ראשית כול, לעובדות: הממשלה הנוכחית בלמה את מגמת הירידה בממדי העלייה, שהחלה במחצית השנה האחרונה לשלטון הליכוד. אני שמח לבשר, ששיעור העלייה השנה יהיה באחוזים מספר – לדעתי, לא מספיק – גבוה יותר מבשנה שעברה. כלומר, מסתמנת איזו מגמה ראשונית של גידול בעלייה, במיוחד בעלייה מברית-המועצות לשעבר.

שיעור הנושרים, חבר הכנסת גור, לפי כל גורמי ההערכה המוסמכים, לגרמניה, למשל, ולארצות אחרות נמצא בירידה. שיעור הירידה מהארץ צריך להדאיג אותנו תמיד, יהיו הממדים שלו אשר יהיו. אבל אני חייב לומר שבינתיים, אם אני משווה גם לעליות אחרות, שיעור הירידה מפתיע לטובה. אני אומר שוב: כל שיעור של ירידה מקרב העולים צריך להדאיג אותנו, וצריך לעשות הכול כדי שהירידה הזאת תיבלם.

עמנואל זיסמן (העבודה):

מהו השיעור?

השר לקליטת העלייה י' צבן:

אני אעדכן את הכנסת בקרוב. הנתונים האחרונים שאספנו אמרו, שבסך הכול פחות מ-3% מהעולים נמצאים בכל רגע נתון בחוץ-לארץ. אבל יש תנועה גם של חזרה של עולים שיוצאים. לא כל עולה שיוצא מהארץ יוצא על מנת שלא לחזור אליה. למשל, ברגע מסוים כשבדקנו, 21,000 עולים יצאו מן הארץ, ומקרב אותם עולים 10,000 הספיקו לחזור. יש תנועה של ביקורי משפחה, כנסים מדעיים, השתלמויות ודברים כאלה. אני מסכים, כל שיעור של ירידה צריך להדאיג.

אין ספק שיש קשיים לא מעטים בתהליכי הקליטה, והקשיים האלה אינם מעודדים עולים רבים יותר להגיע לארץ. בכל זאת נדמה לי, שכאשר אנחנו עושים את המאזן, מה השינויים שהכניסה הממשלה הזאת במדיניות הקליטה בשנה-וחצי הראשונה לשלטונה לעומת דברים שנעשו באותם תחומים על-ידי הממשלה הקודמת, זה קצת משמיט את הקרקע, מבחינה מוסרית – מזכות הביקורת של חברי האופוזיציה להציג את הדברים כפי שהוצגו.

אני מסכים לעיקרי הדברים של חבר הכנסת גור לגבי התנאים הכלליים השוררים היום בחבר המדינות העצמאיות. האי-יציבות היא עצומה, אבל שוב אנחנו נוכחים לדעת, כפי שנוכחנו לדעת לא אחת, לצערי, בהיסטוריה של עמנו, שלחלקים גדולים בעם שלנו יש כשרון מיוחד לחיות באופן יציב במצבים בלתי יציבים, להסתגל למצבים כאלו, שבעינינו נראה שבלתי אפשרי להסתגל אליהם, ולדחות את ההכרעות המתבקשות לגבי עתידם.

היו"ר ש' וייס:

תסבִּיך פומפִּי, לחיות ליד הרי געש.

השר לקליטת העלייה י' צבן:

נכון בדיוק. אדוני היושב-ראש, אני מביא את הדוגמה של הר הגעש בסיציליה, אתנה, והדוגמה היא אכן דומה.

שאלת, אדוני, על מספר היהודים שנותרו בשטחי ברית-המועצות לשעבר. אמר בצדק חבר הכנסת גור, שההערכה הרשמית היא כמיליון ו-600,000 יהודים ובני משפחותיהם הנלווים, אבל גורמים רציניים, שאני מכבד את דעתם, אנשי אקדמיה שעסקו בתחום הזה, מעריכים הערכות יותר גדולות ויותר גבוהות, שמגיעות עד כדי 3 מיליונים, ואני לא מדבר על הערכות פנטסטיות של 6 ו-7 מיליונים, שגם הם קיימות.

היו"ר ש' וייס:

זה מתחרה בהערכות לגבי הפלאשמורה.

השר לקליטת העלייה י' צבן:

לא.

אני רוצה להתייחס לדברים שאמר חבר הכנסת גור לגבי אותם אזורי מצוקה, אזורי מלחמה, שלפעמים יהודים נאלצים להימלט מהם בחוסר כול, עם חבילת בגדים ביד, ולהגיע איכשהו למקום, שבו הם מושמים על מטוס ומועלים לארץ.

אנחנו, גורמי הסוכנות ולשכת הקשר, מגדירים היום את יוגוסלביה, אזור בוסניה-הרצגובינה, ואת אזור סוחומי בגרוזיה כמקומות שבהם קיימים המאפיינים של הימלטות מאזורי קרבות.

המאפיין של הנמלטים מאזורי קרבות הוא, כידוע, שבאמת במקרים רבים הם אינם מצליחים למכור את רכושם, הם נמלטים כמעט בחוסר כול. ההגעה לארץ היא ללא ציוד אישי, עם מערכת ביגוד מינימלית.

הסוכנות היהודית והגורמים האחרים העוסקים בעלייה פעלו ופועלים באזורים האלה ועושים מאמצים רבים, לפעמים תוך סכנות רבות ביותר, לחילוץ היהודים שנלכדו שם. למעשה, כיום, כל יהודי באזורים האלה אשר ברצונו לעלות ארצה יכול בתנאים הנוכחיים להגשים את רצונו הודות לפעולתם זאת של גורמי העלייה.

לגבי התנאים, אני מבקש להבהיר כאן גם לחבר הכנסת גור. חבר הכנסת גור, שעוסק הרבה בענייני עלייה וקליטה, יודע שהסוכנות, למשל, נותנת כופר מטען לכל עולה שעולה ללא מטען – 200 דולר למבוגר, 100 דולר לילד – מתוך הנחה שאם האיש לא הצליח להוציא כל רכוש, לפחות הכספים האלה שנחסכים לסוכנות בהוצאות המטען ישמשו אותו בקניית חפצים ובגדים אלמנטריים.

אפרים גור (הליכוד):

מה הם הסכומים, אדוני, כבוד השר?

השר לקליטת העלייה י' צבן:

200 דולר כופר למבוגר ו-100 דולר לילד.

היו"ר ש' וייס:

מחיר המזוודה.

אפרים גור (הליכוד):

אלה סכומים עלובים.

השר לקליטת העלייה י' צבן:

אני יודע. אני מסכים אתך שהסכומים האלה קטנים מאוד. אבל יש עובדה מעניינת, שאלפים רבים של עולים, לא מאזורי מצוקה, לא מגיעים עם מטען כי אין להם מטען ראוי לשמו; אנשים מגיעים באמצעים מאוד דלים. הרי ההגדרה היא עולים מארץ מצוקה. המאפיין של עולים מארצות מצוקה הוא שהם באים ללא רכוש, כמו בזמנם העולים אחינו ממרוקו, שהגיעו ללא רכוש אף שלא היו תנאי קרבות; הם הגיעו ללא רכוש.

אני מסכים עם חבר הכנסת גור, שהסכומים של 200 דולר ו-100 דולר, או הסכום של 380 שקלים שנתן בשעתו משרד הקליטה, הם סכומים לא רלבנטיים למצבים המיוחדים האלה.

הקמתי במשרדי לאחרונה ועדה. עיבדנו הצעה שתלך לקראת המצבים המיוחדים האלה בסכומים סבירים יותר, שיאפשרו מה? – כניסה לארץ עם איזה פרטי ביגוד, ציוד ביתי, סידורים אחרים, כדי שהאדם יוכל להתחיל את חייו לא בחוסר כול.

אני, אדוני היושב-ראש, מתכוון להיכנס למשא-ומתן עם הגורמים הרלבנטיים האחרים, עם גורמי העלייה, הסוכנות, לשכת הקשר, ובמיוחד עם משרד האוצר, כדי לבחון כיצד, במאמץ משותף, אנחנו מממשים את ההצעה הזאת.

אני רוצה לומר לחבר הכנסת גור: מכל שאר הבחינות, אל נעשה את הטעות של ההבחנה באופן בסיסי במצבם של העולים. יש לנו, למשל, אדוני היושב-ראש, קבוצה של עולים מאלבניה, 500 בסך הכול, קבוצה מאוד סימפתית, אנשים מאוד חיוביים, מאוד טובים. הם במצב מיוחד כי אין להם מעטפת חברתית, אין להם קהילה משלהם, אין להם על מי להישען, וגם הם יצאו בחוסר כול.

אני חושב שההסדרים המינימליים האלה דרושים להם, אך זה לא שייך לתנאים מיוחדים לדיור, כי בקרב עולי ברית-המועצות לשעבר יש רבבות של אנשים שלא באו מאזורי מצוקה, שהסיכוי שלהם בהתמודדות על דיור אולי קטן יותר מהסיכויים של אותה קבוצה מאוד חרוצה ומאוד מוכשרת, שאני מאמין גם בהיקלטותה הטובה.

המדיניות שאני מציע לאמץ היא עזרה ראשונה בהסתדרות הראשונה בארץ. זכויות מרחיקות לכת בתחומים אחרים – ספק רב.

מכיוון שהבעיה היא ללא ספק רצינית, אני מציע להעבירה לדיון בוועדת העלייה והקליטה.

היו"ר ש' וייס:

האם חבר הכנסת גור מסכים להצעה?

אפרים גור (הליכוד):

כן.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. מי תומך בהצעת השר להעביר את ההצעה לוועדה לקליטת עלייה?

הצבעה מס' 1

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 11

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת העלייה והקליטה נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

11 תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. הנושא יידון בוועדה לעלייה ולקליטה.

הצעת חוק החשמל (הגבלת צריכת חינום של עובדי חברת החשמל), התשנ"ב-1992

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ש' וייס:

אנו נזמין עכשיו את חבר הכנסת יצחק לוי, אשר יביא בפנינו את הצעת חוק רמ"ז, הצעת חוק החשמל (הגבלת צריכת חינום של עובדי חברת החשמל), התשנ"ב-1992, של חברי הכנסת יצחק לוי ושאול יהלום. זוהי הנמקה ממש, לא מהמקום.

יצחק לוי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אדוני שר המשטרה והאנרגיה, הייתי שמח אילו היתה זו הנמקה מן המקום, כי אז היה הדבר מעיד על גישה בריאה של הממשלה בעניין זה. אבל, לצערי הרב אני צריך לנמק את ההצעה מהדוכן. אני רוצה לומר לחברי הכנסת, כי אין זו הפעם הראשונה שהנושא עולה על סדר-יומה של הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

לפני כמה שנים אני העליתי את הנושא.

יצחק לוי (מפד"ל):

אני חושב שהנושא עולה מפעם לפעם, וזה אומר שהנושא מטריד וחייב להגיע להסדר.

בפתח דברי אני רוצה לומר, שאינני נגד ההטבה; אני חושב שסביר, נכון ומקובל שחברה נותנת הטבה לעובדיה. יש חברות הנותנות לימודים גבוהים או לימוד בבית-ספר תיכון, ויש חברות הנותנות טיולים לעובדיהן. גם הצעת החוק איננה באה לאסור הטבה, היא באה להגביל את ההטבה.

שר האנרגיה והתשתית מ' שחל:

יש הגבלה.

יצחק לוי (מפד"ל):

בוודאי נשמע עוד מעט את דברי השר, אבל, על-פי הפרסומים אין הגבלה של הטבה.

אני רוצה לומר לכבוד השר, שהפרסומים בעיתונות ובתקשורת האלקטרונית מעידים על כך, שההטבה איננה שוויונית. כל אחד משתמש, וכל מה שהוא משתמש בו הוא חינם. אחד צורך חשמל ככל האדם ומקבלו חינם, אחר צורך פי-שניים ואחר פי-שלושה. אך יש עובדים המגיעים לצריכה שהיא פי-שישה מהצריכה הביתית הממוצעת. הדבר הזה יוצר הטבה לא שוויונית ולא מבוקרת.

אינני יודע אם ההטבה הזו נכללת במשכורת לצורך ניכוי מס, אבל אנו עוסקים עתה בכנסת בחוקים רבים שנועדו להתקין חיים של טוהר מידות גם בשכר. אנו מדברים על גילוי משכורות ועל גילום הטבות, על דברים חשובים, משום שהנושא היה פרוץ במשך זמן רב והטבות ניתנו על ימין ועל שמאל, וטוב עושה הכנסת שהיא עוסקת בסידור כל נושא ההטבות.

מה קורה בחברת החשמל? ההטבה נקבעת על-ידי העובד עצמו ולא על-ידי החברה. אם העובד רוצה להשתמש באותו חודש בחשמל פי-שניים מהצריכה הממוצעת – הוא קובע את ההטבה שלו. אם אותו עובד רוצה לצרוך חשמל פי-ארבעה – הוא קובע את ההטבה. אדוני שר האנרגיה, היכן ראינו ובאיזה מקום מצינו שהעובד קובע את גודל או את סכום ההטבה שהוא מקבל? הדבר לא מתקבל על הדעת והוא מצריך תיקון. אני חוזר ואומר: אינני מתנגד לעיקרון של נתינת הטבה לעובד, ולכן הצעת החוק הזו באה להגביל את ההטבה.

אנו מציעים בהצעת החוק, שההטבה תהיה בשיעור של פי-שניים הצריכה הממוצעת. אם הצריכה הממוצעת היא 4,000 קילווט-שעה לשנה, הרי שההטבה תהיה פי-שניים. אם יאמר השר פי-שניים- וחצי – יהיה פי-שניים- וחצי. יגיד פי-שלושה – אני מסכים, אבל שתהיה הטבה מסודרת, שהדבר לא יהיה הפקר.

אני אומר זאת בלי שום ידיעה ובלי שום כוונה, אך זהו פתח לכך שאנשים ישתמשו בחשמל או ייתנו לאחרים להשתמש בחשמל בביתם כרצונם.

זו בקשתנו וזו מטרתנו בהצעת חוק זו. אני חושב ששר האנרגיה צריך להיענות לבקשה זו ולקבוע גבולות להטבה, אך גבולות שוויוניים לכל העובדים. כמובן, אבקש מהכנסת לקבל את ההצעה בקריאה טרומית ולהעבירה לוועדת הכלכלה או הכספים; אינני יודע מי מטפל בכך.

הצעת חוק עובדי שירותים ציבוריים (הגבלת צריכה ושימוש חינם), התשנ"ג-1993

(הצעת חבר הכנסת א' פורז)

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת פורז, הצעת חוק תע"ט. ודאי תעשה זאת באותו קיצור כפי שעשה חבר הכנסת יצחק לוי, מכיוון שאנחנו רוצים לאפשר לחברינו לסיים ב-14:30, כדי שיוכלו להגיע לבתיהם ברחבי הארץ להדלקת נר ראשון של חנוכה.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת החוק שלי שונה במקצת מהצעת החוק של חבר הכנסת יצחק לוי, בכך שאיני מציע רק את הגבלת הצריכה והשימוש בחשמל של עובדי חברת החשמל, אלא אני מציע להרחיבה גם לגבי השימוש בטלפון, ולהגבילו ל-25,000 פעימות מונה, כפי שמקובל לגבי חברי כנסת. יש היום קבוצה מצומצמת הזכאית לקבלת תשלומי טלפון ללא הגבלה, והם שרים וסגני שרים, מנהלים כלליים של משרדי ממשלה, נושאי משרה ברשויות השלטון, נשיאים לשעבר ואלמנותיהם, מבקרי מדינה ואלמנותיהם ונגידי בנק ישראל. על כל אלה אני מציע להחיל את מה שאנו מחילים על חברי כנסת, דהיינו הגבלה של 25,000 פעימות מונה בשנה.

נכון שהעניין העיקרי הוא עניינם של עובדי חברת החשמל. אני חושב שוועד העובדים של חברת החשמל עושה בסופו של דבר עוול לציבור העובדים של חברת החשמל, כי החלק המכריע של העובדים לא יפגע כלל כתוצאה מהצעות החוק של חבר הכנסת יצחק לוי ושלי. אנו מציעים – בהצעות נפרדות אומנם – שעובדי חברת החשמל יוכלו לקבל חשמל ללא הגבלה, עד כפל הצריכה הממוצעת של משפחה בישראל. זה מביא פחות או יותר לסדר גודל של 10,000 קילוואט-שעה בשנה. החלק המכריע של עובדי חברת החשמל אינם צורכים יותר מזה. זוהי הצריכה הממוצעת של העשירון העליון והעשירון השני.

מה קורה? ציבור קטן של עובדי חברת החשמל, ציבור שהצריכה שלו הולכת ומתעצמת, הוא המטיל את הכתם הזה על כלל עובדי חברת החשמל. כאשר מישהו אומר לכל אחד מאתנו כי הוא עובד בחברת החשמל, מייד מתחיל הלעג הזה: אהה, אתה מקבל חשמל חינם. אני חושב שזו דוגמה בולטת של ועד עובדים מנוכר, שאיננו מבין את משמעות העניין. בואו נהיה גלויי לב, המשמעות הכלכלית האמיתית – גם אם מדובר בכמה עשרות מיליוני שקלים של חשמל חינם בשנה – איננה משמעות שאי-אפשר לעמוד בה. לא על כך קם ונופל העניין. יש לכך משמעות מוסרית מאין כמוה, ויש כאן ועד עובדים המוליך ציבור עובדים לכך, שבכל מקום שבו מישהו אומר כי הוא עובד בחברת החשמל, מסתכלים עליו כעל מי שגונב מקופת הציבור.

אלי דיין (העבודה):

אבל למה בחקיקה?

אברהם פורז (מרצ):

חבר הכנסת דיין, אני רוצה לומר לך: הלוואי שלא היינו זקוקים לחקיקה. אתה יודע שהתחלתי במאבק זה עוד בכנסת הקודמת, ואני לא הראשון. התחילו בכך עוד לפני, והגענו לוועדת הכלכלה, אל הגברת שושנה ארבלי-אלמוזלינו ממפלגתך, והתקיימו שם דיונים. אמרנו לעובדי החברה: תעשו משהו מרצונכם ומיזמתכם. הם עשו משהו, אבל עשו משהו מגוחך. הם קבעו שמישהו ישלם רק עבור צריכה של למעלה מ-25,000 קילוואט בשנה. מגיעים לכך אולי 20-30 איש בשנה, אבל הציבור הגדול של עובדי חברת החשמל מסתדר עם ה-10,000. אני חושב שעושים כאן עוול לעובדי חברת החשמל.

עוד בכנסת הקודמת בדקתי את העניין הזה באופן יסודי, ולפי תצהיר שהגיש בשעתו יעקב פלד, סמנכ"ל חברת החשמל, המנוח רוטנברג, שיסד את החברה – וגם במשך הרבה שנים לאחר מכן דובר על כך, שעובדי החברה לא ישלמו עבור שירותי החברה להולכת החשמל ולייצורו, אבל הם היו אמורים לשלם בעד עלות הדלק, וכך שילמו במשך שנים.

כפי שאמרתי, מדובר מבחינתי בחידוש של יוזמת חקיקה מהכנסת הקודמת, ואני רוצה לומר לחברי הכנסת מי היו בין התומכים בהצעת החוק שלי בפעם הקודמת, ואולי זה ישכנע. היתה השרה שולמית אלוני והיה חבר הכנסת – –

אברהם יחזקאל (העבודה):

זה לא משכנע.

שאול יהלום (מפד"ל):

זה לא משכנע.

היו"ר ש' וייס:

אל תגיבו אחרי כל שם, תגיבו באופן מקובץ.

אברהם פורז (מרצ):

באופן קולקטיבי. לא צריך להסכים פוליטית עם אף אחד.

היו"ר ש' וייס:

תקרא מהר את השמות כדי שהם לא יספיקו להגיב.

אברהם פורז (מרצ):

שולמית אלוני, מיכאל איתן, אליהו בן-אלישר, גדעון גדות. אני מדבר על חברי הכנסת המכהנים. צחי הנגבי, נשיא המדינה דהיום עזר ויצמן חתם על הצעת החוק, רן כהן, יאיר לוי, וכמובן יצחק לוי. סליחה, יאיר לוי כבר לא מכהן בכנסת הזאת; אני לא רוצה לומר אם אני שמח או לא. עוזי לנדאו, יהושע מצא, עובדיה עלי, שאול עמור, דדי צוקר, השר אמנון רובינשטיין, יעקב שמאי, שהוא אדם בעל

רגישות לנושא העובדים, השר דהיום יוסי שריד וחבר הכנסת דן תיכון. אני חושב שזו רשימה מכובדת מספיק כדי להעביר את החוק הזה לוועדת הכלכלה בקריאה מוקדמת על מנת שנדון בכל ההיבטים של העניין.

אני מאמין שבדיון מחודש בוועדת הכלכלה ייתכן שנצליח לשכנע את העובדים לצמצם מרצונם את הדבר הזה, כי אם הם ישימו את הרף בעצמם, זה יעזור מאוד להם ולתדמיתם. אבל אם הכנסת תסיר את הנושא מסדר-היום – אז עולם כמנהגו נוהג, ומדי שנה בשנה נחזור ונעיין בכל המספרים הבלתי סימפתיים הללו של מספר עובדים שצורכים עד פי חמישה מהצריכה הממוצעת של העשירונים העליונים. אני חושב שאנחנו עושים בזה שירות גם לציבור, גם לנורמות הציבוריות, ואפילו לחלק המכריע של עובדי חברת החשמל. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה. רבותי, העמדות ברורות. עכשיו שר האנרגיה והתשתית יתייחס לשתי הצעות החוק. מה דעתך על עודף האנרגיה של 2% מעובדי חברת החשמל? בבקשה.

שר האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, מכל הבעיות הטעונות שהמשרד מטפל בהן, בעיית החשמל חינם היא המורכבת ביותר, הסבוכה ביותר והקשה בסוגיות שאני מכיר ושטיפלתי בהן, וטיפול בהן שרי האנרגיה לפני ואחרי. כל שרי האנרגיה כמעט, ועוד שרי הפיתוח בזמנם, ניסו להתמודד אתה, אך ללא הצלחה ניכרת.

בשורש הבעיה עומדות טענות של זכות מוקנית המעוגנת בהסכמי עבודה, במסורת רבת שנים, לעומת טענות של שימוש בלתי מוגבל ומבוקר בזכות, שנשענת על האיום בחוסר הנכונות לוותר על הזכות הזאת, אלא אם כן תהיה נכונות לבטל את כל ההטבות הניתנות לסקטורים במשק.

מאחר שהנושא הועלה לאחת בכנסת במסגרת הצעות חוק והצעות לסדר-היום לביטול חשמל חינם, ניתן לסכם את העמדות בצורה ברורה, ואני אנסה לעשות זאת, אדוני היושב-ראש, ברשותך.

קודם כול, טענות העובדים. העובדים, בתמיכה מלאה של ההסתדרות, טוענים – א. שיש להם זכות מוקנית; ב. שהנושא הוא נושא של יחסי עבודה ואיננו נוגע לחקיקה של הכנסת; ג. שהם לא יסכימו להגבלה בתהליך של חקיקה מאחר שזו התערבות בהסכם עבודה בינם לבין המעביד.

הנימוק הנוסף שמביאים העובדים הוא, שהם לא יסכימו שהם יסומנו כקבוצה היחידה שלגביה יפעילו את החוק. הם לא הקבוצה היחידה שנהנית מהטבות, חבר הכנסת פורז. למשל, תחבורה, "אל על", אוניברסיטאות וכדומה. לגבי האוניברסיטאות יש דבר דומה, שם אין הגבלה, כי ילדיו של מרצה באוניברסיטה לא משלמים שכר לימוד, ללא הגבלה של מספר הילדים שלו.

העובדים לא מוכנים להמיר את הסכום – – –

יורם לס (העבודה):

אדוני השר, באוניברסיטה המרצה משלם על זה מס הכנסה.

שאול יהלום (מפד"ל):

ככל שיש לו יותר ילדים, התשלום למס הכנסה גבוה יותר.

שר האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אני אומר לך מה הם הטיעונים של העובדים. רבותי, אל תתווכחו אתי, אני רק אומר לך מה הן הטענות שלהם. לגבי ההגבלה, ודאי שהיא לא קיימת, אם כי ההטבה שניתנת למרצים באוניברסיטה היא הטבה בלתי מוגבלת אלא תלויה במספר הילדים.

יגאל ביבי (מפד"ל):

ומגלמים את ההכנסה הזאת?

שר האנרגיה והתשתית מ' שחל:

כן, בהחלט.

יגאל ביבי (מפד"ל):

זה מאה אחוז.

שר האנרגיה והתשתית מ' שחל:

בוודאי.

יגאל ביבי (מפד"ל):

זאת אומרת שהוא מקבל חשמל – – זה חשמל כפול.

שר האנרגיה והתשתית מ' שחל:

זאת עובדה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

כי זה 50% מס, 48% פה אתה משלם 100% על הכנסה עודפת.

שר האנרגיה והתשתית מ' שחל:

חבר הכנסת יגאל ביבי, זאת עובדה, והיא שייכת גם לעובדים אחרים. מדובר על "בזק", על "אל על". כל אלה הן הטבות שמשלמים עבורן מס הכנסה.

העובדים לא מוכנים להמיר את הזכות בתשלום כספי. הם מוכנים שיהיה חוק סוחר וכללי שיחול על כלל העובדים במשק, לרבות חברי הכנסת. עד אז הם יפעלו במסגרת, שאני רוצה כאן להודיע עליה והתעלמו ממנה, והייתי רוצה שגם חברי הכנסת לוי ופורז ישימו לב אליה.

אחרי דיונים רבים – בין היתר היתה הצעה שלי לצלם מצב קיים ולהפוך את הזכות הכוללת של הצריכה ל"פול" של מספר העובדים, שלפיו תהיה להם זכות לעמוד על הצריכה הזאת, אבל זאת תהיה תקרה. מכאן ואילך לא ניתן יהיה לעבור אותה.

יצחק לוי (מפד"ל):

תקרה כללית או פרטית?

שר האנרגיה והתשתית מ' שחל:

תקרה כללית. הסכמתי גם לזה, והעובדים נתנו את הסכמתם, ולאחר מכן חזרו בהם. אבל מה כן הצלחנו? – זה תקופה של 3-4 שנים שהצלחנו להעמיד תקרה של 25,000 קוט"ש, שזה בערך פי-שלושה וחצי מהצריכה הממוצעת.

יצחק לוי (מפד"ל):

פי שישה.

שר האנרגיה והתשתית מ' שחל:

לא, לא. הצריכה הממוצעת עלתה בעקבות העלייה ברמת החיים, והיא מגיעה היום לכ-5,000 קוט"ש לשנה למשפחה ממוצעת בישראל. מזגנים רבים נכנסו לבתים, וזה מעלה את הצריכה הממוצעת.

שאול יהלום (מפד"ל):

זה פי חמישה.

שר האנרגיה והתשתית מ' שחל:

פי חמישה, בסדר. למעלה מ-25,000 קוט"ש – עובדי חברת החשמל משלמים תשלום מלא על העודף. היה בזה הישג בכך שבפעם הראשונה הסכימו שתהיה תקרה. העובדים עושים זאת בעצמם יחד עם הנהלת החברה כלפי אלה שחורגים מהתקרה הזו.

טענת המתנגדים להגביל את צריכת החשמל ל-12,000 קוט"ש – אגב, זו הצעה של חבר הכנסת פורז בערך, וגם של חבר הכנסת לוי – והטענה השנייה של המתנגדים או של המציעים היא, שאין שום קבוצה במשק שיש לה נגישות בלתי מוגבלת למוצר שהם מייצרים.

הנושא עלה בכנסת הקודמת בפני ועדת הכלכלה בסדרת דיונים, אולם הוועדה דחתה את הצעות החקיקה. עמדת שרי האנרגיה, כולם כמעט, היתה, שאף-על-פי שמבחינה מוסרית ותדמיתית עדיף היה שהעובדים יגיעו להסדר ושהנושא ירד מסדר-היום, הם, השרים, נגד הצעת חקיקה, מאחר שהם אינם יכולים לקבל שיהיה תקדים אך ורק לגבי עובדי חברת החשמל.

אדוני היושב-ראש, אביא כמה עובדות מבחינה מספרית. עם כל ההסכמה שלי, שיש מקום לקבוע תקרה – וזו דעתי, ואותה הבעתי בפני עובדי החברה – אני חייב להעמיד את הדברים בפרופורציה הנכונה.

מדובר בכל זאת על הצריכה הממוצעת, שהעלות שלה לעובד ברוטו היא 330 שקל בחודש בלבד. כלומר, כל מה שאנחנו מדברים עליו מגיע להטבה של 330 שקל לעובד בחודש. לכן אי-אפשר להתעשר. מדברים כאן ודיברו בהגזמות רבות. אני רוצה לומר לחברי הכנסת, שאנחנו מודעים מדי פעם לכך שמסמנים קבוצה מסוימת ומדברים בדרך ההגזמה.

היה אתמול מאמר שדיבר על עלותו של חבר כנסת בישראל, שהיא פי 22 מאשר חבר פרלמנט הולנדי. ראיתי את זה. האמת שאני נתקל מדי פעם, כמוכם, בשאלות שהיו שואלים אותי כחבר כנסת: מה עם הנהג שהכנסת נותנת? מה עם המכונית שחבר הכנסת מקבל חינם? והיו מעלים כל מיני דברים שאין להם כל אחיזה במציאות.

שאלו יהלום (מפד"ל):

זה היה על המימון של המפלגות.

היו"ר ש' וייס:

על-פי הכותרת לא היה אפשר לדעת את זה.

שר האנרגיה והתשתית מ' שחל:

כל קורא ממוצע שקרא את הכותרת – –

היו"ר ש' וייס:

חשב שזו משכורת שלך.

שר האנרגיה והתשתית מ' שחל:

– – חושב שאתה עולה, אני עולה וכולם עולים 22% יותר מאשר – –

היו"ר ש' וייס:

לרבות כל הקוראים שמשכורתם היא פי-ארבעה משלך.

שר האנרגיה והתשתית מ' שחל:

מול ההצדקה העניינית בקביעת תקרה לצריכת חשמל, לא מקובל עלי להפוך ציבור עובדים למטרה שמסמנים אותה ולהשמיץ אותם. זאת כאשר מדובר בציבור עובדים שהוא, לדעתי, מן הטובים שיש במשק הישראלי. אני לא חושב שבעניין הזה אנחנו עושים צדק כאשר מסמנים רק קבוצה אחת.

הדבר השני – רוב רובו של ציבור העובדים בחברת החשמל צורך פחות ממה שמציעים חבר הכנסת פורז וחבר הכנסת לוי. הרוב המכריע, 80% ממנו, הם פשוט אנשים שצורכים פחות או יותר את המקובל במשק הישראלי; אולי טיפה יותר, אבל לא מעבר לזה. הבעיה אצלם היא עקרונית. תאמין לי, אין לך מושג כמה שעות ניסיתי לדבר אתם על הנושא הזה ואמרתי להם: לטובתכם, תגיעו להסכמה, אתם תבואו ותגידו שאתם מסכימים להגבלה.

אדוני היושב-ראש, בצד העקרוני אינני מקבל שאנחנו נעשה את ההגבלה הזאת בחוק. לכן אני מציע לחבר הכנסת פורז ולחבר הכנסת לוי, יש מקום לקיים שיחות עם העובדים. אני ראיתי התקדמות רבה בהסכמתם לקבוע תקרה לעצמם. אני מציע, במקום חקיקה שתגרום רק למתיחות ולוויכוח מיותר, לנסות להגיע להידברות. לא אתנגד שתהיה שיחה, ואני מוכן לשתף בה גם את המציעים, עם עובדי החברה ועם הנהלת החברה. על כל פנים, אני מציע שלא לקבל את שני החוקים ולהוריד אותם מסדר-יומה של הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת פורז, מהי תגובתך על הצעת השר? – תיגש רגע למיקרופון. ההצעה היתה שאתם תקיימו הידברות עם העובדים, אפילו בלשכתו של השר וכן הלאה.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני השר, למה שאני עומד להציע עכשיו יש גם תקדימים. על דעת המציע, חבר הכנסת יצחק לוי, אנחנו מוכנים להפוך את הצעות החוק להצעה לסדר-היום ובהסכמתך להעביר זאת לא כחוק אלא כהצעה לסדר לוועדה, על מנת שנזמין את העובדים וננסה בכוחות משותפים להגיע להסדר הבעיה. אם אתה מסכים, לא נצטרך לבוא לנמק.

שר האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אני לא אתנגד להצעה.

אברהם פורז (מרצ):

אם כך, אנחנו הופכים זאת להצעה לסדר-היום, בתקווה שבדיון בוועדה נוכל לגשר על חילוקי הדעות ולהגיע להבנה.

אלי דיין (העבודה):

מדובר בזכויות של העובדים.

היו"ר ש' וייס:

מבחינה תקנונית אני רוצה לתת להצעה לבוש פרלמנטרי. לגבי ההצעה הזאת ושכמותה – היו דברים מעולם. איך להגיב על כך פרלמנטרית? – מייד נלמד. ראשית, היו דברים מעולם. שנית, הצעות חוק טרומיות הן בעצם הצעות לסדר-היום. כך שפה אין לנו בעיה מבחינת הרצון שלכם להופכן להצעות לסדר-היום.

עכשיו יש הבעיה, כמובן, אם חברי הכנסת מקבלים את ההצעה או לא. אני רוצה עכשיו להפוך את הנושא להצעה לסדר. מכיוון שזו הצעה לסדר, מותר לחברי כנסת להציע להסירה מסדר-היום במסגרת דקה.

אברהם פורז (מרצ):

אבל עמדת השר היא חיובית.

היו"ר ש' וייס:

בסדר. זה מה שאמר השר. הדברים ידועים. מרגע זה הדיון הוא כאילו דיון בהצעות לסדר-היום. יש שתי הצעות, האחת של חבר הכנסת אלי דיין, והשנייה של חבר הכנסת אבי יחזקאל. כל אחד, במסגרת דקה, יציע להסיר את ההצעה.

רענן כהן (העבודה):

יש עמדה שלישית.

היו"ר ש' וייס:

אין עמדה שלישית.

רענן כהן (העבודה):

אני מציע להסתפק בדברי השר.

היו"ר ש' וייס:

את זה אתה יכול להגיד לשר. חבר הכנסת אלי דיין, בבקשה.

אלי דיין (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת פורז מסדר-היום.

רבותי, חברי הכנסת, אני חושב שהכנסת כעיקרון, מבחינת הקונסטיטוציה שלה, לא יכולה להתערב בהישגים ובהסכמים של עבודה. זוהי התערבות מסוכנת.

יגאל ביבי (מפד"ל):

מה פתאום?

היו"ר ש' וייס:

יש לו רק דקה. תנו לו להתבטא.

אלי דיין (העבודה):

זוהי דעתי הקונסטיטוציונית.

קריאה:

יש להעביר את הנושא לדין בוועדת העבודה והרווחה.

אלי דיין (העבודה):

זהו נושא עקרוני. לא ועדת העבודה והרווחה; זו הכנסת. זה לא נושא לחקיקה. תארו לכם שבשבוע הבא הכנסת תדון בשאלה מדוע המרצים באוניברסיטאות מקבלים שכר לימוד חינם לילדיהם. אחר כך נתחיל לבדוק דברים אחרים. אגב, לגבי נושא זכויות חברי הכנסת – בדקתי ומצאתי שבשנים האחרונות יש הפחתה של עשרות אחוזים.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אלי דיין, עמדתך העקרונית מובנת מאוד.

אלי דיין (העבודה):

אדוני היושב-ראש, זה נושא עקרוני. יש למצוא דרך – ונמצא פה שר האנרגיה, הממונה על חברת החשמל – שלפיה ישבו עם העובדים. והיתה התקדמות בעניין הזה. מדובר בציבור עובדים באמת מסור, שעובד בחורף ובקיץ, ותנאיו הם לא התנאים הכי גבוהים במשק, כפי שזה נראה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת אבי יחזקאל מבקש להסיר את ההצעה של חברי הכנסת לוי ויהלום.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אינני רוצה להתייחס לעניין הקונסטיטוציוני. אבל, נדמה לי שאין זה בריא שכנסת ישראל תעסוק – א. בחקיקה; ב. ברמה של מליאה וועדות – במה שנקרא זכויות מוקנות שיש לעובדים. אדוני השר, המסר שלך הובן בצורה מצוינת בציבור. המסר של חבר הכנסת פורז, גם הוא הובן. לכן בואו נחכה מעט זמן, נסיר את הנושא מעל סדר-היום, ובעוד פרק זמן, מכיוון שהמסר הועבר ואולי יתורגם בצורה מעשית, נדון בעניין מחדש. לכן אני מציע להסיר את ההצעה מעל סדר-היום. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, העמדות ברורות. אנחנו עוברים להצבעה. נצביע על ההצעות יחד.

קריאה:

ההצבעה היא על הצעה לסדר.

היו"ר ש' וייס:

בוודאי, עכשיו זו הצעה לסדר.

עמיר פרץ (העבודה):

אני מציע להעביר את הנושא לדיון בוועדת העבודה והרווחה.

אברהם פורז (מרצ):

אני רוצה לומר שאני לא חוזר בי מהצעתי לשר. אבל ציפיתי שמפלגת העבודה תשתף פעולה לגבי ההצעה הזאת. צר לי.

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

רבותי, העמדות ברורות.

עמיר פרץ (העבודה):

מה השר אומר?

היו"ר ש' וייס:

יש לנו עכשיו שתי הצעות. קודם כול, נשלב את ההצבעה על שתי הצעות החוק. שתי הצעות החוק הפכו הצעות לסדר-היום. שנית, השר אומר שהוא לא מתנגד שהנושא יועבר לוועדה. הוא לא אמר בדיוק שהוא בעד, אבל הוא לא מתנגד. על כן, אנחנו נצביע. מי שמצביע בעד – מצביע בעד העברת הנושא לוועדה. מי שמצביע נגד – מצביע בעד הסרת הנושא מסדר-יומה של הכנסת. ההצבעה היא בצוותא. ההצבעה החלה.

בעד ההצעה להעביר את הנושאים לוועדה – 24

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושאים בסדר-היום – 8

נמנעים – 3

ההצעה להעביר את הנושאים שהעלו חברי הכנסת י' לוי וא' פורז לוועדה נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

24 תומכים, שמונה מתנגדים, שלושה נמנעים. לפיכך, אני מודיע שהנושא עובר לדיון בוועדת העבודה והרווחה.

יהושע מצא (הליכוד):

אני רוצה להביא לידיעת שר המשטרה, שעכשיו הודיעו, שליד קבר רחל – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

לא, לא, לא. יש הוראה מהצנזורה.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, אני מאוד מבקש להיזהר. חברי הכנסת, יש לי בקשה.

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

סליחה, היתה פה אי-הבנה. לא אמרנו את שם הוועדה קודם. לכן ועדת הכנסת תצטרך להחליט. אין מה לעשות. ועדת הכנסת תחליט. אני בטוח שהיא תעשה החלטה נכונה.

חבר הכנסת מצא. חבר הכנסת זאבי. אנחנו משתדלים, אם קורה חלילה משהו, לא לדבר בכנסת כל זמן שאין הודעה של דובר צה"ל, וזאת מסיבות כל כך ידועות. אני מודה לך על שהערת לו.

הצעות לסדר-היום

יום זכויות האדם הבין-לאומי

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנו עוברים להמשך סדר-היום שלנו – הצעה לסדר-היום מס' 2752: יום זכויות האדם הבין-לאומי. אני מזמין את חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. אחריה – חבר הכנסת בנימין טמקין. על שתי ההצעות ישיב שר החינוך.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני השר, יום 10 בדצמבר מצוין בכל שנה ברחבי העולם כיום זכויות האדם. היום, יומיים לפני מועד זה, מציינים פה, בכנסת, את הנושא המרכזי החשוב של זכויות האדם על רקע תנאים לא פשוטים. תחושה היא, שבסופו של דבר כל המאמצים שנעשים בבית הזה ומחוצה לו לקידום השלום, לקידום הדו-קיום הישראלי-הפלשתיני, הם ביטוי לרצון להגן על חיי אדם, לשמור על חיי אדם ולדאוג לרווחתם ולעתידיהם של בני שני העמים, הישראלי והפלשתיני.

לכן, יום זכויות האדם הוא קודם כל יום זכותו של כל אדם באשר הוא אדם לחיות בשלום; זכותו של כל אדם, בהיותו בן לכל עם, לחיות בתנאים של חירות, עצמאות לאומית, דמוקרטיה וקדמה חברתית.

לכן, ביום הזה, מול הניסיונות לייאש, לדכא, ליצור אווירה של סוף העולם, של כישלון, הממשלה נקראת ליישם את ההסכמים שעליהם היא חתמה עם אש"ף ולפתור את כל הבעיות הנלוות ליישום ההסכמים, כך שזכויות האדם יישמרו, כך שהעתיד של שני העמים יובטח.

חברי הכנסת, ב-10 בדצמבר מסתיימים 16 ימי המאבק נגד אלימות כלפי נשים. שבועיים אלה של מאבק, שהחלו ב-25 בנובמבר – יום המאבק באלימות נגד נשים – מסתיימים ב-10 בדצמבר לא במקרה. אחת השאלות המרכזיות בהגנת זכויות הנשים היא ראיית זכויות האשה כחלק בלתי נפרד מזכויות האדם; לא כטובה שנעשית לנשים, לא כאיזה נספח, לא כאיזה נושא שולי, אלא כאחד הנושאים המרכזיים בתחום זכויות האדם. ולכן, אחת הסממנות המרכזיות של המערכה הזאת, שנמשכה 16 יום, היא – אלימות נגד נשים היא הפרה של זכויות האדם.

אני רוצה לומר שבימים האלה, דווקא בימים אלה, לכאבנו, התפרסמו הידיעות הכואבות על רצח נשים בידי קרובי משפחתן והתפרסמה הידיעה הכואבת על אלימות מינית בבתי-הספר. לכן, השאלה של זכויות האשה והשאלה של המאבק נגד אלימות כלפי נשים דורשות טיפול נרחב הרבה יותר, אם זה בהקמת מקלטים לנשים מוכות, אם זה בטיפול בקהילה, אם זה בהכשרת עובדים ואם זה בנושא המרכזי של חינוך לשוויון האשה.

חברי הכנסת, זכויות האדם הן גם זכויות האדם העובד. אני רוצה לומר, שאנחנו נמצאים השנה במצב מאוד קשה ומסובך דווקא בתחום הזה. אנחנו נמצאים במצב, שבו הזכות הטבעית לעבודה, לשכר הוגן, לשירותי בריאות וחינוך, לזיקנה מכובדת – כל מערכת הזכויות הסוציאליות הזאת מאוימת על-ידי מדיניות, ששמה לה למטרה להוזיל את כוח העבודה על-ידי ערעור מערכת ההסכמים הקיבוציים, על-ידי יצירת דרגות שונות של שכר ותנאים סוציאליים באותו מקום עבודה ועל-ידי השלמה עם רמת אבטלה גבוהה, של 11% ומעלה מכוח העבודה.

אני רוצה להדגיש את הנושא הזה, משום שזכויות האדם הן נושא מרכזי בתפיסת הדמוקרטיה – זכות האדם לבחור, זכות האדם להיבחר, אבל גם זכות האדם להתקיים, גם זכות האדם להקנות חינוך נאות לילדיו, גם זכות האדם, גברים ונשים, להשיג עבודה. והמצב היום בתחום הזה הוא של מגננה וניסיון להגן על זכויות קיימות. וכאשר במדינת ישראל, המתפארת, ובצדק, בשורה ארוכה של חוקים חברתיים מאוד מתקדמים, אפשר לגלות על כל צעד ושעל איך החוקים האלה לא מתבצעים, נפגעות זכויות האדם שלגביו קיימים החוקים האלה. אם קיים חוק שוויון הזדמנויות בעבודה ואין שוויון הזדמנויות בעבודה, נפגעים האנשים, נפגעות זכויות האדם. אם קיים חוק שכר מינימום ולא מקיימים אותו, נפגעות הזכויות של האנשים שעובדים בשכר מינימום, רובם ככולם נשים. לכן אחת השאלות המרכזיות ביום זכויות האדם היא – יום זכויות האדם העובד, יום זכויות האדם המובטל, ובהקשר הזה במיוחד יום זכויות האשה העובדת.

אני רוצה להדגיש את שאלת הדמוקרטיה והשוויון. חברי הכנסת, היה פה ניסיון להעלות הצעות לחוקי-יסוד, שאמורים להשלים את חוקת המדינה בנושאים מרכזיים, כמו זכות ההתאגדות וחופש הדיבור. אני רוצה להדגיש, שהנושא של חוקי-היסוד כאבני דרך, או כאבנים המרכזיות בחוקה, הוא נושא חשוב מאוד. אבל אני רוצה להזהיר ביום זכויות האדם ולומר, אני חושבת – זו לא רק דעתי, שאם הכנסת לא יכולה לקבל זכויות אדם דמוקרטיות, או חוקים דמוקרטיים באמת בתחום זכויות האדם, חוקים שמבטיחים את שוויון כל האזרחים, ללא הבדל לאום, ללא הבדל דת, ללא הבדל מין; אם הכנסת איננה מסוגלת לקבל חוקים שיהיו זהים ליהודים ולערבים, לגברים ולנשים, לדתיים ולשאינם דתיים, עדיף שלא לקבל חוקי-יסוד כאלה, משום שקבלתם של חוקי-יסוד, שטומנים בחובם הפליה, עלולה להיות בכייה לדורות.

ובהקשר זה, אני חושבת שהממשלה הנוכחית עשתה כמה צעדים חשובים בתחום השגת שוויון הזכויות לאוכלוסייה הערבית; הוגדלו התקציבים במשרד החינוך ובמשרד הפנים. אבל שאלות מרכזיות של שוויון האוכלוסייה הערבית עדיין רחוקות מאוד מפתרון. בקצב הנוכחי, אפילו המוגבר, של הממשלה הזאת, אנחנו מדברים על שוויון אולי בעוד 30 שנה, אולי בעוד 40 שנה. אני חושבת שזה טווח בלתי אפשרי בנושא של מצוקה של אוכלוסייה, שמונה 17% מאוכלוסיית המדינה.

דווקא בתנאים של התקדמות להסדר שלום, נושא השוויון של האוכלוסייה הערבית הוא מרכזי. אני מתכוונת, למשל, לכך שעדיין לא ניתנה תשובה בקשר להשוואת קצבאות הילדים הערבים והיהודים. עדיין לא ניתנה תשובה בקשר להשוואת רמת השירותים הסוציאליים הניתנים ברשויות המקומיות. עדיין לא ניתנה תשובה לרמת השירותים, למשל בעניין מעונות-יום, שכמעט לא קיימים במגזר הערבי. עדיין לא ניתנה תשובה בקשר לרמה הנמוכה של השירותים הרפואיים לאוכלוסייה הערבית.

אני רוצה לסיים בנושא של שתי אמנות בין-לאומיות שממשלת ישראל חתמה עליהן; אני מתכוונת לאמנה הבין-לאומית לאיסור עינויים ולאמנה הבין-לאומית בדבר זכויות הילד.

לפי החוק הקיים בישראל, ממשלה חותמת ומאשררת אמנות בין-לאומיות. אבל לאחר שהממשלה אשררה אמנה בין-לאומית ובעצם הודיעה לאומות העולם, לאומות המאוחדות, שהיא נוטלת על עצמה התחייבות או התחייבויות הנובעות מהאמנות האלה, הרי האמנות האלה אינן הופכות אוטומטית חלק מזכויות האדם במדינת ישראל. הן אינן הופכות אוטומטית חלק מהחקיקה הקיימת במדינת ישראל, ואי-אפשר לבוא ולתבוע על בסיס האמנות האלה.

ב-16 ביוני שנה זו העליתי את עניין האמנה לאיסור עינויים במסגרת הצעת חוק לאיסור עינויים. אדוני השר, חלפה חצי שנה, לא שמעתי מלה וחצי מלה מהממשלה, מה עושה הממשלה כדי ליישם את האמנה הזאת וליישם חוק או להכליל חוק או לחוקק חוק לאיסור עינויים במדינת ישראל. לצערי הרב, ממשיכות להגיע ידיעות על עינויים – – –

סילבן שלום (הליכוד):

איפה יש עינויים?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

ממשיכות להגיע ידיעות על עינויים במתקנים של הצבא ושל המשטרה.

סילבן שלום (הליכוד):

מי עשה את הפיגוע בקבר רחל לפני חצי שעה? את מדברת על האנשים האלה?

היו"ר י' עזרן:

חברת הכנסת גוז'נסקי, עלייך לסיים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אני מסיימת.

אותו דבר גם לגבי אמנת זכויות הילד. לכן אני קוראת לממשלה להכליל את שתי האמנות האלה בתוך החקיקה הישראלית.

היו"ר י' עזרני:

תודה. אנו עוברים להצעה לסדר-היום מס' 2753: יום זכויות האדם הבין-לאומי – של חבר הכנסת בנימין טמקין. בבקשה. השר רובינשטיין יתייחס לשתי ההצעות.

בנימין טמקין (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, כנסת נכבדה, אנחנו מציינים היום בכנסת את יום זכויות האדם הבין-לאומי. מדובר על זכויות יסוד, זכות לחופש, לחירות, לשוויון בפני החוק, הזכות של האדם לא להיות נתון לשרירות השלטון, לא להיות נתון להפליה על בסיס דתי, לאומי, גזעי, מיני או כל בסיס אחר.

אנו מציינים גם את יום חופש הזכויות החברתיות של האנשים, זכותם להתקיים בכבוד, להיות חופשיים ממחסור, להיות מסוגלים לממש את הפוטנציאל הטמון בהם, ולא להיות מוגבלים על-ידי עוני מנוון ומגביל.

היום, גם אם יש בעיות קשות במזרח-אירופה, רוחות החופש החלו נושבות שם. אנו יודעים על בעיות קשות בבוסניה ובמקומות אחרים, אבל היום הוא גם יום חג מכיוון שבדרום-אפריקה אחרי שנים רבות מתחיל הסוף של שלטון האי-צדק וההפליה, ובמקומו מתחיל להיווצר שלטון השוויון והדמוקרטיה במדינה החדשה.

בדרום-אפריקה יש שמתנגדים למצב החדש הזה. יש אנשים שבאלימות ובטרור, בהפחדה ובשנאה, מנסים לעצור את ההליך הזה של שוויון בין אנשים לבנים לשחורים, כולם בדרום-אפריקה. בסופו של דבר, החופש והשוויון יהיו שם.

אבל ביום כמו היום אי-אפשר לדבר על עניין זכויות האדם, אי-אפשר לדבר על דמוקרטיה, אי-אפשר לדבר על שלום בלי להתייחס למצב השורר אצלנו.

קודם כול, אני רוצה להביע מקרב לב את תנחומי למשפחת לפיד, שלא ידעו עוד סבל ושיהיה סוף לתלאות של כולנו כאן, לסבל של כולנו כאן. אני רוצה לקוות שלשום אדם, לא ערבי ולא ישראלי, לא תושב מדינת ישראל ולא תושב השטחים – לא יאונה להם כל רע ולא יהיה להם כל פגע, ושיהיה סוף סוף שלום ודו-קיום בינינו, כי זה הפתרון הבסיסי היחיד של הבעיות שאנו חיים בהן.

אני מאוד מצטער על כך, שיש אנשים שמנסים ליצור מונופול על הכאב; שיש אנשים שמנצלים את הכאב הזה לצורך התססה והמרדה כנגד השלטון הדמוקרטי החוקי במדינת ישראל. זכויות אדם יכולות להתקיים בסופו של דבר רק במקום ששורר בו שלטון החוק. זכויות האדם הן לא רק בתפיסת האנשים, זכויות אדם הן לא רק ביחס שבין אדם לחברו. זכויות אדם יכולות להתקיים רק במקום שיש בו סדר חברתי המבוסס על שלטון החוק והדמוקרטיה. ומי שמערער על שלטון החוק והדמוקרטיה ומנצל את הכאב למטרות פוליטיות כאלה או אחרות, להתססה ולהמרדה, ומדבר באמצע הכאב הזה ותוך כדי הכאב הזה, שהוא הכאב של כולנו, מדבר על כך שצריך לקום ולהתקומם, ואני מצטט: לקום ולהתקומם מול ממשלת הזדון והרשע; או מי טוען בפומבי, שדמו של יוסי שריד, שר בממשלת

ישראל, הוא הפקר וקורא ליהודים לטפל בו – הוא מתחיל בהידרדרות כזאת, שתביא רק אסונות למדינת ישראל.

אני קורא עוד הפעם מכאן לחלקים האחראיים של המחנה היריב, של מחנה הימין, של האופוזיציה בישראל, שלא להידרדר לידי הקיצונים, שלא להגיע למצב של התנגשות שאין ממנה חזרה, שלא לדרדר את המצב עד כדי כך שלא יהיה כבר מה להציל.

אפרים גור (הליכוד):

מדוע אתה לא מאזכר גם את התבטאויותיו של השר יוסי שריד?

בנימין טמקין (מרצ):

אם תחכה, אתה תשמע.

אני חוזר ואומר: נשמעו דברים קשים ביותר, שמנצלים את הכאב, שהוא הכאב של כולנו, על מנת להתסיס ולהמריד כנגד ממשלת ישראל ולאיים על אנשים ספציפיים ועל שרים ספציפיים ולקשור אותם עם רצח ספציפי.

אני אומר למחנה הימין האחראי: תעצרו לפני שיהיה מאוחר מדי. על-פי המבטא שלי אתם יכולים לשמוע, שאני בא ממקומות שבהם, כאשר שלטון החוק ושלטון הדמוקרטיה מידרדר, איש לא יוצא נשכר מזה.

זכויות האדם בישראל כרוכות בתהליך השלום ובקיום השלום. אם לא יהיה פה שלום ואם לא יהיה סוף הכיבוש, בסופו של דבר לא יהיה גם שלטון החוק ולא יהיה כיבוד זכויות האדם.

ומכיוון שכך אני חושב, אני רוצה לומר שזכויות האדם לא יובטחו בישראל ותהליך השלום לא יובטח בישראל תוך אחדות מזויפת ובלתי קיימת. זכויות האדם ותהליך השלום יובטחו בישראל אם תהיה קבלה כללית על-ידי כל חלקי הציבור בישראל של כללי משחק יסודיים שמחייבים את כולנו.

מי שיעזוב את כללי המשחק האלה יביא למדינת ישראל אסונות אין ספור. אפשר לקיים וצריך לקיים את הוויכוח הזה באופן הקשה ביותר והמחודד ביותר. אני טוען שאפשר לעשות זאת בלי ביטויים רטוריים מוגזמים ולא נדרשים. את זאת אני אומר לכל המחנות במדינת ישראל.

נשמעים דברים שונים, מהמלה "בוגד" ועד המלים "להיכנס בהם". אני לא מקבל לא את הביטוי הזה ולא את הביטוי הזה. אבל אי-אפשר להשוות בין מצב של אמירה מתמדת נגד ממשלת ישראל והתססה בפומבי ואיומים כלפי שרים באופן ספציפי לבין אמירה אחת כזאת.

אני רוצה לומר באופן האחראי ביותר ולדבר אל כל הציבור בישראל הצופה בנו ברגע זה: איש מאתנו, חס וחלילה, לא מאחל לשום יהודי ולשום ערבי להיפגע באיזה מקום. אנחנו כואבים את הכאב הזה, הוא כאב אמיתי. הרי אלה הם גם הבנים שלנו, שמסתובבים שם בתור חיילים או בתור תושבים או בתור אזרחים.

אני לא שמעתי את זה, אבל יושב-ראש הישיבה חבר הכנסת עזרן מציין, ואני מוכן לקרוא מה שהוא כתב לי: נא להזכיר את קריאתו הנרגשת של הרב דרוקמן, שלא לקרוא לנקם ולתת אמון בשלטונות הביטחון – להשליט סדר וביטחון. אני, כמובן, מברך על אמירות כאלה.

אני קורא, לפני שיהיה מאוחר מדי, לצורך כיבוד זכויות האדם ושלטון החוק והדמוקרטיה בישראל, והאחדות הנדרשת על מנת לקיים כללי משחק מקובלים על כולם, להפסיק את ההידרדרות הזאת.

אנחנו צריכים לקיים את הוויכוח, ואני רוצה לנתח את הוויכוח הזה בכל חריפותו. מחנה השמאל בישראל חושב, שלצורך השגת שלום יהיה עלינו בסופו של דבר לעשות ויתורים כלכליים מרחיקים-לכת כלפי הערבים, כלפי הפלשתינים. השמאל בישראל חושב, שיש עם פלשתיני וצריך להידבר אתו לפני שיהיה מאוחר מדי; אם לא נעשה כן, נישאר רק עם הפונדמנטליסטים האסלאמיים, שלא מקבלים שום דיאלוג. השמאל בישראל חושב, שצריך לתת צ'אנס מחושב, תוך אחדות מקסימלית, לתהליך שלום אפשרי עם הפלשתינים. השמאל חושב, שבסופו של דבר אנחנו נצטרך לחיות כאן ביחד, ושקריאות, אפילו בעיצומו של הכאב, קריאות לנקות את מדינת ישראל או את ארץ-ישראל מערבים הן הרות אסון. צריך להשמיע גם קריאה נגד, כאשר שומעים דברים כאלה, לפני שיהיה מאוחר מדי.

אני אומר לכם, אנחנו יושבים פה ואנחנו בבואה של מה שקורה בחוץ. אם חברי הכנסת לא יתאחדו פה ולא יקראו להפסיק קריאות לנקום בחברי ממשלה מסוימים – ולצערי, לא שמעתי ממחנה הימין שום דבר בעניין זה; הם יודעים בדיוק, שגם אם הביטוי הספציפי לא היה מוצלח, הכוונה היתה, ועל זה חזר השר שריד מיליון פעמים בזמן האחרון, שרוב הציבור בשטחים הוא בסופו של דבר ציבור אחראי ומתון, שיקבל את החלטות הממשלה הדמוקרטית הנבחרת של מדינת ישראל, ושקיים קומץ אנשים קיצונים, שמאיימים על שלטון החוק והדמוקרטיה בישראל.

היו"ר י' עזרן:

אדוני, חבר הכנסת טמקין, הזמן עבר כבר בדקתיים.

בנימין טמקין (מרצ):

רק עוד דקה.

היו"ר י' עזרני:

אז תבקש.

שאל יהלום (מפד"ל):

אולי היושב-ראש יתחשב בו – – –

היו"ר י' עזרני:

סליחה, אל תתערב. תפקידי להעיר לחבר הכנסת שזמנו תם. חבר הכנסת יהלום, אל תפריע. אנא ממך, תן לו לסיים.

שאל יהלום (מפד"ל):

אני רוצה רק לשאול את הנואם, האם הוא שמע את דבריה של השרה שולמית אלוני הבוקר?

בנימין טמקין (מרצ):

חבר הכנסת שאול יהלום, שמעתי ועוד שמעתי, ושמעתי את המכלול של מה שנאמר. אני אומר לך, חבר הכנסת שאול יהלום – – –

שאל יהלום (מפד"ל):

ואתה לא מסתייג ממנה? אתה לא מסתייג מהשרה המסיתה הזאת? – – –

בנימין טמקין (מרצ):

חבר הכנסת שאול יהלום, אני אומר לך, יש ויכוח על ההתנחלויות, ואיש לא מסתיר את זה.

שאל יהלום (מפד"ל):

מה אתה מדבר? היא הסיתה, היא איבדה את שפיות דעתה. שרה מתוסכלת.

בנימין טמקין (מרצ):

חבר הכנסת שאול יהלום, תן לי לדבר. אדוני היושב-ראש, תן לי עוד דקה.

היו"ר י' עזרן:

אני רוצה לתת לך וגם להגן עליך. חבר הכנסת שאול יהלום, אני קורא אותך לסדר פעם אחת.

רחבעם זאבי (מולדת):

הוא רק קרא קריאת ביניים.

היו"ר י' עזרן:

סלח לי, אדוני, תן לו לסיים. הוא עמד לסיים.

רחבעם זאבי (מולדת):

אתה קורא לסדר לחבר הכנסת על קריאת ביניים – – –

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת רחבעם זאבי, אנא ממך, אל תחמם פה את האווירה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני לא מחמם, אני יושב בשקט מתחילת הדיון. אבל כאשר חבר הכנסת שאול יהלום קורא קריאת ביניים – – –

היו"ר י' עזרן:

הוא לא קרא קריאת ביניים, הוא נאם עשר קריאות ביניים וביקשתי ממנו להפסיק.

רחבעם זאבי (מולדת):

זה לגיטימי.

היו"ר י' עזרן:

זה לא לגיטימי. לא, זה לא לגיטימי להפריע בישיבות.

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, האם שמע את דברי השטנה של השרה שולמית אלוני הבוקר? אילו היה אדוני שומע, הוא היה – – –

בנימין טמקין (מרצ):

חבר הכנסת יהלום, הרי אתה הופך כאן למסית הראשי.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת יהלום, אם תבקש את רשותי, אתן לך אחר כך, כשהוא יסיים, לומר את דבריך במסגרת של דקה אחת. בבקשה, אדוני.

בנימין טמקין (מרצ):

אני רוצה לומר, מי ששמע את הדברים שמע את האיזון בדברים. יש ויכוח פוליטי, ואיש לא מסתיר אותו, ויכוח על ההתנחלויות ועל הדרך. אני לא אומר לך, חבר הכנסת יהלום, להפסיק את התקפותיך על הממשלה, להפסיק לחשוב שההתנחלויות הן הדבר החשוב ביותר ולהפסיק לחשוב שאנחנו מביאים לקטסטרופה, כמו שאני חושב שאתה מביא לקטסטרופה. את כל הדברים האלה אפשר לומר, אפשר להתווכח עליהם, אפשר להפגין למענם. אבל אני אומר לך, שיש גבול שאסור לעבור אותו. הגבול הזה הוא קבלת כללי המשחק של הוויכוח הדמוקרטי וקבלת ההכרעה הדמוקרטית של הרוב במדינת ישראל על-פי ממשלתה הנבחרת של ישראל.

אני חוזר על מה שאמרתי, כי לא היית פה. אני בא ממדינות, שבהן אנשים חושבים שעושים את זה רק לזמן מסוים ורק נגד ממשלה מסוימת. אבל אני אומר לך, שזה לא ייפסק באדם אחד, זה לא

ייפסק בממשלה אחת. אי-אפשר שרק מחנה אחד יתסיס וימריד. מי שיתחיל בזה צריך לדעת, שהוא מביא למדינת ישראל אסון הרבה יותר גדול מזה שהוא אומר שהוא רוצה להציל אותה ממנו.

תודה רבה ליושב-ראש, ואני מתנצל.

היו"ר י' עזרן:

זה בסדר, אין בעיה.

אדוני השר, סליחה, הבטחתי לחבר הכנסת שאול יהלום לאפשר לו לדבר במסגרת של דקה, ולאחר מכן אתה תשיב על שתי ההצעות. בבקשה, חבר הכנסת יהלום.

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אני מודה לך.

אתמול בלילה, כאשר הובאו לקבורה הנאהבים והנעימים האב לפיד ובנו שלום, נזרקו עליהם אבנים מגגות של בתים ערביים בחברון. והיום בבוקר מנהיגת מרצ השרה שולמית אלוני השתלחה, הסיתה, המרידה נגד המתנחלים, שהם החלוצים, שהם מלח הארץ.

רן כהן (מרצ):

זה לא נכון. זה פשוט שקר.

חיים אורון (מרצ):

זה לא נכון.

בנימין טמקין (מרצ):

זה שקר.

חיים אורון (מרצ):

— — — אני שמעתי מה היא אמרה — — —

שאול יהלום (מפד"ל):

מי שיצא בשליחות ממשלת ישראל ליישב כחלוצים ולבנות את ארץ-ישראל – מה שאמרה עליהם היום שולמית אלוני ראוי לכל גינוי.

אני קורא מכאן לראש הממשלה לפטר אותה מיידית. לא ראוי ששרה כזאת תשב בממשלת ישראל.

בנימין טמקין (מרצ):

— — —

חיים אורון (מרצ):

— — —

רן כהן (מרצ):

אני שמעתי כל מלה. אני שמעתי גם את דבריו של חבר הכנסת דוד לוי ואת תגובתו. אני לא מסכים אתו, אבל היא היתה לגיטימית — — —

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת רן כהן, נתתי לך אפשרות לבטא את עצמך. גם לך, חבר הכנסת בני טמקין. מספיק. אדוני השר, בבקשה.

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, גם אני, כמו קודמי, חבר הכנסת טמקין, רוצה בתחילת דברי לשלוח מסר של השתתפות באבלה הכבד של משפחת לפיד, שאין לה ניחומים. משפחה זו מצטרפת למשפחות ישראליות רבות ששכלו את יקיריהן בהתקפות טרור רצחניות. חלקן נעשה בשם דת, בשם אלוהים; חלקן נעשה מתוך מגמה רצחנית.

אני חושב שאני מבטא את רגשות הבית כולו כאשר אני אומר, שצריך לבודד את האבל הזה, את תחושת הזעם הזו, מהשאלות המפלגות היום את הציבור ואת הכנסת. אני חושב שאין משפחה בישראל, ואין זה משנה מאיזה מחנה היא באה, שאין לה מכר, קרוב או מודע שנפל חלל במלחמה הרצחנית הזאת, שמתנהלת נגד המפעל הציוני זה עשרות שנים. אני חושב שזו טעות מוחלטת ואי-צדק משווע לפלג ולחלק את הציבור בישראל בעניין זה. כולנו שותפים לאבל, כולנו שותפים להחלטה לחפש אחר הרוצחים ולהענישם, ואני חושב שכולנו גם שותפים לרצון, שלשפיכות הדמים הזו לא יהיה המשך, שהיא תיפסק ויבוא שלום על ארץ הראווה וזכאית לשלום.

יום זכויות האדם הוא יום בין-לאומי, הוא יום של משפחת העמים, אבל, כפי שכולנו יודעים, לא כל המדינות נהנות לחיות בזיווה של דמוקרטיה, שלטון חוק וזכויות האדם. מדינת ישראל שייכת לקבוצה הולכת ומתרחבת של מדינות שהכירו שיש רק אורח חיים אחד מתוקן, הוא אורח החיים הדמוקרטי, הוא אורח החיים הרואה בזכויות האדם, באשר הוא אדם שנברא בצלם, חלק אינטגרלי של משטרן הפוליטי.

בעבר היינו מיעוט. עד לפני כמה שנים יכולנו לומר, שישראל משתייכת למועדון סגור ומצומצם. לשמחתנו הרבה, האימפריה הסובייטית, שהיתה מבוססת על עריצות ועל התעלמות מהאדם ומקבוצות בני אדם, הלכה והתמוטטה עד שקרסה תחתיה. היום עניין זכויות האדם הוא דגלן של הרפובליקות שקמו על הריסותיה של ברית-המועצות. לא כולן מצליחות לשקם עצמן, לא כולן מצליחות לחזור למסלול נורמלי, לחלק מהן אין אפילו זיכרון קולקטיבי של שלטון חוק וזכויות אדם, בחלק מהן מתרחשות טרגדיות גדולות, מלחמות אזרחים עקובות מדם, אבל כולן, כמעט כולן, מאוחדות תחת הדגל של חזרה לעקרון החוקיות, שלטון החוק וזכויות האדם. צריך לזכור שהנפילה של המשטר הסובייטי היתה תחת הדגל של זכויות האדם, ואולי היה זה רק מקרה, שהקריסה הסופית של האימפריה הזאת היתה בדיוק בשנה שבה חגגו 200 שנה לזכויות האדם והאזרח של המהפכה הצרפתית, בשנת 1789.

ישראל, כשמתבוננים עליה ממעוף ציפור או ממרחק זמן, הצליחה לשמור בתוך גבולותיה, בתוך גבולות השיפוט שלה, על שלטון חוק, על חירויות אזרח ועל זכויות אדם במידה מפליאה ומיוחדת במינה לגבי מדינה שהיתה נתונה במלחמה, במצור, חשופה לפעולות טרור מהסוג שאנחנו עדים לו בימים אלה. ואף שיש לנו שטחים שבהם אנחנו חייבים למחוק פערים בנושא שוויון בפני החוק וחייבים לבסס שוויון בפועל בין יהודים לערבים, בין גברים לנשים; ואף שיש לנו תחומים שבהם לא הגענו לאותו סטנדרד שחלק מהבית הזה רוצה להגיע אליו, צריך לומר שישראל הצליחה לעשות את מה שמדינות אחרות במצב של מלחמה לא עשו. גם כאשר אנחנו רגילים לבקר את עצמנו, מותר לנו לשבח את עצמנו מפעם לפעם ולומר שהצלחנו לקיים דמוקרטיה פעילה, תוססת, בתקופות ובמצבים שבהם מדינות אחרות לא הצליחו בכך.

עם זאת, כפי שאמר גם חבר הכנסת טמקין, יש לנו בעיה יסודית שאי-אפשר להימנע מלעסוק בה. מאז 1967 אנחנו שולטים בעם אחר, שאם אני אומר שהוא לא רוצה בנו ובשלטוננו, אני אנקוט לשון המעטה. יש לו זהות לאומית. יש אומרים שהיא נוצרה תחת שלטוננו, אבל אין זה משנה, ולעם הזה יש תביעה לזכות פוליטית, לזכות להשתתף בעיצוב ההחלטות הנוגעות לו, לגורלו, להיות מיוצג במקום שבו נופלות ההכרעות הקובעות את עתידו, להיות שליט לעצמו.

נכון שהזכות הזאת מתנגשת לא אחת עם הזכות היסודית שלנו, הזכות של העם היהודי לחיות חיים עצמאיים מלאים בארצו והזכות של כל ישראלי, יהודי וערבי, להבטיח את הזכות הקדושה ביותר של האדם, את הזכות לחיים. אנחנו לא מתעלמים מההתנגשות הזאת, אבל אנחנו אומרים: ישראל לא יכולה לשמור על הישגיה, על מעמדה המיוחד והיחיד כדמוקרטיה, כאשר בחצר האחורית שלה

מצויים 2 מיליוני איש נטולי זכויות אלמנטריות, ובראש ובראשונה הזכות הפוליטית להשתתף בעיצוב השלטון החל עליהם. כאשר אין להם זכות להגדיר את עצמם, את שלטונם, את השתייכותם, את המוסדות המכוונים את חייהם הלאומיים והאזרחיים, אין להם זכויות. כל מה שנרעיף עליהם לא יהיה שווה כנגד החסר הזה.

בשנים קודמות, כאשר טענו זאת, ובתוקף רב, שישראל אינה יכולה לקיים סטנדרד כפול בביתה ובחצרה האחורית, בתוך גבולות השיפוט של מדינת ישראל ובשטחים, שלחו אותנו למקומות אחרים. רבותי, אין עוד מקומות אחרים. אין עוד המדינות הבלטיות, שעלו כאן תמיד. להיפך, ברית-המועצות, ולאחר מכן הפדרציה הרוסית, ויתרה על שלטונה בארצות שהיו מסורות במשך שנים רבות לשלטונה, בשל העניין הזה, בשל הכרתה שבימינו, בתקופתנו, במשפחת העמים שלנו, אי-אפשר לשלוט שלטון בכוח בעם אחר. ודרום-אפריקה, שאולי בסתר לבם של כמה ישראלים היתה מודל כלשהו, גם היא הכירה – בדרך הטרגית והכואבת ביותר, תוך כדי שפיכות דמים, אני מזכיר, תוך כדי שפיכות דמים נמשכת – בעובדה שאי-אפשר לשלול בימינו זכויות פוליטיות מציבורים שלמים, לפי השתייכות אתנית, עדתית, דתית.

מדינת ישראל, המדינה היהודית היחידה בעולם, תוכל לעשות את מה ששום מדינה בעולם לא מצהירה עליו, לא דוגלת בו, לא תומכת בו? אני חושב ששורש הבעיה, חילוקי הדעות העמוקים והיסודיים נוגעים לעניין הזה. זה לא עניין של מה בכך, זה עניין יסודי, זה עניין מהותי, וגם הפתרונות לא קלים. יש מישהו שחושב שאין היום דאגה בלב איש ישראלי? מי שאין בלבו דאגה וחשש, אינו אדם חושב.

אבל אנחנו, ממשלת ישראל, הגוף הנבחר של הכנסת, שמייצג למעלה ממחצית הכנסת הזאת, חושבים שפתרון המבוסס על התעלמות מהזכויות הפוליטיות של הציבור הפלשטיני, של העם הפלשטיני, הוא פתרון שאין לו סיכוי להתקיים, הוא יחליש את ישראל, הוא לא יחזק אותה. הוא יבודד את ישראל, הוא יפגע בהישג הגדול שיש לנו בתוך תחום השיפוט שלנו, במדינת ישראל עצמה.

דוד לוי (הליכוד):

אדוני השר, אמירה זו פירושה מדינה פלשטינית, ואתה בשם הממשלה מדבר מעל במה זו אפרופו נושא כזה?

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

לא, אני רוצה לומר לך שיש פתרונות רבים לנושא שאני העליתי, ומכיוון שהדיון הוא לא פוליטי אני לא אומר לך כעת – – –

דוד לוי (הליכוד):

— — —

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

אבל אני רוצה לומר לך שיש פתרונות רבים. דיברתי על נושא אחד. אני שללתי פתרון. לא אמרתי מה הפתרון הרצוי או האפשרי. אמרתי שפתרון שבו ישראל ממשיכה לשלוט בעם שמתקומם נגדה ונגד שלטונה הוא פתרון שמבחינתי לא בא בחשבון.

משה קצב (הליכוד):

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

כל השאר נתון לוויכוח. הבעיה אינה קלה. חבר הכנסת דוד לוי, אתה כשר החוץ לשעבר יודע שהבעיה אינה קלה. כאשר אנחנו באים לפורמים בין-לאומיים, יש לנו ויכוח, גם לממשלה זו, בנושאים שאנחנו רואים בהם בבחינת "ייהרג ובל יעבור". אבל אני חושב, ואני רוצה להזכיר זאת דווקא ביום זכויות האדם, שאנחנו כחברה – אני לא מתעלם מבעיות הביטחון של ישראל, אני לא מתעלם מבעיות הקיום של ישראל – לא יכולים לאמץ פתרון שהוא פתרון בלתי קביל בימינו ובמציאות שבה אנחנו חיים.

אני רוצה לומר דבר נוסף. אנחנו מפנים את התביעה הזאת של שמירה על זכויות האדם לכולי עלמא, ואיננו מתעלמים ממה שקורה בתוך המחנה הפלשתיני, איננו צובעים אותו בוורוד. משום שאני הבעתי את דעתי, ואני סמוך ובטוח שאכן כך יקרה. חשבתי שארגון "בצלם", הממונה על זכויות האדם בשטחים, חייב, כמו שעסקו ארגונים בין-לאומיים אחרים, לעסוק בהפרת זכויות וברצח של פלשתינים בידי פלשתינים. ואני אכן סמוך ובטוח שהדוח הזה, גם אם הוא יתעכב קצת, בוא יבוא.

אני חושב שמדינת ישראל בהחלט חייבת לתבוע גם מהעם שעמו אנו רוצים לעשות שלום, שיקיים אחר תביעות אלמנטריות של משפחת העמים. ומשום כך אנחנו יצאנו, כל חברי סיעתנו, נגד אותן פעולות רצח אלימות, נתעבות, שפגעו בנשים ובגברים בקרב המחנה הפלשתיני.

ולבסוף אני רוצה לומר מלה אחת לגבי פעולות משרדי בתחום זכויות האדם.

משה קצב (הליכוד):

אתה מדבר בשם סיעתך?

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

לא. לא, לא.

משה קצב (הליכוד):

קודם אמרת שסיעתך יצאה נגד פעולות הרצח וכו'.

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

אמרתי שכל חברי סיעתנו.

משה קצב (הליכוד):

אתה נציג הממשלה כאן. אתה לא מדבר כאן כנציג סיעה, עם כל הכבוד.

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

אני דיברתי בשם הממשלה. אני הצבעתי על כך לגבי הבעיה הספציפית הזאת, כיוון שדברים מושמעים נגדנו כל הזמן, ומכיוון שגם שמעתי כאן דברים נגד השרה שולמית אלוני – אני לא שמעתי אותם, אבל חברי אומרים שאין כל בסיס להתקפה עליה. לכן אני רוצה לומר שאנחנו דבקים, כל ממשלת ישראל, אבל גם המרכיב שלנו בתוכה, בהגנה עקבית על זכויות האדם, גם כאשר מדובר במחנה הפלשתיני.

ולבסוף אני רוצה לומר, שבמשרד החינוך אנו רואים את נושא זכויות האדם ושלטון החוק כנושא מרכזי, מתמיד, של מערכת החינוך על כל מרכיביה. אבל אם עשינו משהו בעניין זכויות האדם, זה לא רק בהטפה ובחינוך, אלא בניסיון הרציני, הקשה, הלא-פשוט של הממשלה הזאת לסתום פערים במערכות החינוך גם בין המגזר היהודי למגזר הערבי, וגם בתוך המגזרים האלה פנימה, כדי ליצור מצב שבו זכות האדם הבסיסית ביותר, הזכות לשוויון הזדמנויות, הזכות של כל ילד בישראל לשוויון הזדמנות ולתחרות מנקודת מוצא שווה כאזרח שווה זכויות וחובות, ללא הבדל מוצא, משפחה ורקע, תהיה אכן זכות שמתורגמת מהעיקרון ומההלכה למעשה ולביצוע. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

תודה רבה, אדוני השר.

מיכאל איתן (הליכוד):

— — — אדוני השר

היו"ר י' עזרן:

האם אדוני השר מסכים?

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

כן.

היו"ר י' עזרן:

בבקשה, חבר הכנסת איתן.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני כבוד השר, עקבתי בתשומת לב אחר נאומך בחדרי. כמוך, אני בהחלט שמח על ההקפדה על זכויות האדם. שמעתי גם את תשומת הלב המיוחדת שנתת בדברך לזכויות של הפלשתינים, ואת הגינויים שאתם יצאתם בהם נגד מעשי הרג בפלשתינים.

השאלה שלי: האם במסגרת נאומי של שר בישראל, שכל כך חרד לזכויות האדם של הפלשתינים, אין מקום לדבר על זכויות האדם של 130,000 יהודים, שאנחנו רוצים להגן על הזכות הבסיסית שלהם, לא כפי שאתה הגדרת אותה – לדברים פוליטיים, אלא להמשיך ולחיות בביטחון? זאת זכות יסודית של האדם, זכות ראשונה, לחיות בביטחון.

ברגעים אלה נאבק אדם על חייו כיוון שאיננו מצליחים לממש את הזכות לביטחון, והיום יום זכויות האדם — — —

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת איתן.

מיכאל איתן (הליכוד):

— — — מלה אחת בנאומך, מעט התייחסות, מעט תשומת לב לזכות הבסיסית הזאת.

היו"ר י' עזרן:

תודה. אם השר רוצה להשיב, ישיב.

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

חבר הכנסת מיכאל איתן, אני לא יודע אם שמעת את תחילת דברי. אני חושב שאם היית שומע אותם, לא היית מעיר את ההערה שלך. אבל כיוון שהערת את מה שהערת, אני רוצה לומר לך שגם הממשלה, כל חבריה וגם אני באורח אישי, רואים עצמנו מחויבים לנושא הביטחון – ולא רק הביטחון – והרווחה של המתיישבים והמתנחלים ביהודה, בשומרון ובעזה. וכך אנחנו עושים.

אני רוצה להזכיר, שבכל התקופות, אני חושב מאז 1968, לא היתה שנה, לא היה אפילו פרק זמן קצר משנה שלא היו בו קורבנות של הטרור הערבי בשטחים. גם בזמן שאתם שלטתם. אני לא אוהב לעשות מסחר בנתונים. בעיני, כל אדם שנופל הוא עולם במלואו וכל משפחה היא משפחה אבלה. אבל אני רוצה שתזכור זאת. אני רוצה שתזכור שבישראל היו ממשלות ממשלות שונות מאז. היתה ממשלת מערך, היו ממשלות אחדות לאומית מסוגים שונים, היו ממשלות ליכוד. בכל התקופות האלה נרצחו יהודים מהסיבה הפשוטה: אין אפשרות לסגור הרמטית את – – –

היו"ר י' עזרן:

מהסיבה הפשוטה שהם יהודים.

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

הם נרצחים משום שהם יהודים, בוודאי.

אין כל אפשרות כזאת, גם אם נקדיש לכך חלק גדול עוד יותר מצבא-הגנה לישראל, גדול יותר מזה המוקדש היום לשמירת הביטחון השוטף. אחד האמצעים היעילים ביותר שעשינו בממשלה הזאת, שמנע שפיכות דמים גדולה בישראל, היה מה שקרוי הסגר, ומה שאני קורא: ההפרדה והכניסה המבוקרת לישראל.

אני רוצה להזכיר שבתוך ישראל גופא, בשטח השיפוט של מדינת ישראל, לא בשטחים, גם כן נפלו קורבן לרצח זה עשרות ישראלים בני כל המפלגות, השכבות, חלקי הציבור. אנחנו רוצים בתהליך שלום, בין השאר, כדי להביא קץ לשפיכות הדמים הזאת. אבל היותנו מחויבים לנושא הביטחון האישי של כל ישראלי באשר הוא נמצא, יש לך ספק בכך? אתה בוודאי יודע אילו מאמצים הושקעו בעניין הזה, גם של שירותי הביטחון וגם של הצבא. אתה יודע גם שהיו הצלחות מאוד גדולות. אתה יודע

שעשרות מבוקשים נהרגו, נעצרו, ברחו ואינם נמצאים ברשימות. אבל תחת כל רשימת מבוקשים כזאת צץ גוף חדש הרסני, והיום הוא מצויד בנשק ומשתמש בו, והם נעים בכבישי הארץ, ויש לנו בעיה שקשה מאוד להתמודד אתה בתוך ישראל ומחוצה לה.

אני לא רוצה אפילו להזכיר את מגוון הבעיות האלה, שטמונות במצב הקיים, ואת חומר הנפץ הקיים. לכן, אל תאמר שממשלת ישראל מפקירה חיי מתיישבים מעבר ל"קו הירוק".

מיכאל איתן (הליכוד):

לא דיברתי על הפקרה. דיברתי על זכותם לחיות בביטחון.

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

אין כל ספק בכך. אילו שמעת את תחילת דברי, היית יודע שאמרתי שהזכות לחיות היא הזכות המקודשת ביותר מכל זכויות האדם.

היו"ר י' עזרן:

תודה, אדוני השר. אני מניח שאתה מציע להסתפק בדברך. בדרך כלל כך מקובל.

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

אני רציתי להציע לחברת הכנסת גוז'נסקי ולחבר הכנסת בני טמקין להסתפק בדברי, ולא להעביר את ההצעה לדיון במליאה או בוועדה.

היו"ר י' עזרן:

ובכן, חברי הכנסת המציעים, כך מקובל בדרך כלל. אני מודה לכם שהסתפקתם בתשובת השר. לכן אין הצעות אחרות ואין הצבעות. תודה.

הצעות לסדר-היום

פיגועים באל-בירה ובחולון, ביקור שר החוץ האמריקני

והתנהגות המתיישבים ביהודה, בשומרון ובעזה

היו"ר י' עזרן:

אנחנו עוברים לנושא הבא, הצעות לסדר-היום, מס' 2746, 2776, 2723, 2718, 2717, 2784, 2788, 2725 ו-2757, בנושא: פיגועים באל-בירה ובחולון, ביקור שר החוץ האמריקני והתנהגות המתיישבים ביהודה, בשומרון ובעזה – של כמה חברי כנסת. יפתח את הדין חבר הכנסת דוד לוי.

אני מבקש להודיע, שסגן שר הביטחון, שאמור להשיב, ממש כעת נמצא בטיסה מעל ירושלים, ואמור להגיע לכאן בכל רגע. הוא מגיע מבית-אל, ואני מבקש ממך, חבר הכנסת דוד לוי, להואיל לפתוח את הדין.

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

אני אייצג את הממשלה.

דוד לוי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, סבורני שבדין זה היה ראש הממשלה צריך להיות כאן, לכבד את הכנסת ולתת את התשובות המתחייבות לנוכח המצב הקשה שבו שרוי העם. בימים שבהם רצח יהודים היה לשגרת יום, ההספד – לפסוקו של יום, והתגברות הטרור – לגל צפוי וכמעט בלתי נמנע, ניצבת ממשלה חסרת אונים, מבולבלת, נטולת יכולת לתת מענה על השאלות הבסיסיות ולקיים את חובתה הבסיסית, קרי – ביטחון אישי לאזרחיה והשלטת סדר. מצב זה, אדוני היושב-ראש, איננו נוגע רק למתיישבים ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה, אלא לעם כולו, אם כי הם הניצבים עם בני משפחותיהם בחזית, הם המשלמים מחיר דמים יומיומי על מחדליה של ממשלה זו.

הממשלה איננה מסוגלת אפילו להסביר את מדיניותה. רק ממשלה אוטיסטית איננה מסוגלת לקלוט את אותות המצוקה והחרדה העולים מקרב העם, מכל בית. היא עוצמת עיניים ואוטמת אוזניים. היא איננה יודעת מה מתרחש בעם, אין לה תשובות, גם לבית הזה אין היא נותנת תשובות בנושאים הקרדינליים הנוגעים לקיומנו ולעתידנו.

אני יכול לומר, אדוני היושב-ראש, שיש לי חשש כבד מאוד, שגם הממשלה איננה יודעת מה קורה. הדברים מתנהלים מאליהם, לאן מובילה אותנו הממשלה הזו? האם יש עבודת מטה בממשלה? האם השרים יודעים? האם הם מקבלים הערכת מצב? האם הם יודעים ובקיאים בנושאים המועילים במשא-ומתן בקהיר? על-פי הידוע לי, אדוני היושב-ראש, וזה דבר חמור, הם אינם יודעים. יקומו שרים,

יתייצבו בפני הכנסת ויאמרו אם הם יודעים. לא כל הממשלה, מחציתה – אסתפק בכך, רבע – אסתפק בכך, חמישה שרים – אסתפק בכך, ארבעה שרים, שלושה שרים, היום גם שניים לא.

עוזי לבדאו (הליכוד):

אין צדיק אחד בסדום.

דוד לוי (הליכוד):

מצב זה חמור מאוד. מצב זה נוגד בתכלית את האחריות המוטלת על ממשלה ועל חברה, ושום דבר לא יכפר על השתיקה הזו, על הרצון לא לדעת, שום דבר – גם לא העדריות הידועה המלווה את הממשלה הזו ואת תומכיה, מאז הלכה בתהליך הנלוז הזה. שרים לא ידעו כפי שאינם יודעים היום, גם אז לא ידעו על אוסלו, והדבר נחתך, וממנו יצא מסמך סתום ומבולבל, שכל אחד מפרש אותו כפי שהוא מפרש אותו.

אדוני היושב-ראש, בימים אלה הגיעו מסרים. הגיע מסר מערפאת לראש הממשלה, ועל הכנסת לדעת זאת. ערפאת אומר, בניגוד למה שראש ממשלת ישראל אומר – –

היו"ר י' עזרני:

אדוני השר, אולי ישיג את הממשלה. אין כאן אף אחד.

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

סגן שר הביטחון הגיע.

היו"ר י' עזרני:

סליחה.

דוד לוי (הליכוד):

– – ש-13 בחודש הוא תאריך מקודש. אם לא יקוים מה שהתחייבה ישראל, יהיה אסון נורא.

יהושע מצא (הליכוד):

עם כל הכבוד לסגן שר הביטחון, לא יכול להיות ששולחן הממשלה יהיה ריק.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת מצא, שמעתי אותך.

יהושע מצא (הליכוד):

אני מצפה ממך שתשמור על כבוד הכנסת ותקרא לממשלה להתייצב כאן. עד אז, לא נמשיך את הדיון.

לימור לבנת (הליכוד):

הם עסוקים ב"להיכנס במתנחלים".

היו"ר י' עזרן:

אני מסכים לקרוא לממשלה, אך לא מסכים להפסיק את הדיון.

מיכאל איתן (הליכוד):

הם מזרימים עכשיו כסף לאוטונומיה.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת מיכאל איתן.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת דראושה, אתה לא מקל עלי. אנא ממך, תן לדיון להתנהל.

דב שילנסקי (הליכוד):

האם מותר לי לבוא בהצעה?

היו"ר י' עזרן:

בבקשה.

דב שילנסקי (הליכוד):

אני אומר את הדברים ברוח טובה ובלי לפגוע בסגן שר הביטחון, שבאופן אישי אני מאוד מאוד מכבד ומערך אותו: הייתי מציע לאדוני היושב-ראש לבקש את סליחתו של חבר הכנסת דוד לוי ולעבור לדיון בסעיף אחר, שייקח עשר דקות או רבע שעה. בינתיים נפנה באמצעות יושב-ראש הכנסת לממשלה, שיבוא ראש הממשלה ושר הביטחון או שר החוץ, ואז נחדש את הדיון.

רחבעם זאבי (מולדת):

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

למה אתם מנסים לפגוע בסגן שר הביטחון?

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת דראושה, אתה אפילו לא שומע את התגובה שלי ואתה מגיב לפני. אינך נביא ואינך יודע מה התגובה שלי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

יהושע מצא (הליכוד):

הלוואי שסגן שר הביטחון היה יושב ליד שולחן הממשלה ועוסק בביטחון. אין מי שיעסוק היום בביטחון.

דב שילנסקי (הליכוד):

אני מציע את הצעתי ברוח טובה.

דוד מנע (הליכוד):

זוהי ממשלה ריקה מכל תוכן.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אתה פוגע בסדר הטוב של הדיון.

דוד מנע (הליכוד):

שולחן הממשלה ריק מתוכן.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, אני מבקש ממך לתת לי לומר לך מלה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

דבר אתם, אני רק קורבן.

היו"ר י' עזרן:

אינך קורבן בכלל, אל תעשה עצמך מסכן.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר י' עזרן:

אתה רואה למה אתה גורם; תן לי להשליט כאן סדר.

לימור לבנת (הליכוד):

האם חבר הכנסת דראושה מייצג את הממשלה?

היו"ר י' עזרן:

רבותי, אני מצטער מאוד. מאוד הייתי רוצה לקבל את הצעתך, חבר הכנסת דב שילנסקי, אבל איני יכול להפסיק את הדיון. התחלנו את הדיון מוקדם שלא כהרגלנו, במקום ב-11:00 ב-09:00. האנשים אשר אמורים להופיע אחר כך אינם נמצאים עכשיו.

יהושע מצא (הליכוד):

זה מבייש.

היו"ר י' עזרן:

יש לך טענה, ביטאת אותה יפה. נתתי לך את האפשרות לבטא את טענתך, מספיק.

שאול יהלום (מפד"ל):

זה לא מבייש, זה מראה מה יחס הממשלה לכנסת.

אברהם הירשזון (הליכוד):

איך אפשר להמשיך בשגרת חיים ולא לעשות דבר, כאשר דם יהודי נשפך יום יום?

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת זאבי, תאמר את דעתך. לא נאום. חבר הכנסת הירשזון, אתה מפריע לי. שמענו את דעתך, אתה צודק, הערתך נכונה והיא נרשמה בפרוטוקול.

דוד מנע (הליכוד):

מה זה עוזר? למה אין שרים?

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, אני מצטער על שאני חולק על חברי באופוזיציה. לדעתי, סגן שר הביטחון טוב ועדיף על פני כל הריקנות הזו שבפארסה של ממשלת ישראל, ואני מציע שאנחנו נמשיך לדבר כאשר סגן שר הביטחון יהיה זה ששייב לנו.

היו"ר י' עזרן:

תודה. פעם אחת חבר הכנסת זאבי מסכים לדעתך, חבר הכנסת דראושה; אל תתנגד. אני שמח על השלום הזה, ולו הרגעי והזמני.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אם יש הסכמה שהממשלה הזאת ריקנית, זה בסדר.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת הירשזון, אני לא מרשה. אל תפריע לחברך, אנא ממך. חבל שקטעתם את רצף דבריו. אדוני, בבקשה.

דוד לוי (הליכוד):

תודה רבה. אדוני היושב-ראש, אני חוזר וקובע, שחברי הממשלה לא בעניינים, הם אינם יודעים – –

חיים אורון (מרצ):

טוב שהם לא באו.

דוד לוי (הליכוד):

אוי לנו על מצב זה. מה ילד יום? אנה אנו באים? מה צפוי? מה עמדות הממשלה? מה הקו האחרון שלה? על מה היא תעמוד? איפה היא תתקפל? אנו מקבלים היום אולטימטום. האם חברי הממשלה יודעים על האולטימטום הזה מערפאת, כי 13 בחודש הוא תאריך מקודש? אם לא יקוימו הדברים כפי שהוא רואה אותם, משום שמסמך אוסלו הוא מבולבל, הוא סתום, והוא מפרש אותו, כנראה כך נאמר לו, אחרת ממה שממשלת ישראל מפרשת – אם לא יקוימו הדברים כפי שהוא מבין אותם, יהיה אסון. לאיזה אסון הוא מתכוון? האם הממשלה, לנוכח האזהרה הזאת, או ראש הממשלה, כי הממשלה אינה יודעת – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הוא לא השתמש במלה אסון. אתה בטוח שהוא השתמש בביטוי הזה?

דוד לוי (הליכוד):

אסון וגם טרגדיה. אני יודע, ולולא ידעתי לא הייתי אומר זאת מעל במת הכנסת.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת דראושה, הרי אתה משתתף בדיון הזה. אם אתה רוצה לנאום ממקומך, גם זה מקובל. דע לך, אתה תוותר על זכותך.

דוד לוי (הליכוד):

אני בטוח שחברי הממשלה אינם יודעים על מה מדובר. זה דבר חמור, הדברים מתנהלים מאליהם, ואני אתן את התשובה שלא ניתנה לבית הזה כמתחייב מאחריותה ומחובתה של הממשלה. לא אחר אלא שר בכיר – ואנחנו יודעים מה הוא המושג הזה "שר בכיר", הוא ידוע לנו מן הדיפלומטיה האמריקנית, כשאומרים "פקיד בכיר" או "שר בכיר" – אומר: המשא-ומתן מתנהל מהר מדי ובלי תיאום. זה מצב בלתי נסבל – כך הוא אומר, כך מצוטט. יתירה מזו, הוא אומר ששרים אינם יודעים כלל מה מתרחש בשיחות, ובמקרה הטוב מדווחים באיחור. הדברים חמורים ביותר, אדוני היושב-ראש, כאשר אומרים במלים אלה: מרבית השרים לא יודעים בכלל מה קורה שם, ומצב זה הוא בלתי נסבל, אין עבודת מטה, אין היערכות. לכן יש לי הרושם, שאפילו אין שניים היודעים בממשלה.

היו"ר י' עזרן:

אדוני חבר הכנסת דוד לוי – – –

דוד לוי (הליכוד):

דקה אחת. העניין רציני מאוד. במטותא ממך, אדוני היושב-ראש, אני לא מרבה ולא חורג בדרך כלל – – –

היו"ר י' עזרן:

נכון. לא הבאתי בחשבון את ההפרעות. היה פסק זמן.

דוד לוי (הליכוד):

אני מודה לך.

לכן, המצב הוא בלתי נסבל. אם כך מתנהלים העניינים, כך התפתחה מדיניות הזיגזגים המוזרה הזאת, שלא השיגה דבר וחצי דבר אלא התקפלות. נאמר לכנסת מפי דוברה המוסמך של הממשלה, שהמכשול לשלום הוא אש"ף – לא נדבר אתו ולא ניכנע לטרור. היה זה אותו ראש ממשלה שעמד על המדשאה של הבית-הלבן וחתם על אותו מסמך המכיר בצדקת דרכו של ארגון זה, דרך זרועת מוקשים, רוויית דם יהודי, ממטולה, בית-שאן, דרך תל-אביב ועד ירושלים, נתן לו לגיטימציה, ויעמיד את עם ישראל ומדינת ישראל ברשימת הכובשים הקולוניאליים, שתכליתה לנטוש, לעזוב, לסגת מיהודה, משומרון ומעזה.

גם בעניין הסורי יש בלבול, חוסר ידיעה מינימלית, הייתי אומר, של ניהול משא-ומתן. יכלה ממשלת ישראל לעמוד במשא-ומתן על האינטרסים החיוניים של ישראל. תחת זאת היא בורחת מהמשא-ומתן. היא הכירה באש"ף ואמרה לאחר מכן: סוריה יכולה לחכות, זה לא בוער. ומה קרה? אותה ממשלה אומרת לנו היום, שביכולתה של סוריה לטרפד אותו הסכם עם ערפאת, ולא אחר מאשר מר

כריסטופר, בשם הממשלה האמריקנית, מחזיר את מר רבין וממשלתו לתלם. הממשלה לא מובילה, היא מובלת.

הלעיטו אותנו באיזה קוריוז, בפסטיבל תקשורתי שמאחוריו עמדה הממשלה: הנה חוסיין עומד בקרוב, בימים הקרובים, לחתום עם ראש ממשלת ישראל על המדשאה בבית-הלבן על חוזה שלום. אותו ראש ממשלה, בהגיעו לווינגטון תוקף את אמצעי התקשורת, או, יותר נכון, גורמים אנונימיים בממשלתו אשר הפיצו את הידיעה הזאת. והיום שוב מסר, מסר נוסף ממר כריסטופר, שהמלך חוסיין אינו מתכוון לחתום על שלום נפרד עם ישראל. זאת היא תשובה מוסמכת. האם חברי הממשלה יודעים על כך? ודאי שלא, משום שהדברים מתנהלים מאליהם.

החלשתם את עמדת ישראל, שברתם עוגן מדיני אשר הושג בעמל רב, אשר יכול היה לתת לנו עמדה איתנה להגן על האינטרסים שלנו. היום אתם הולכים בדרך של תעתועים, אינכם מסוגלים להסביר את מדיניותכם, כי גם אתם אינכם יודעים לאן היא תוביל. החשש הכבד שלי, אדוני היושב-ראש, הוא בכך שהממשלה נמצאת במצב, שגם המחיר הגבוה ביותר, שלא היתה רוצה לשלם, היא תשלם אותו ובלבד שלא תואשם ששגתה. אינטרס המדינה נמצא היום בידיים לא אמונות, לא אמינות. הביטחון מידרדר, שפיכות דמים – – –

אברהם יחזקאל (העבודה):

ביבי נתניהו יותר טוב? אתה סומך עליו? אתה סומך עליו שהוא יוביל את העם?

דוד לוי (הליכוד):

למה אתה מתפרץ? על מה אתה מגן? אתה גם לא יודע.

אברהם יחזקאל (העבודה):

האם ביבי נתניהו הוא התשובה לרבין?

דוד לוי (הליכוד):

הרי הדרמה האמיתית בבית הזה, שגם על הדברים האמיתיים, היסודיים, אתם קמים וצועקים בלי לדעת.

אברהם יחזקאל (העבודה):

האלטרנטיבה לרבין היא ביבי נתניהו?

נעמי בלומנטל (הליכוד):

שאול יהלום (מפד"ל):

רחבעם זאבי (מולדת):

--- מה הוא משתלט על הדיון?

אברהם יחזקאל (העבודה):

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת אבי יחזקאל, אני קורא אותך לסדר פעם אחת. חבר הכנסת אבי יחזקאל, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה. חבר הכנסת אבי יחזקאל, קראתי אותך לסדר בפעם השנייה. עוד מעט אתה יוצא, ולא בגלל הצעקות שלך, חבר הכנסת זאבי.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני יכול לקבל את זה, אבל לא יכול להיות שחבר כנסת משתלט על הדיון. הוא משתלט על הדיון ומונע מחבר הכנסת דוד לוי להגיד את דברו.

היו"ר י' עזרן:

סיימת, אדוני? חבר הכנסת זאבי, תן לו לסיים מפני שאינך צודק במקרה הזה. חבר הכנסת יהלום העיר ופניתי אליו שלוש פעמים, ורק אחרי הפעם השלישית, אחרי הרבה מאוד זמן קראתי אותו לסדר. אני מבקש ממך, היית שקוע בנאום שלך, שבוודאי יצית ניצוצות באולם הזה, אין לי שום ספק. היית מאוד שקוע ולא שמעת מה מתרחש מסביב. אנא ממך.

דוד לוי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, הדבר החמור ביותר הוא, שהממשלה אינה יודעת לאן מובילה מדיניותה. היא לא בעניינים. הכנסת לא מדווחת ולעם אין שקט. יש חרדה בכל בית. הממשלה איננה מסוגלת לתת תשובות, ותחת זאת היא מתגרה בעם, היא פוגעת במתיישבים. גם בימים שבהם הם קוברים את מתייהם הם מותקפים מפי דובריה. דבר זה עוד לא היה. משהו נפל בישראל. אם לא יהיה שינוי, הרי שאנחנו עלולים להיכנס למצב שבו דם יהודי יהיה הפקר והתחושה תהיה שאין ממשלה בישראל.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחבר הכנסת דוד לוי. אחריו, חבר הכנסת רן כהן יעלה הצעה מס' 2723, באותו נושא.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן שר הביטחון, חברות וחברי הכנסת, שבוע קשה של מעשי רצח, של אבל ושכול עבר על כולנו, והוא עדיין לא הסתיים. רק הבוקר – שוב מעשה פיגוע קשה בבית-לחם. הלוואי, אני רוצה להתפלל שזה יהיה השבוע הקשה האחרון, אם כי אין כל ביטחון שהרוצחים והמנסים לרצוח לא ימשיכו עוד בזממם.

הדם השפוך זועק והלב נקרע מן האסונות. איך איך, אדוני היושב-ראש, לא ננחם את משפחות דוד משרתי, זכרו לברכה, מחולון, את משפחת שלזה אוזנה, זכרה לברכה, מבית-אל, את משפחת יצחק ויינשטוק, זכרו לברכה, מאלון-שבות, את משפחת מרדכי ושלום לפיד, זכרם לברכה, מחברון, מקריית-ארבע, שרק אמש הובאו לקבורה קשה ועצובה, וגם ננחם את משפחת הנרצח טלאל רושדי אל-בקרי מחברון, שנרצח לפני שבוע בשבת.

אני מבקש, אדוני היושב-ראש, לגנות בשאט נפש את מעשי הרצח הללו, כל אחד מהם לחוד וכולם יחד.

אדוני היושב-ראש, כל מעשי הרצח ביהודים נעשו בידי חוליות הטרור של ה"חמאס", בכוונה, במזיד, בשטניות מרושעת, לא במקריות ולא בטיפשות. ה"חמאס" שופך דמים לא רק משנאת יהודים; גם משנאת יהודים, אבל לא רק משנאת יהודים. ה"חמאס" מבקש, עם רצח היהודים, לרצוח גם את הסיכוי לשלום.

תוכניתו של ה"חמאס", תוכניתו השטנית לרצוח את השלום היא להפיל בנו קורבנות, לטרוף עלינו את דעתנו, להעמיק את הקדרות והייאוש בקרבנו. ה"חמאס" רוצה לראות את הישראלים קרועים ושסועים ומאשימים זה את זה ומחשבים לקרוע זה את זה לגזרים.

רוצחי ה"חמאס" ומנהיגיו יודעים, כי ממשלת ישראל היא האויב הגדול ביותר שלהם, פעמיים: הממשלה היא ששולחת את היחידות המיוחדות לחסלם, והממשלה הזאת היא המאיימת לייבש את מקור צמיחתו של ה"חמאס" לכשיכונן ההסדר עם אש"ף.

עוזי לנדאו (הליכוד):

זה לא רציני.

רן כהן (מרצ):

ובדיוק מזה, בדיוק מזה – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

— — —

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת לנדאו, אנא.

רן כהן (מרצ):

בדיוק מזה ה"חמאס" חושש. ובמצוקתו של ה"חמאס" הוא מבקש לעצמו מושיע. ה"חמאס" מסתכל אנה ואנה, בחפשו מושיע, ואת מי הוא מוצא? הוא מוצא את הימין הישראלי.

מזימת ה"חמאס" לרצוח את השלום פשוטה להחריד: הם ירצחו יהודים, הם ישפכו דם, הימין הישראלי ישתולל, יצרח, ישתלח, העם בישראל יוצף בפניקה, יאבד את שפיות דעתו, ממשלת ישראל תימצא במצוקה ותיסוג מן ההסדר עם אש"ף, הסדר שעומד לחסל את ה"חמאס". זאת המנגינה השטנית והמדממת של ה"חמאס". ולדאבוני הרב, האמינו לי, ידידי בימין, משיש לי ידידים שם, האמינו לי, זה גם כאבי הגדול, איך הימין רוקד בחפץ לב ובהתלהבות בדיוק על-פי המנגינה שמחבר ה"חמאס".

שאול יהלום (מפד"ל):

אז תיכנס בהם.

רן כהן (מרצ):

נכון, להבדיל, הימין לא משתמש באותם אמצעים, אבל בדיוק מאותם טעמים ומאותו רצון ולאותה מטרה – להפסיק את תהליך השלום.

זוהי הברית הבלתי-קדושה, שבעזרתה ה"חמאס" בונה את הימין הישראלי וקיצוני המתנחלים בונים את ה"חמאס". את הברית הזאת צריך לגנות ולדחות מכול וכול.

והלא באמת, אדוני היושב-ראש, לכל בר-דעת, לכל אדם ממוצע, לא רק למנהיג פוליטי אחראי, צריך להיות ברור, ברור לחלוטין, שהרוצחים, בראותם אותנו משתוללים, בראותם את היהודים יוצאים מדעתם, האם הם יפסיקו לפגוע? יפסיקו לרצוח? מה הם יאמרו לעצמם, נציגי ה"חמאס" הנתעבים? הם יאמרו: הנה הצלחנו, גם רצחנו יהודים, גם הטרפנו את דעתם של היהודים, גם גרמנו להם להשתולל, גם גרמנו להם לשנוא זה את זה, גם חיבלנו בסיכויי ההסדר, הבה נרצח עוד יהודים.

ואני שואל: הטחו עיניכם מראות את ה"חמאס" נהנה לראות את תגובותיכם? לראות אתכם משתוללים? אתם לא מבינים שאתם משחקים לידיהם? כי איך אפשר, אדוני היושב-ראש, להבין אחרת את הירי המכוון של מתנחלים ביום שישי האחרון ואת הרצח שמתנחל רצח את טלאל רושדי אל-בקרי בשבת, ואת כוונותיהם להכפיל את ההתנחלויות? האם בכל אלה הם לא מעודדים עוד שנה, עוד רצח, עוד מעשי תועבה? איך אפשר להבין את החלטתם להקים מיליציה פוליטית חמושה, שנקראת בשם המוזר "השומר", ואת שרפת תחנת הדלק בעלי, ואת הברבריות שבהשחתה, בשרפה ובשבירה של בתים ומכוניות של ערבים? מה, אלה לא מביאים ליותר התקוממות? אלה לא מעודדים עוד רצח של יהודים? למה אתם, אלוהים אדירים, מובילים? אנחנו יודעים שה"חמאס" רוצה לרצוח ביהודים, אבל למה אתם מובילים בעידוד הזה שאתם מעודדים אותו?

הוא שאמרתי, אדוני היושב-ראש, בלא מעשי התועבה הנאלחים של ה"חמאס", הימין הישראלי היה כאיבר מדולדל, חסר תקווה, ובלא מהומות הימין, ל"חמאס" לא היה כל קיום ולא היתה כל תקווה והוא היה טובע ואובד בדרך ההתקדמות לשלום.

ואני פונה, אדוני היושב-ראש, אל ראשי הימין בישראל: אל תיתנו יד ל"חמאס", אל תשחקו את המשחק שלו, כי המשחק שלו נאלח. תהיו מסוגלים לגלות עוצמה של איפוק, כוח עמידה, גם ברגעים אלה, לפני שהשלום עומד לפרוץ.

עניין שני ואחרון שאני רוצה לעסוק בו, אדוני היושב-ראש, הוא מסכת השקרים. ראשי הימין והמתנחלים בחלקם חוזרים ומפיצים אין סוף פעמים – כאילו אם חוזרים אין סוף פעמים על שקרים, השקרים הופכים להיות אמת – דברים שלא היו ולא נבראו, שאין להם אחיזה, שכל כולם שקר וכזב. הפסיקו לספק להם נשק, אמר חבר הכנסת ביבי נתניהו בטלוויזיה, ואתה שואל את עצמך: אלוהים אדירים, הרי לא סופק להם אף לא כלי נשק אחד, ואפילו לא קיבלו מאומה. אדרבה, חלקם באו ומסרו את הנשק וצה"ל לקח אותו מידיהם. את זה הליכוד הצליח להביא, או הממשלה הזאת הביאה? והלא הם לא קיבלו רובה אחד, וכל הרציחות הנוכחיות נעשו מאותה מציאות שהליכוד השאיר בשטח, אלה אותם רוצחים ואותם כלי נשק שהשיגו אותם בימיכם, בימי ההתנחלות ובימי האדרת הקו שלכם.

קריאה:

לא ניתן נשק?

רן כהן (מרצ):

לא ניתן אף לא כלי נשק אחד.

השקר השני, אומרים לנו ראשי הימין: תפסיקו לשחרר מחבלים עצורים. והלוא, אדוני היושב-ראש, כל עניין שחרור העצורים עוכב. מי ששחררו אלה הילדים ואנשים מבוגרים, שכל מה שהם נתפסו עליו היה הנפת דגלים, שהיום מותרת לכל אדם. עד היום אין שחרור מחבלים. ואני רוצה לגלות לכם, וסגן שר הביטחון יוכל לאשר את זה: עד היום, מכל מי שמסר את נשקו וכל מי שיצא מן הכלא הישראלי, לא נמצא אף לא אחד שהיה שותף בכהוא-זה לאיזו פעולה שהיא. אז, אנא, הפסיקו עם השקר הזה.

סילבן שלום (הליכוד):

אתה יודע כמה אנשים נהרגו?

רן כהן (מרצ):

והשקר השלישי, אדוני היושב-ראש, הוא האמירה החוזרת ונשנית, המתחסדת, שהממשלה וצה"ל הפקירו את המתנחלים. אדוני היושב-ראש, שקר וכזב. המתנחלים שמורים על-ידי כוחות צבאיים, על-ידי צה"ל והשב"כ והמשטרה ועל-ידי אנשי מילואים וסדיר, לא רק שלא פחות מקודם – הרבה יותר מבכל תקופה אחרת בעבר. אבל את השקר הזה ממשיכים להפיץ, לא משום שאינם יודעים שהוא שקר, אלא משום שהם רוצים לחבל במעמדה של הממשלה ובסיכוי להשיג את השלום.

והשקר האחרון, אדוני היושב-ראש, שאני מונה, לא השקר האחרון שמפיצים, השקר האחרון שאני מונה הוא, שהם אומרים כאן הרבה פעמים, שהשותפים להסכם עם הממשלה, קרי אש"ף, מעודדים רצח יהודים. אדוני היושב-ראש, ה"פתח" הרים את הידיים מבחינת הפסקת הרג ופיגוע ביהודים. זאת עובדה.

שאול יהלום (מפד"ל):

שקר.

רן כהן (מרצ):

זו עובדה, שאיש מהימין לא מצא לנכון לבוא ולברך עליה. ה"פתח" בימים של הליכוד ושל המפד"ל ושל צומת, ה"פתח" בימיכם רצח, ה"פתח" בימיכם עשה אין סוף פעולות התקוממות, ה"פתח" בימיכם שפך דם יהודים. ה"פתח" בימינו לא שותף לפעילות פיגועים.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אפשר לשאול?

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אין לו עוד זמן לענות. אני מצטער.

רן כהן (מרצ):

בינתיים אני מדבר שבע דקות, פחות מחבר הכנסת דוד לוי, ואני מייד מסיים.

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, אתה מדבר כבר כמעט שבע פי שניים, אבל זו פרשה אחרת.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לבקש שתי בקשות. אני רוצה לפנות מכאן לציבור הישראלי. אנחנו נמצאים אחרי שבוע קשה, והשבוע הקרוב עלול להיות עוד יותר קשה, ואני אומר: שמרו נפשכם, שמרו נפשכם בכבישים ובאוטובוסים ובהתנחלויות ובכל מקום, כי יד מרצחים מנסה להשיג אתכם.

ואני רוצה לבקש בקשה שנייה: אל תשמעו לשקרים, גלו עוצמה, גלו אמינות, גלו כוח עמידה.

ובקשה אחרונה, אדוני סגן שר הביטחון אליך, לממשלה: כל שבוע של שהות נוספת בביצוע ההסכם הוא שבוע של שהות נוספת ומשחק לידי המחבלים בהסכם. אנא – להתחיל לבצע את ההסכם ב-13 בדצמבר. כל שהות נוספת תהיה שהות לפיגועים. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת רן כהן, לגבי זמן קריאות הביניים, אני החלפתי את חבר הכנסת הרב עזרן, וכנראה בטעות לא הופעל השעון, כך שלא יכולתי לדייק בזמן. ואם אינני יכול לדייק בזמן, אני תמיד הולך לקולא, לצדו של הנואם.

דבר שני: חבר הכנסת הרב עזרן, כאשר הוא ניהל את הישיבה, אני מבין שהגעת אתו להסדר, שיאפשר לחבר הכנסת סילבן שלום לשאול שאלה. נכון? אף שעבר זמן רב, אני חייב לקיים את מה שהבטיח קודמי. בבקשה, חבר הכנסת סילבן שלום, קצר, קצר, קצר.

סילבן שלום (הליכוד):

תודה, אדוני היושב-ראש, קצר, בשאלה אחת.

מרכז הנאום של חבר הכנסת רן כהן היה הבחנה בין ה"חמאס" ובין אש"ף, כאילו יש ביצוע של פיגועים מכיוון ה"חמאס" ולא מאש"ף. ברצוני לשאול את הדובר: האם ג'ורג' חבש הוא לא אש"ף? האם חוואתמה הוא לא אש"ף? האם אלה הם ה"חמאס", או שהם אש"ף? מאחר שידוע לכולם שהם אש"ף, מדובר רק ב"פתח", שרצח גם את חיים מזרחי.

לכן, כאשר עושים הסכם עם גוף שהוא אש"ף, שבעצם חלק גדול ממנו בכלל נגד ההסכם, צריך לבוא ולומר את הדברים, כי בסופו של דבר זה לא "חמאס", זה חלק גדול מאש"ף מבצע את הפיגועים.

בנימין טמקין (מרצ):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת טמקין, אתה לא סומך על חבר הכנסת רן כהן? הוא נשאל שאלה בקצרה ויענה בקצרה. בבקשה, חבר הכנסת רן כהן.

רן כהן (מרצ):

אני רוצה להפנות את תשומת לבך לכך, שבכל הפעמים הבחנתי בין מתנגדי השלום ומבצעי הפיגועים והרוצחים לבין הגורם שאתו הממשלה עשתה את ההסדר. דיברתי על ה"פתח" ואמרתי: אנחנו הוצאנו את ה"פתח" מבין הגורמים שמשתמשים בפיגועים בכוונה כדי לרצות בדיוק את מה שאתה

מבחין נכון – יש בקרב אש"ף החזיתות, מה שנקרא העממית והדמוקרטית, והם מתנגדים להסכם. הם אומנם פחות מבצעים פיגועים, אבל הם שותפים בהחלט למתנגדי ההסכם ורוצים לחבל בו.

בחלק העיקרי של נאומי עמדה לא ההבחנה הזאת, אלא הבקשה והתחינה שהימין הישראלי לא ייתן יד ל"חמאס" ול"ג'יהאד האסלאמי" ולחזיתות מתנגדי ההסכם, ולא יענה לרצונותיהם לעורר מהומות, השתוללות ואובדן עשתונות, אלא יגלה איפוק ועוצמה כדי שנוכל לעמוד ולהתקדם לשלום בשבוע הבא, אני מקווה, כדי שנוכל להביא למדינת ישראל לא רק בשורות איוב, אלא בשורה אחת אמיתית של שלום. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת רפאל איתן. חבר הכנסת שאול יהלום, קבל את זה שלא נתתי שאלה, כי דקה של שאלה מצריכה תשובה של שלוש דקות.

גונן שגב (צומת):

יש מספרים להצעות לסדר-היום, ולא הולכים לפיהם.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני קיבלתי תשובה מהמזכירות, שהיא מטפלת בצד הטכני. מאחר שהיו 36 הצעות והן רוכזו ל-10 הצעות, הרי המזכירות סידרה את זה – ולדעתי גם בצדק – לפי גודל הסיעות ולא לפי המספרים. היתה שאלה, קיבלת תשובה, וכולם ראו שהכנסת פועלת בסדר.

חבר הכנסת איתן, בבקשה. כולנו קשב לדבריך.

רפאל איתן (צומת):

תודה רבה לך.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אנחנו מעלים על סדר-יומה של הכנסת את הפיגועים הרצחניים, המתרחשים מדי יום ביומו. עוד לא יבשו דמעות ההלוויה והתבשרנו על רצח נוסף היום בבית-לחם.

הטרור נמשך, כי אנחנו נמצאים בארץ-ישראל. הטרור היה כי היינו בארץ-ישראל והטרור יימשך כי אנחנו נישאר כאן בארץ-ישראל, על אפם ועל חמתם. שאיפתם לשפוך דם ולפתור את הבעיה היהודית בחרב, לא בשלום, לא באוטונומיה ולא בדברי חלקות, הונאה ורמייה, תוך תמיכה בהם בחלק מהציבור הישראלי.

כל זמן שאנחנו בארץ-ישראל – תהיה לנו מלחמת קיום, וכל שנחלש – תגבר המלחמה. וכל שנוותר – תחדור המלחמה לפתחנו, בחולון, בירושלים, בתחבורה בכבישים, בחנויות, ברחובות ובכל מקום שבו ימצא יהודי, ילד, אשה, זקן, שכל אשמתם היא שהם יהודים והם חיים בארץ-ישראל מולדתם.

מתנהל משא-ומתן על מה? על אדמותיהם שנגזלו? על אוכלוסייה גדולה במחנות פליטים? קומו ואמרו להם: לא, לא תחזרו לעין-דור – קיבוץ של "השומר הצעיר", מחנה השלום, לא למבשרת-ירושלים, שחבר הכנסת בני טמקין יושב על אדמתה. הם גורשו והם במחנה פליטים בקלנדיה.

בנימין טמקין (מרצ):

אתה כבשת – – –

רפאל איתן (צומת):

אני כבשתי את קולוניה במרס 1948. גירשנו משם את כולם, ואתה יושב על אדמתם. תלך עכשיו ותתחלף אתם, תשב במחנה שועפאט, והם יחזרו לוויולה שלך. ליפו, לזיקים. זיקים, גם כן במקרה קיבוץ של "השומר הצעיר". ללהב, במקרה גם כן של "השומר הצעיר". לבאר-שבע, לעכו, לבית-שאן. קומו, תהיו ישרים וכנים: מה שלקחנו לא נחזיר. תגידו להם.

במקום לנהל משא-ומתן מתוך עמדות של כוח וכבוד לאומי, צועדים אחורה, בצעדים לפעמים קטנים, לפעמים גדולים, מהוססים אבל משמעותיים, המסכנים את קיומנו כמדינה וכעם.

בשבוע הבא תוכרז מדינה פלשתינית בעזה וביריחו, בניגוד להצהרות חוזרות ונשנות: "לא תהיה", "לא תקום" וכו'.

הלוא אלה כוונותיהם, שאינן מוסתרות, נאמרות בגלוי באופן ישיר, ותוך כדי רצח ושפיכות דמים.

הממשלה אינה חשה את הלך הרוח הציבורי. חוסר רגישות כזה עלול לגרום לקרע חמור. ההתיישבות תרמה לביטחון עד מלחמת העצמאות, ותוך כדי אותה מלחמה ולאחר מכן, כאשר קם צה"ל, היכן שהיה יישוב – קיים צה"ל שיגן עליו ויבטיח את קיומו.

לשם כך הוקמו מערכות יקרות וגם אפקטיביות – רק היכן שקיימים יישובים, בצפון, ברמה, בעמקים ובבקעה. היכן שאין יישובים, כמו בגבול סיני – אין מערכות כהללו. זו תרומתם של היישובים החלוציים, הצינניים, הנושאים על גבם את קיומה של המדינה. והם היום האנשים שהמדינה זקוקה להם. אותם אתם הורסים במעשיכם, בדיבוריכם, במחדליכם ובאשליות שנתפסתם אליהם, שאיזה ערבי יסכים להימצאותנו כאן.

מי מהם יוותר על זכות השיבה, על ירושלים כבירתה של המדינה הפלשתינית ועל המשך קיומה של ההתיישבות בארץ-ישראל? מי? מי שמפרש את המשפט "להיכנס בהם" כפשוטו – – –

אני מתקן את מה שאמרתי. נאמר לי שהפצוע בבית-לחם נפטר, ועכשיו מתקנים את הידיעה ואומרים שהוא פצוע קשה.

מי שמפרש את המשפט "להיכנס בהם" כפשוטו; מי שהפך מעל דוכן זה לפסיכולוג של ה"חמאס", חבר הכנסת רן כהן; מי שיושב על אדמתם לבטח ומקונן על גורלם של הפליטים; מי שלא מפסיק להונות את עצמו לרמות את הציבור; מי שמאמין שה"פתח" יילחם ב"חמאס"? שיקום התמים הזה ויאמר, מי שחושב שהם מאזינים לו לדבריו כאן בכנסת; מי שלועג להם, לאלה המאמינים לערבים, והערבים מגחכים לאיוולתם.

גדעון שגיא (העבודה):

מה אתה רוצה?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הוא רוצה עוד מאה שנים של מלחמות.

קריאות:

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, תרשו לו להמשיך, והוא יגיד לכם בדיוק מה שהוא רוצה.

קריאות:

— — —

רפאל איתן (צומת):

תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, לא, אתה יכול לסיים.

חברי הכנסת, אני מאוד מצטער. באמצע דבריו של חבר הכנסת רפאל איתן קמה פה שערורייה. התווכחתם ביניכם, וצר לי שלא אפשרתם לו לסיים את דבריו בצורה מסודרת.

רשות הדיבור לחבר הכנסת יגאל ביבי, ואחריו – לחבר הכנסת הרב יוסף עזרן.

יגאל ביבי (מפד"ל):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, שוב פיגוע ליד קבר רחל לאור היום, יורים ביהודי. מעניין מה יגידו השרים עכשיו. האם שוב יכונה הקורבן בשם קורבן השלום? האם אינכם מבינים, רבותי השרים, שמדבריתם משתמעות בעקיפין הבנות והשלמות עם רצח?

אני מאוד כועס על השרה אלוני, שהבוקר הצטרפה לרשימת השרים המקטרגים. איך שרה בממשלת ישראל יכולה לומר דברים כה חמורים, דברי הסתה? היא אומרת היום, שרה של ממשלת ישראל: בחברון אסור היה להתנחל. התנחלו שם אנשים גזעניים, הרוצים לגרש ערבים. היא אומרת הבוקר: הם לא יצליחו לגרש. הם יגרמו לקורבנות נוספים. בדברי ההסתה הבוקר היא אומרת: לחברון נכנסו היהודים בפראות. איזה דברי הסתה, אני ממש הזדעזעתי.

שאול יהלום (מפד"ל):

מה אתה מתעסק, היא לא שפויה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אבל שרה שלא תהיה שפויה, אדון יהלום?

בנימין טמקין (מרצ):

אולי תהיה בברית-המועצות ותשלח מישהו לפסיכיאטר?

נעמי חזן (מרצ):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מבקש לאפשר לחבר הכנסת ביבי להמשיך. חבר הכנסת יהלום.

יגאל ביבי (מפד"ל):

חבר הכנסת יהלום, בוא לא נדבר על השפיות של השרה אלוני.

נעמי חזן (מרצ):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מבקש מכולם להירגע.

אלי דיין (העבודה):

שיחזור בו מדבריו.

נעמי חזן (מרצ):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חברת הכנסת חזן. חבר הכנסת יהלום, אני מציע לך. אני יכול לבקש מכולם להירגע? קיים ויכוח עמוק וקשה בציבור בארץ. אני מבין להרגשותיך היום. למרות זאת אני מציע לך לקבל — — —

בנימין טמקין (מרצ):

מישהו אמר שצריך – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת טמקין, תאפשר לי לדבר. חבר הכנסת יהלום, אני מציע לך לקחת את הביטוי האחרון חזרה.

שאול יהלום (מפד"ל):

מקובל.

היו"ר ד' שילנסקי:

מקובל, תודה רבה. נא להמשיך.

יגאל ביבי (מפד"ל):

רוב ערביי יהודה ושומרון מבינים עברית והם שומעים את הרדיו. אני לא מבין איך הם הגיבו היום, כשהם קמו היום בבוקר ושמעו ששר במדינת ישראל אומר את המלים הבאות: "כיצד גירשו בלילות מבית-רומנו את האנשים שחיו שם?" – שאנחנו, היהודים האלה, החברונים, גירשו. איך מתארת השרה, שהיא מאוד שפויה לפי דעתכם, שגירשו? היא אומרת היום ברדיו, שהיהודים שם, בבית-רומנו, השתינו על הערבים. את זה היא אומרת ברדיו.

שאול יהלום (מפד"ל):

זו לא הסתה. זו לא הסתה. זו אהבה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אלה עובדות.

יגאל ביבי (מפד"ל):

ערבי היום שומע שר במדינת ישראל שאומר שאלה שגרים שם בחברון השתינו על ערבים. היא אמרה את זה בבוקר. מה הוא צריך להרגיש הבוקר כשהוא קם?

שאול יהלום (מפד"ל):

אחרי הלוויה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

הבוקר.

בנימין טמקין (מרצ):

האם אתה שמעת את אלה שאמרו שצריך להתקומם נגד ממשלת ישראל?

יגאל ביבי (מפד"ל):

אבל אתמול היתה לווייה שם, בלילה.

בנימין טמקין (מרצ):

כבר יצאת כנגדם? שמעת את אלה שאיימו?

יגאל ביבי (מפד"ל):

זה לא על חשבוני.

היו"ר ד' שילנסקי:

כן, כן, אני מביא זאת בחשבון.

בנימין טמקין (מרצ):

שמעת את אלה שאיימו על חייו של יוסי שריד – שמענו אותך?

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת טמקין, אני מבקש.

יגאל ביבי (מפד"ל):

תן לדבר. אל תסתמו את הפיות פה לפחות. בבוקר הזה, כשעשרות אלפים בכו אתמול, קם שר בכיר בממשלה, ראש תנועה, ואומר שאלה שאתמול קברו את מתייהם, אלה הרסו את הבתים של הערבים, ירו על הערבים. היא מסיתה נגדם. ומה היא אומרת?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אבל אלה העובדות. הם אכן ירו, פצעו ונכנסו לבתים.

יגאל ביבי (מפד"ל):

היא צריכה להגיד את זה הבוקר? זו חוכמה?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

גם אתמול, אחרי הלוויה, עשו זאת.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת דראושה.

קריאות:

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת.

חיים דיין (צומת):

גם בלוויה יהודית אי-אפשר לעשות את מה שצריך.

קריאות:

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

כשאתם מתווכחים עם חבר הכנסת דראושה — — —

קריאה:

— — — חצי ציטוטים, חצי אמיתות.

קריאות:

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת טמקין ויהלום.

יגאל ביבי (מפד"ל):

— — — מלה במלה מה שאמרתי.

גונן שגב (צומת):

רצחו יהודים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

קריאות:

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת דראושה. חבר הכנסת דראושה, אתה אפילו לא שומע שאני פונה אליך. חבר הכנסת שגב. חבר הכנסת דיין. כל אחד מחכה לכיבוד שאקרא בשמו?

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אני חושב שחבר הכנסת דראושה הוא חבר הכנסת היחיד שיש לו זכות להגן על אלוני.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת יהלום, אני מכה בפטיש, כך שלא שומעים את הקריאות שלך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני מגן על הצדק.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת דראושה, אתה מאריך את ישיבות הכנסת ב-25%. אתה, אדם אחד, מאריך את ישיבות הכנסת ב-25%. אתה פותח בקריאות ביניים ואז באה תזמורת מכל הצדדים.

נעמי חזן (מרצ):

היו פה השמצות.

שאול יהלום (מפד"ל):

אלה השמצות? את אומרת שאלה השמצות? בושה וחרפה שאת לא מוקיעה את השרה אלוני.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, חבר הכנסת ביבי עומד כבר על הבמה כעשר דקות ולא השמיע יותר משניים-שלושה משפטים. תאפשרו לו לדבר.

משה פלד (צומת):

שני השרים האלה יעמדו לדין. שניהם יעמדו לדין. הם ישבו בבית-סוהר. הם חוצפנים.

וליד חאג' יחיא (מרצ):

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני סגן השר, עכשיו נכנסת וכבר נכנסת לוויכוח. סבלנות, תירגע, תאסוף כוח.

נעמי חזן (מרצ):

משה פלד (צומת):

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת פלד וחזן. עכשיו אתה יכול לדבר.

שאול יהלום (מפד"ל):

בושה, חברת הכנסת חזן מגינה על השרה אלוני.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני עושה אתכם הסכם. חבר הכנסת ביבי בעצם רק עכשיו מתחיל את הנאום שלו. תאפשרו לו להשמיע את דבריו. בבקשה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

ולשיא החוצפה היא הגיעה כאשר היא תקפה בצורה חמורה ביותר את נשיא המדינה. שר בממשלת ישראל תוקף את נשיא המדינה, ואני מצטט את מה שהיא אמרה: "איך הוא נבהל בבוקר?" הנשיא נבהל פתאום. "זו פניקה שלא במקומה". חוצפה של שרה להגיד על נשיא מדינה – שהופיע בצורה כל-כך מכובדת, שחש את העם, שחש את הכאב – שהוא בפניקה. להגיד שהוא נבהל בבוקר? רבותי, תגנו את זה אתם. אלה שטויות. זו חוצפה. זו פגיעה בנשיא. והיא אחראית לתקשורת במדינת ישראל.

אני רוצה לשאול את היועץ המשפטי לממשלה, האם זאת לא המרדה נגד הנשיא, נגד המתיישבים שהלכו ברשות המדינה? איפה אתה, היועץ המשפטי לממשלה? למה אתה לא אומר שיש גם שרים ממרידים?

משה נסים (הליכוד):

תשלח פנייה ליועץ המשפטי לממשלה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

זו המרדה ממש. חוצפה. בושה.

בנימין טמקין (מרצ):

אתה דמגוג. אתה מלא שנאה.

משה פלד (צומת):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת טמקין, אני נותן לך אזהרה ראשונה. אני מדבר אליך, לפחות תשמע. אני מתייחס אליך בכבוד.

וליד חאג' יחיא (מרצ):

פתאום אתם חסים על הנשיא.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אני יכול לבקש? חבר הכנסת פלד. חבר הכנסת טמקין, אני פונה גם אליך שתיקח חזרה — — —

בנימין טמקין (מרצ):

הוא לא שמע את הדברים שלי בבוקר.

דב שילנסקי (הליכוד):

חבר הכנסת טמקין, קצת יחס. אני נותן לך את כל הכבוד והיחס. את המינימום אני רוצה לקבל ממך חזרה. אני פונה אליך. אני מבקש ממך לקחת את הדברים בחזרה.

בנימין טמקין (מרצ):

היו"ר ד' שילנסקי:

בבקשה, אתה יכול להמשיך.

יוסף עזרון (ש"ס):

זה יום של חזרה בתשובה היום. הכנסת חוזרת בתשובה היום.

היו"ר ד' שילנסקי:

נו, כל העם יחזור בתשובה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

כנגד הסקרים המתבררים בימים האחרונים, שלבו של העם לא עם הממשלה, אני הבנתי שהציעו היום כמה חברי כנסת מהמערך להקים משרד הסברה. אני רוצה לומר לכם, שההסברה הטובה ביותר לא תועיל לכם, כאשר דרכיכם, מעשיכם וסדרי העדיפויות שלכם מעוותים.

הניסיון שהיה בשבוע הזה על-ידי כמה שרים להטיל כתם על החלוצים, המתיישבים, רק איחד יותר את העם נגד הממשלה. ככל שתגידו שהמתיישבים הם חוליגנים, ככל שתאמרו שיש להיכנס בהם, כך תגרמו לכך שנפשו של העם תנקע מכם. האם אינכם רואים שלא רק תושבי יש"ע יוצאים לרחובות, אלא ניתן היום למצוא בצמתים את תושבי ירושלים, רעננה, טבריה ועוד?

שאול יהלום (מפד"ל):

וקריית-שמונה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

וקריית-שמונה. נכון שתושבי יש"ע מצויים עתה בקו האש של הטרור. נשים וילדים הנמצאים בדרכם מדי יום לעבודה ולבתי-הספר רואים בדאגה את פעולות הממשלה, את שחרור המחבלים, את הנשק שעתידיים לתת למשטרה הפלשתינית. אל תגידו, כמו שאתם אומרים, שזה המשך של האינתיפאדה. אין זו זריקת אבנים ובקבוקי תבערה, זו תופעה חדשה, זה לא המשך האינתיפאדה. זו תופעה של ירי, של מלחמה, שכולה נובעת מהמדיניות הכושלת שלכם.

אתמול התבשרנו סוף כל סוף, שהחליטו להכניס צבא ליהודה ולשומרון, לאחר שבמשך חודשים הייתי אני אישית עד לדילול הכוחות, להורדת הציפיות, להפקרת הביטחון.

עוד לא היתה בתולדות ישראל תופעה, שנציגים רשמיים של מדינת ישראל מפלים בין דם לדם. ביום זכויות האדם אני רוצה לומר, שהממשלה הזאת, שמרצ במרכזה, היא ממשלה שמפלה בין אזרחי המדינה, שמקפחת חלק גדול מתושבי המדינה. אתם מפלים בצורה שיטתית בין חלקים של הציבור. מה פירוש הדבר הזה, שהוצאתם את כל המתיישבים מסדרי העדיפויות הלאומיים? אין עיני צרה בקיבוצים. 200 קיבוצים הכנסתם לסדרי העדיפויות בחינוך ובשיכון, ואני מאוד מעריך את הקיבוצים, שמצבם הכלכלי טוב. מדוע תושבי קריית-ארבע לא זכאים למה שזכאי כמעט כל יישוב במרכז הארץ? האם זאת לא הפליה והפרת זכויות האדם? אתם גם מפלים את החינוך הציוני הדתי, קיצצתם בתקציבים. האם הם לא אזרחים? ביום זכויות האדם אני רוצה לומר, שאתם ממשלה שמפירה את זכויות האדם בישראל.

יוסף ונונו (העבודה):

חבר הכנסת ביבי – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

תאפשר לו לסיים את דבריו. הוא עומד הרבה זמן על הדוכן.

יגאל ביבי (מפד"ל):

קריית-ארבע הוצאה.

יוסף ונונו (העבודה):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת ונונו, היה קצת שקט. אתה רוצה לגרום שוב לסערה?

יגאל ביבי (מפד"ל):

אתם לא מאפשרים לאדם שרכש את ביתו לקבל את ביתו בארץ-ישראל. האם יש הפרה גדולה יותר של זכויות אדם? אדם שקנה בית – לא יכול לגור בביתו. איפה אנשי מרצ, שדואגים לזכויות האדם? האם זאת לא הפליה בין אדם לאדם?

וליד חאג' יחיא (מרצ):

מה יש לך היום יותר? מה עשית יותר ממרצ?

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אני אצטרך שוב להוסיף לו זמן. אני מבקש.

יגאל ביבי (מפד"ל):

החמור ביותר הוא עניין הכניסה לבתים. כסף הולך, אבל החמור ביותר הוא, שאתם דוחקים את המתיישבים לפינה. הם חשים שהם הופקרו, שאין להם מה להפסיד, לצערם. לו הייתם ממשלה שפועלת למען זכויות האזרח, הייתם צריכים להוציא את הדאגה לביטחונם ולרווחתם של המתיישבים אל מחוץ לוויכוח הפוליטי, ולעשות הכול דווקא עתה, ובמיוחד עתה, לסייע להם להתמודד עם המציאות הקשה שהכנסתם אותם אליה.

אני רוצה לומר לסגן השר, שאני מאוד מעריך אותו. אני באמת לא רגיל לנאום נאומים כאלה, אבל כשאני שומע היום שרה בממשלה, ואתמול בבוקר את שר השיכון ובצהריים שר אחר, אני פשוט לא יכול. אפילו אדם מתון כמוני, ואני מתון, אני יוצא מכלי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת דראושה, סגן השר רוצה לשאול שאלה. בבקשה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

חבר הכנסת ביבי, יש כמה דברים שבהם אני מסכים אתך, אבל כשאתה מחבר את פעילות הממשלה עם פגיעה בזכויות האדם, אני שואל אותך: האם אתה זוכר את ימית? כל מה שאני מבקש זה לא תשובה, אלא בקו מסוים – אנא עצור. זה הכול.

יגאל ביבי (מפד"ל):

לסיום, אני רוצה לומר בצורה הכנה ביותר, אני חושב שרוב הנאומים שלי, במשך ארבע שנים, היו באמת מתונים, במטרה לאחד. אם אתם הצלחתם לקומם אנשים כמוני – ואני לא היחיד, שמענו אתמול את הרב עמיטל, שהוא מתון יותר ממני, ושמענו אחרים – אתם עושים נזק. אתם גורמים לכך שכל העם הזה, גם אנשים מהמרכז, גם אנשים שמוכרים כמתונים אפילו, באמת מתונים, שיצטרפו.

שאול יהלום (מפד"ל):

הנשיא ויצמן.

יגאל ביבי (מפד"ל):

יותר מזה. הנשיא חרד לעניין.

אני מבקש מכם, תחזרו לעצמכם, יש בכם אנשים רציניים. אני מציע לכם להקיא את האנשים האלה שגורמים לכם נזק, ואולי נוכל להגיע להסכמות בדברים שהם גורליים לכם, לנו ולכל עם ישראל.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

משה פלד (צומת):

צריך לעודד אותם.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת הרב יוסף עזרן, בבקשה, ואחריו – חבר הכנסת הרב אברהם שפירא.

יוסף עזרן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, בצער גדול אני נוכח לראות שגם ערב, כאב, דם נקיים שנשפך, לא מצליחים לאחד את כל אנשי הבית הזה. הרי בסך הכול כולנו כואבים, כולנו הבענו, גם אלה שקדמו לי, וגם אלה שיבואו אחרי, ואלה שלא ניתנה להם הזכות לעמוד כאן, הקימו קול זעקה אמיתית ממעמקי לבם על הדם השפוך.

שלוח אוזנה, עליה השלום, בחורה בת 22, כשמה כן היא, בחרה תפקיד הומני מדרגה ראשונה – גננת; איזה יופי של תפקיד. יכולה להיות יותר שלווה, יותר אהבת האדם? שלווה ביקשה. היא היתה למעשה אמא של 30 ילד, עמדה בצומת כדי לתקן תקר.

לידיעתכם, רבותי חברי הכנסת, היום קשה מאוד לקיים את מצוות התורה: "כי תראה חמור שנאך רבץ תחת משאו וחדלת מעזב לו עזה תעזב עמו". אומרים רבותינו הפוסקים היום, כאשר אדם נופל בפנצ'ר, או הרכב שלו נתקע, ואתה עומד, עוצר בדרכך ועוזר לו, אתה מקיים את המצווה הזאת.

לצערנו הרב, צמאי הדם האלה – אני מבקש להפסיק לקרוא להם אויבי השלום. הם פשוט שונאים יהודים, הם פשוט מרוויים את צימאונם הרצחני בדמם של נקיים ושל קדושים ושל טהורים, והם מצהירים על כך. למה אני צריך לחפות עליהם, לייפות את הדברים? הם אומרים: רוצים לשחות יהודים מפני שהם יהודים ומפריעים לי. אלה הרשעים שבהם והקיצוניים, ואני לא עושה הכללות.

אם כן, רבותי, במקום לעזור, להושיט יד, הרי פנינו לשלום, ידנו מושטת לאחוזה, לידידות, לקיום, יורים על אנשים שמחליפים גלגל. יכולה להיות שפלות גדולה יותר? הרי זה ממש תחתית השמרים של חבית חלאת המין האנושי. איך להגדיר את האנשים האלה? היא ביקשה לזרוק אבנים על מישהו? היא ביקשה באמת לנשל מישהו מביתו? מה היא רצתה? לחנך ילדי ישראל, צאן קדושים, שהעולם עומד על הבל פיהם, מפי עוללים ויונקים יסדת עוז. חבל, חבל מאוד שקטעו חייה של שלוח, שרצתה לחיות בשלווה וקפץ עליה רוגזם של רוצחים נתעבים.

ויצחק ויינשטוק, עליו השלום, בחור נעים הליכות, תלמיד ישיבה שעמד להתגייס לצה"ל, מעולם לא הזיק אפילו לזבוב. מה פשעו, מה חטאו, רבותי?

ולפני כמה ימים הגיע הזקן, האבא משרתי, ייבדל לחיים ארוכים, קרוב לגיל 65, 70 שנה – הגיע מתוניס, המבצר של אש"ף, ושם איש לא פגע בו לרעה – לפני עשרה ימים הגיע כדי לחיות עם הבן משרתי, עליו השלום, ועם שלושת הנכדים. אמר, אם לא זכה לחיות בארץ אבותיו, בערוב ימיו אולי

יזכה לחיות עם נכדיו, עם בנו, שלא ראה עשר שנים. מייד אחרי שהגיע עשו לו קבלת פנים רצחנית כזאת: הורגים את הבן שלו כשהוא עולה לאוטובוס בצומת חולון כדי לשרת את מדינת ישראל.

רבותי, בואו נפסיק – וזה מה שמקומם אותי – לתת לאנשים האלה את ההצדקה כאילו הם אויבי השלום. זה לא נכון, הם לא אויבי השלום, הם אויבים של העם היהודי. גם אם יהיה שלום וגם אם לא יהיה שלום, האנשים האלה רוצים לקיים את ההלכה הפסוקה, הידועה: עשו שונא ליעקב. אלה הרוצחים הם ממשיכי דרכו של היטלר, יימח שמו ושם זכרו, שם רשעים ירקב. אלה יהרגו יהודים בכל מקום, בלא שום סיבה, בלי שום נימוק, רק מפני שהם בנים של אברהם, יצחק ויעקב.

רבותי, אני רוצה לומר לכם דבר, ואולי איראה לכם קצת מוזר, אבל פעם אחת אני מסכים בכל לבי, במאת האחוזים, עם שר החוץ שמעון פרס. יש הרבה דברים שאני מקבל לחצאין, לשלושה רבעים, יש דברים שאני מבין, דברים שאני לא מסכים להם, אבל יש דבר אחד שאני מסכים אתו, ולפי דעתי זה יהיה קנה מידה אמיתי, נכון, שיפזר קצת את הערפל. אנחנו חיים בתוך ערפל, המושגים מיטשטשים, הדעות חלוקות, הלבבות מתרחקים, וחס ושלום, פער הניכור וההתנכרות בעם הולך ומעמיק. אין ספק שזה הכי חמור. למה? בדקתי, לפי עניות דעתי, את ההיסטוריה היהודית בארץ-ישראל ומצאתי, שמאז נכנס לכאן יהושע בן נון, ונכון להיום, מעולם אין תקדים שעם שבא ללחום בעם היהודי בארץ-ישראל, בארצו, גבר עליו; מעולם לא הצליח להגלותו, מעולם לא הצליח להכניעו. אין, לא היה שום תקדים. מה שהיה הוא, שכאשר בעוונות הרבים השנאה אכלה בעם ופילגה אותו והיתה מלחמת אחים, אז כשלו ונפלו וגלו, וכל הצרות עד היום הזה. תדעו את זה, רבותי, תדעו כי בנפשנו הדבר.

לכן, מה עושים? איך אני מסכים עם שמעון פרס? פשוט מאוד: ברגע של אמת הוא אמר, אחרי הבחירות בביר-זית, באוניברסיטה, שאם ה"חמאס" ינצח בבחירות שאמורות להיות, או שהתקיימו, אני לא יודע – –

משה נסים (הליכוד):

לא התקיימו.

יוסף עזרן (ש"ס):

סליחה, אדוני, תן לי רק לומר את דעתי.

משה נסים (הליכוד):

לא התקיימו.

יוסף עזרן (ש"ס):

אולי אדוני צודק, אבל אני רק רוצה להתייחס לאמרה מסוימת, שיש בה, לדעתי, הרבה מן החוכמה ומן הצדק, מן ההיגיון והתבונה ביחד, ואני די קמצן בתשבחות לדעות האלה. רבותי, הוא צודק: ה"חמאס" הוא אויב העם היהודי, אויב המין האנושי. הוא לא שונא שלום. המלה שלום לא מופיעה כלל במילון שלו, היא לא קיימת. נפסיק למרוח דברים. ה"חמאס" זה ההיפך המוחלט, הקיצוני, הקוטבי, למלה שלום, ויש הרבה אנשים בשני העמים שרוצים שלום.

אם כן, בואו ונראה, נעמיד למבחן את התזה הזאת, את התיאוריה הנכונה הזאת, וייערכו בחירות. היום הרי יש עריות, מועצות מקומיות, ועדים של אוניברסיטאות, לשכות מסחר. חברי מהימין ומשמאל, יקירי, אין ויכוח בינינו, שאנחנו רוצים לתת להם את כל הזכויות המוניציפליות האזרחיות. אבל, השאלה היא, וזאת שאלת השאלות: כאשר מצד אחד עומדת הזכות הפוליטית, שהזכיר כאן שר החינוך מר רובינשטיין בדיון על זכויות האדם – הוא אמר שמגיעות להם זכויות פוליטיות. אני מסכים – אבל לא על חשבוני. כמובן, יש ויכוח מה נקרא "על חשבוני" ומה לא נקרא "על חשבוני", אבל זה כבר נושא עמוק מאוד, לא ניכנס אליו עכשיו. אבל, רבותי, נניח שמגיעות להם זכויות פוליטיות, נניח שדגל, המנון, צעדה ותהלוכה צבאית אלה דברים חשובים לכבוד ולאגו האנושי, אבל בואו נראה מה עומד ממול, על הכף השנייה של המאזניים, באמת ובתמים – קיום, קיומנו, קיום פיסית פשוט. אז מה לעשות, מי נדחה מפני מי? זו שאלת השאלות.

לכן, רבותי, בואו חשבון, בואו למבחן האמיתי. נערוך להם בחירות במקומות האלה שבלאו הכי יש להם זכויות האזרח, ונראה – והיה, כפי שלבי אומר לי והתחושה שלי מבשרת, שה"חמאס" לא רק יצא וידו על העליונה אלא ייווכחו כולם מה הם באמת רצונותיו של העם הזה, אז כל העניין יהיה בסימן שאלה. הרי אתה אמרת כך, אדוני שר החוץ.

שאלה אחרת יש לי, מפני שיש דבר אחר שמקומם אותי, שעושים הקבלה בין המתיישבים והתגובות שלהם – גם אלה המגינים עליהם, ואני בתוכם, לא מסכימים עם ההתפרעות, אבל, רבותי, איך אפשר לעשות הקבלה בין התגובה של היהודים האלה ובין מה שמעוללים להם אנשים שפשוט מאוד לוקחים רכב "פז'ו", עוקפים "טרנספורטר" שיש בו ילדים צעירים, משפחה שלמה, וקוצרים אותה? ריבוננו של עולם, הרי זה עיוות מחשבתי, הרי זה סילוף של האינטלקט, הרי זה לעשות מאתנו, חס ושלום, מפגרים בריבוע. איך אפשר?

רבותי, אני שואל שאלה אחת את חברי הכנסת הערבים הישראלים, שאני מכיר. אני שואל את חברי חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, חבר הכנסת האשם מחאמיד, שאני מכיר בזכותם כזכותי, ואתה יודע שזה נכון: אדוני, מאז הקמת המדינה עד היום יש קרוב ל-600,000 ערבים ישראלים עם אזרחות ישראלית; אולי פחות, לא משנה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

750,000

יוסף עזרן (ש"ס):

750,000, תודה, אבל זה לא משנה.

אני שואל את אדוני, את רבותי: האם פעם אחת – אני רוצה לראות, בדקתי בכוניקות המשטרות והפלילות, אני לא אומר סתם, עשיתי שיעורי בית – משפחה יהודית ישראלית הרגה, רצחה, משפחה ערבית בגלל לאומנות, על רקע לאומני?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

גם הערבים לא הרגו.

יוסף עזרן (ש"ס):

אדוני, אני רוצה רק להגיע – – –

האשם מחאמיד (חד"ש):

— — —

יוסף עזרן (ש"ס):

לא אמרתי שהם הרגו, אני רק רוצה להבהיר נקודה: מעולם לא היה, ואין שום סיכוי שיהיה. על רקע פלילי – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אתה עושה הבדלה בין אזרחי המדינה הערבים והאזרחים האחרים.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת דראושה.

יוסף עזרן (ש"ס):

חלילה, חלילה לי, ואסור לך לסלף את כוונתי. אדוני, אני מגיע לשאלה, ואתה תראה שכוונתי באמת אמיתית, נכונה, כנה, כי חפץ חיים ושלוש אנוכי. אני מדבר על אזרחי כל המדינה הזאת בכל מקום שיהיו, וגם התושבים הערבים, בלי שום שינוי, בלי שום הבדל.

למה אני אומר כך? אני מקווה, אני לא זוכר, אולי היו מקרים ליד כפר-תבור, שהצטרפו שם לטרור, אבל אלה היו מקרים מאוד בודדים. נכון, גם אזרחים ערבים לא קמו ורצחו יהודים על רקע לאומני. אני מקבל זאת.

אבל מה קורה היום? אומרים לנו: אוטונומיה, שלטון עצמי, מה הבעיה? כשם שערבים אזרחי ישראל חיים פה בשלום ובשלווה ואין מי שיתנכל לחייהם בתוכנו, ברמלה, בלוד, בעכו, וטוב שכך, ואני אלחם בכל כוחי שכך יהיה – אומרים לנו שכך גם יהודים, אם יהיו תושבי השטחים בשלטון אוטונומי, הם יחיו בביטחון. איזה ביטחון? איזו שלוה? על מה אתם מדברים? הרי זה שקר מתוזמן.

האשם מחאמיד (חד"ש):

גונן שגב (צומת):

לחבר הכנסת מחאמיד יש תיאוריה מאוד מעניינת.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, חבר הכנסת עזרן מדבר בשקט ולא מרים את קולו. תאפשרו לו להמשיך.

יוסף עזרן (ש"ס):

אני באמת רוצה לדבר בשקט. חבר הכנסת גונן שגב, אנא ממך, אני משוכנע שברגעים האלה, שהם רגעי אמת, אף אחד לא רוצה לרקוד על הדם; רבותי, האמינו לי, אף אחד. בואו כאן בכנסת, בכל זאת, עם כל חילוקי הדעות התהומיים, אנחנו לא אנשים מנותקים לגמרי מן העם. יכול להיות שמה שאמר חבר הכנסת דוד לוי הוא נכון, אבל זה משהו אחר. אנחנו לא מנותקים מהעם, וגם הוא בוודאי מסכים אתי שאנחנו חיים בתוך העם.

חבר הכנסת מחאמיד, אנא ממך, תקשיב לי כדי שתוכל להגיב, אם תיתן לי את הזכות ואת הכבוד.

סאלח טריף (העבודה):

חבר הכנסת עזרן, האם אפשר לשאול שאלה?

יוסף עזרן (ש"ס):

כן, כן, אדוני, אם היושבת-ראש מרשה.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת עזרן, עליך לסיים.

יוסף עזרן (ש"ס):

בבקשה, עוד דקה. אני מבקש.

אני בונה פה גשר של הבנה, בעיקר של אמת. להפסיק לספר סיפורים לעם. אי-אפשר לרמות עם שלם וציבור שלם כל הזמן ובכל עת ולספר לו סיפורים שאין להם שום אחיזה. לשקר אין רגליים.

רבתי, אתם יודעים מה הפתרון האמיתי?

שאול יהלום (מפד"ל):

שאתם תצטרפו לאופוזיציה, זה הפתרון האמיתי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אברהם יחזקאל (העבודה):

סאלח טריף (העבודה):

בנימין טמקין (מרצ):

אצלך לא יתקבל שום אדם מתון – – –

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, ברשותכם, חבר הכנסת עזרן צריך לסיים.

יוסף עזרן (ש"ס):

אבל הפריעו לי.

חברי, חבר הכנסת שאול יהלום, הנני מבטיחך נאמנה, בעזרת השם, בלי נדר, שלו היתה הצטרפותי לאופוזיציה תורמת להפסקת מרחץ הדמים הזה, האמן לי שהייתי זוחל על ארבע כדי להצטרף לאופוזיציה. אבל זה לא זה, הרי זאת לא התשובה.

אני מחפש פה תהליך אמיתי, של אמת. רבותי, כתוב: האמת והשלום אהבו. שלום שאין מלה רודפת אותו של אמת – לא היה, לא יהיה ואינו הווה כשלום. תכניסו את דברי קושט אמת בשלום, תגידו לעם את האמת, תגידו למתיישבים האלה את האמת. תפסיקו להשלות אותם, ואז אולי אולי שונאי האדם האלה, רוצחי היהודים המרוויח את צימאונם המרושע בדם יהודים, יבואו אולי לא על סיפוקם, אבל אנחנו, בעזרת השם ובעזרת כוחות הביטחון, נדע איך לרוצץ את מוחו של הנחש ה"חמאסי" הארסי הזה.

סאלח טריף (העבודה):

אפשר לשאול שאלה?

היו"ר ע' מאור:

תודה לחבר הכנסת יוסף עזרן. חבר הכנסת הרב אברהם שפירא, ואחריו – חבר הכנסת האשם מחאמיד.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, הערב, לעת שקיעת החמה, כשתכלה רגל מן השוק, נדליק נר ראשון של חנוכה.

השנה קדמה לנרות חנוכה הצתת שני לפידים, שני בני משפחת לפיד, כאשר אב ובנו נרצחו בידי המרצחים.

הילד איננו, אמר ראובן לאחיו, ואני, אנה אני בא. כאן לא רק הילד איננו, אלא גם האבא. האבא אפילו לא יכול להגיד: הילד איננו. אב לארבעה-עשר ילדים איננו. את השאלה הזאת של "הילד איננו ואני אנה אני בא", מן הראוי שכל הכנסת תשאל ותמלא את מקום האב. מן הראוי שאנחנו נשאל: הילד איננו. אנחנו.

יש הלכה, שכאשר ילד נולד ואין לו אב, בית-הדין עושה את ברית המילה. כאן אין אב, ואם במצב כזה איננו יכולים להתאחד, אז אין פה ציונות, הכול שקר; אם ברגע כזה, כאשר האב לא יכול לשאול והילד איננו, לא נעשה זאת.

הדרך סלולה בשביל דמים ארוך. ואני רוצה להגיד לכם, אתם יודעים שאנחנו מעולם לא היינו פה אופוזיציה לוחמת. במצע שלכם כתוב: שטחים תמורת שלום, אבל לא כתוב: יהודים תמורת שלום. זה לא כתוב.

עכשיו, לקחתם פטנט, כל יהודי שנרצח, זה לא כאילו רוצים לרצוח יהודי, אלא רוצים לרצוח את השלום. בזה אתם מאמינים? יצר השלטון לפניו, הוא יכול לקבל את יריחו, הוא יכול לקבל את עזה, הוא צריך לחשוש, שאם הוא ימשיך לרצוח, אף אחד לא ייתן לו את זה.

רבותי, העם לא אתכם היום. נשיא המדינה, הממונה על הדופק של העם, ולא שר בממשלה, הוא התעורר מתוך דאגה שהעם איננו רגוע ורצה להרגיעו. הוא לא עשה את זה כי כך הוא חושב אישית, אבל הוא חושב על העם.

דעו לכם, אם אתם לא תתעוררו בזמן, הרכבת עלולה לנסוע ולא תהיה חזרה מהדרך הזאת.

אין דבר כזה, שכל יהודי שיירצח פה – יגידו שהם רוצים לרצוח את השלום. כך אתם אומרים.

גדעון שגיא (העבודה):

אל תוריד את הדין לרמה הזאת.

דוד צוקר (מרצ):

מי שרוצח הוא רוצח השלום.

אברהם יחזקאל (העבודה):

יוסף עזרן (ש"ס):

רצח של יהודים לא צריך להפוך לרצח סינתטי. רצח של יהודי הוא רצח.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

רצח זה רצח.

הייתי אתמול בין ההמונים שליוו למנוחת עולמים את האב ובנו. הציבור הגדול שהשתתף בהלוויה הביע בהשתתפותו לא רק שותפות – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אסור להבדיל בין דם לדם – – –

אברהם יחזקאל (העבודה):

לא מבדילים בכלל.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

הציבור הזה הפגין לא רק שותפות בצער המשפחה, אלא, דעו לכם, הציבור ביקש בנוכחותו להעביר מסר לממשלה, שאין הוא משלים עם שפך הדמים הנורא מאז חתימת הסכם העקרונות עם אש"ף.

ראש הממשלה ודוברי הממשלה האחרים חוזרים ומצהירים, כי מעשי הרצח של אנשי ה"חמאס" מיועדים לסכל את השלום, וכי הפסקת המשא-ומתן המדיני היא פרס לקיצונים. אני תמה מאוד על הדברים האלה. בקרב האוכלוסייה הפלשתינית יש רצף של התפתחויות, המחייב את הממשלה לחשיבה מחודשת.

אש"ף לא זכה בבחירות, לא באוניברסיטת ביר-זית ולא בעזה. יש חשיבות רבה לתוצאות בחירות אלה, שכן המצביעים שייכים לדור הצעיר, ודור העתיד של הפלשתינים, הדור הצעיר, מבטא נכונה את הלוך הרוחות, ומהצבעתו ניתן ללמוד שערפאת איננו עוד בעל-הבית בשטחים ושהרחוב פשוט לא נשמע להוראותיו.

התפתחויות אלה ברחוב הערבי, המעידות כאמור ששליטתו של ערפאת, לצערנו, רופפת, מציבות שתי שאלות קשות ומכריעות: האם הממשלה אכן הגיעה להסכם עם הגורם הפלשתיני המכריע והקובע? מי לידי הממשלה יתקע, שהנשק העומד להימסר למשטרה הפלשתינית לא יופעל, בגלוי או בסמוי, כנגד היהודים? הרי כבר למדנו לדעת שהדור הפלשתיני הצעיר איננו נשמע לאש"ף, ואם כן הדבר, יש להרהר שנית, האם מותר בכלל למסור להם נשק.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת אברהם שפירא, אני מבקשת להתחיל לסיים.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

רבותי, היות שהיושבת-ראש מבקשת שאני אקצר, אולי אסתפק עוד בכמה משפטים. תהליך השלום הוא לא דבר שמצווה בעשרת הדיברות. את תהליך השלום לא צריך להפסיק, אבל אפשר לעצור אותו. אפשר לבוא היום ולהגיד: אנו עוצרים את תהליך השלום – –

יורם לס (העבודה):

ואז ייפסקו כל הרציחות?

אברהם שפירא (יהדות התורה):

– עד שייפסקו הרציחות, ואם לא ייפסקו, שלום כזה צריך לקבור.

יורם לס (העבודה):

ואם אי-אפשר להפסיק את זה? אלה משוגעים שרוצחים.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת לס, ברשותך, אני מבקשת לאפשר לחבר הכנסת שפירא לסיים את דבריו.

יורם לס (העבודה):

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת לס, בבקשה.

שאול יהלום (מפד"ל):

תוסיף להם, למשוגעים האלה, אלפי רובים.

יורם לס (העבודה):

קם משוגע בבוקר והולך לרצוח בני אדם. מה אתה יכול לעשות?

שאול יהלום (מפד"ל):

יורם לס (העבודה):

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת לס ויהלום, אני מבקשת להפסיק.

יורם לס (העבודה):

היו"ר ע' מאור:

אני מבקשת לאפשר לחבר הכנסת שפירא לדבר. תודה.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

אני רוצה להזכיר לכם דבר אחד. ב-24 במרס 1975, כשמר רבין היה ראש הממשלה וקיסינג'ר עשה את כל הדילוגים פה –

משה פלד (צומת):

אברהם שפירא (יהדות התורה):

– – כדי להביא לשלום; הוא נסע ונסע, ומר רבין עמד חזק כאבן ואמר שהוא לא מסכים, וארצות-הברית לא ניתקה את היחסים אתנו, ואף שהוא עצר, לא קרה דבר.

לפי דעתי, יש לנו היום אפשרות לבוא ולהגיד: כל העם רואה שאנחנו שוחרי שלום, כל העם רואה, כפי שאמר הרב עזרן – –

דוד צוקר (מרצ):

אתם שוחרי שלום? אתם הצבעתם נגד. אתה שוחר שלום? אתה הצבעת נגד.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת צוקר, נא לא להפריע. חבר הכנסת שפירא, אני מבקשת לסכם.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

חבר הכנסת צוקר, היום אנחנו גאים שהצבענו נגד – –

דוד צוקר (מרצ):

בסדר, אז אל תגיד שאתה שוחר שלום.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

– – כי הרבנים שלנו אמרו, שתהיה יותר שפיכות דמים מאשר קודם.

יורם לס (העבודה):

זה לא יותר, זה אותו דבר.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

אם יש אפשרות – – –

יורם לס (העבודה):

– – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת לס, אני מבקשת ממך. חבר הכנסת שפירא, משפט מסכם.

יורם לס (העבודה):

— — — הוא הצביע נגד הסכמי קמפ-דיוויד.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

אם לא יעצרו את הרצח, גם אתם לא תוכלו לעשות שלום. תזכור, הרחוב נגדכם, הרחוב לא אתכם.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה לחבר הכנסת שפירא. חבר הכנסת האשם מחאמיד, בבקשה, ואחריו – חבר הכנסת רחבעם זאבי. אני מבקשת מהדוברים לעמוד בלוח הזמנים, זה ערב חנוכה, משפחותינו מחכות לנו. שבע דקות לכל דובר.

דן תיכון (הליכוד):

תגידי, את תדליקי נרות היום?

האשם מחאמיד (חד"ש):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, ראשית כול, תרשי לי, גברתי היושבת-ראש, להביע צער וכאב על מותם של מרדכי ושולם לפיד ולשלוח תנחומים ואיחולי החלמה לבני המשפחה.

כמו בני אדם רבים באזור, ממשיכים אנשים רבים לשלם בחייהם בגלל הקונפליקט המתמשך. ההרג נמשך, אף שאנחנו עומדים שבוע לפני המועד המוסכם להתחלת הנסיגה הישראלית מעזה ויריחו.

שלשום בצהריים הומת עבד אל-רחמן אברהמים אל-עארווי מעארורה שבנפת רמאללה, על-ידי מסתערבים של מג"ב, ומתחקיר שבוצע התברר שהוא לא היה חמוש, שלאיש היתה תעודת זהות רגילה ואף מותר היה לו להיכנס לישראל. אולי יאמרו אחרי מותו שהיתה טעות בהריגתו, כפי שהיתה טעות כאשר גורש עם 415 פלשתינים ממולדתו והוחזר לאחר כחודש של גלות בלבנון, כי היתה טעות בגירוש. שרשרת של טעויות טרגיות הנובעות מחוסר אחריות ומחוסר רצון לרסן את כוחות צה"ל ומג"ב בשטחים הפלשתיניים. והשאלה הנשאלת היא, האם לא הגיע הזמן לבטל ולעצור את המעשים של היחידות האלה, של המסתערבים?

אנחנו עומדים שבוע לפני תחילת הנסיגה, אך גם באסמה שחאדה בת ה-44, אחותו של עצור שהוכה בשעת החקירה באורח קשה בראשו וסבל משטף דם במוח; האחות, אשתו של מרצה באוניברסיטת

ביר-זית, גם היא הוכתה בראשה בידי חיילת, איבדה את ההכרה ולאחר מכן מתה. הדבר קרה שלשום.

בני אדם משני העמים משלמים בחייהם עקב חוסר המעש התכליתי והנחרץ בתהליך השלום, דבר אשר מסייע לכוחות המנסים לקבור את התהליך בעודו באבו. המתנחלים, שחלק מחברי הבית קורא להם "המתיישבים", בהתנהגותם הפרובוקטיבית הפרועה זורעים דם וחורבן. הם שוברים חנויות, מנפצים חנויות, זורעים חורבן באין מפריע ואף יורים כמו ציידים מיומנים ברחובות חברון, כמו שקרה בימי שישי ושבת, באל-בירה וברמאללה לפני כן, ובסיעיר ובחלחול. ראינו את ה"גיבורים" האלה יורים באמצע הרחובות על ילדים פלשתינים, וראינו חיילים ביניהם ולידם, בלי לנסות אפילו להפריע להם במעשיהם הנתעבים האלה. המופע הפראי הזה צולם, אבל לא כל מה שהם עושים מצולם בדרך כלל, ואפילו צלמי חוץ הוכו כדי למנוע מהם לצלם מצב מביש זה. זה "ל", שידע ויודע לירות, ושירה על ילדים פלשתינים כשהם זרקו אבנים, אינו מתערב כשמתנחלים יורים בנשק אוטומטי.

גברתי היושבת-ראש, חייבים לעצור, ומייד, את ההתנכלויות והפוגרומים כלפי הפלשתינים. חייבים למנוע את ההתארגנויות של המיליציות, של מה שנקרא "השומר" או האס.א.אס, כי הם יבעירו את השטחים, הם יביאו למרחץ דמים בשטחים הכבושים, ובסופו של דבר האחראי העיקרי הוא ממשלת ישראל, והיא חייבת לפעול, היא חייבת לעצור את גל הסכינים המוטחים בגופו של תהליך השלום בניסיון לרצוח אותו.

יש לאסור ולהוציא אל מחוץ לחוק ארגונים רצחניים המתמחים בארצות-הברית ובמקומות אחרים, וכנראה גם בארץ, כמו: "כהנא חי", "כך", "אייל" וארגונים – – –

חיים דיין (צומת):

להוציא את ה"חמאס".

האשם מחאמיד (חד"ש):

אני אומר שאנחנו, ממשלת ישראל, כנסת ישראל, חייבים – – –

חיים דיין (צומת):

– – –

האשם מחאמיד (חד"ש):

בתוך מדינת ישראל יש ארגוני טרור, יש ארגונים המתפשטים בגוף המדינה כסרטן מסוכן, שהטיפול בו אינו סובל דיחוי; ארגונים המאיימים על חייהם של אנשי ציבור וחברי כנסת. היה לי הכבוד לקבל

מהם פעם איומי רצח כאלה, והיום בתור ידידי חבר הכנסת יוסי כץ, שגם הוא קיבל איום ברצח מאותם ארגונים שאתה מגן עליהם, ארגוני טרור ישראליים.

יש לעמוד מול הקמים על הדמוקרטיה ומסיתים להמרדה, המאיימים ברצח, המסרבים לקבל החלטות חוקיות או את מרותה של ממשלה חוקית המכהנת מכוח אמון הכנסת.

גברתי היושבת-ראש, רבים בבית הזה מתקשים לומר את האמת. רבים מעדיפים לגמגם, ולא לומר את אשר הם חושבים. ההתנחלויות חייבות להתפרק, המתנחלים חייבים לחזור הביתה. ונכון, צריך לפצות אותם, כי ממשלות ישראל רימו אותם. אך אולי משהו ישאל: מדוע אין הם יכולים לחיות בשטחים הכבושים או במדינה הפלשתינית שתקום? תשובתי היא: לא, הם לא יכולים, כי הם באו לא כדי לחיות עם, אלא כדי לחיות על חשבון, כדי לשלוט באחרים, כדי לחיות במקום הפלשתינים או בעצם מעל הפלשתינים. כי הם מאמינים שהם האדונים, ואחרים נולדו ונועדו עוד מראשית בריאת העולם להיות עבדים להם. ולכן אין מקומם בשטחים הפלשתיניים.

גברתי היושבת-ראש, כל נסיגה מתהליך השלום, כל גמגום, מגבירים את התסכול, האכזבה, הכאב, ומחלישים את הכוחות התומכים בתהליך השלום. חוסר המעש, המשך הדיכוי והמשך ההרג מובילים את השתלשלות העניינים לאפיקים שליליים ביותר. לכן יש לזרז את הנסיגה מעזה ויריחו תחילה, ולא להתווכח על קילומטר כאן וקילומטר שם, כי בסופו של דבר הנסיגה הרי היא כוללת, ובסופו של דבר, כולנו יודעים שקום תקום המדינה הפלשתינית העצמאית לצדה של מדינת ישראל.

וכאן המקום להביע את עמדת סיעתנו, סיעת חד"ש, לדחות את קריאתו של נשיא המדינה, לא לקבל אותה, בעניין של ממשלת אחדות לאומית. אנחנו רואים בקריאה הזאת, בעצם המעשה הזה אנחנו רואים מעשה של חישוקים בתהליך השלום, של וטו על תהליך השלום, דבר מסוכן ביותר.

הנוסחה היחידה, גברתי היושבת-ראש, שתפא את הפצע הזה, מוכרת וידועה: נסיגה מלאה תמורת שלום מלא בכל החזיתות. לחיצת ידיים היא סמל, אך אינה מספקת. הדבר חייב להיראות בשטח.

אני בטוח, גברתי היושבת-ראש, שהעתיד איננו לטובת כוחות הרשע, השנאה והדם, אלא הוא לטובת הכוחות השפויים, כוחות השלום. תודה רבה, גברתי.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. חבר הכנסת רחבעם זאבי, אחריו – חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, ואחריו – אחרון הדוברים, חבר הכנסת אורי אור.

רחבעם זאבי (מולדת):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, במוצאי יום ב' השבוע נרצחו ליד גבעת-החרסינה בחברון מרדכי לפיד ובנו אהובו שלום, השם ייקום דמם. כשנדרש לזה ראש הממשלה רבין, הוא גילה

את אוזנינו ואמר – הקשיבו – שזו היתה פעולה רצחנית. אכן, גילוי מעניין שמצריך ידע של רב-אלוף במילואים ושר ביטחון בפועל.

ראש הממשלה ושר הביטחון ניאות להוסיף ולגלות את אוזנינו בידיעה נוספת, ולפיה מבצעי הפיגוע הזה הם מתנגדי השלום. אף זה גילוי מעניין שראוי לציון ולתשומת לב.

גם את יוסף טרומפלדור וחבריו בתל-חי רצחו מתנגדי השלום, וגם את חללי יפו בתרפ"א רצחו מתנגדי השלום, וגם את טבוחי צפת וחברון בתרפ"ט שחטו מתנגדי השלום, וגם את החמישה ליד קריית-ענבים בתרצ"ז רצחו מתנגדי השלום, וגם את השבעה ביאזור בתש"ח רצחו מתנגדי השלום, וגם את רחל וייס ושלושת עולליה שרפו מתנגדי השלום, וגם את עפרה מוזס וילדיה שרפו מתנגדי השלום, וגם את 17,600 חללי ישראל מאז תש"ח הרגו מתנגדי השלום.

מתנגדי השלום – זה שם חלופי למי שמתנגד למפעל הציוני ורוצה את חיסולה של מדינת היהודים. עמם נמנים כל הארגונים הפלשתיניים, מה"חמאס" ועד ה"פתח", ואולי צריך להגיד "ובראשם ה'פתח'", שהאמנה שלו פוסקת כי "המאבק המזוין הוא הדרך היחידה לשחרור פלשתינ, והוא לכן אסטרטגיה ולא טקטיקה". והאמנה הזאת מצווה "להמשיך במאבק המזוין", והאמנה הזאת מחייבת את "הפעולה הפידאית כגרעין למלחמת השחרור". הכיצד זה טחו עיניכם מלראות שאין הבדל בין "חמאס" לבין "פתח"? אלה גם אלה רוצים באובדנו ובחיסולנו.

המפקד הרשמי של ה"פתח" בגדה המערבית, שהוא גם רמטכ"ל האינתיפאדה, האדון פייצל חוסייני, הודיע ב"מעריב" ביום שישי האחרון, כי כאשר אגיע למחסום של המשטרה הפלשתינית אני אמות במקום. חוסייני מבטיח לי, ש"שוטרי" ה"פתח" ירצחו אותי, ואולי הם אפילו יעשו זאת בנשק כחול-לבן שיימסר להם על-ידי רבין וביילין. ועדיין יש בקרב גויי העולם שסבורים כי היהודים הם עם חכם...

15,000 רובי "סער" תיתן ישראל לכנופיות הרצח של ה"פתח", שאנשיהן יחופשו לשוטרים, ואלה יעשו בעזרתם סדר באוטונומיה הפלשתינית, ירצחו יהודים וערבים "למען השלום", ואצלנו קורא שר בשער בת-רבים – להיכנס בכוח במתיישבים. ויש הסבורים כי היהודים הם עם חכם...

201 חללים ישראלים נפלו בשש שנות האינתיפאדה, ובהם שישה דרוזים ושני ערבים ישראלים. רצחו אותם במצוותו של איש השלום ערפאת, שאתו יתחבק השבוע פעם נוספת שר החוץ פרס, ואחר כך הם ישוחחו על השלום. ופרס הוא בן לעם חכם...

לפני כחצי שנה, אחרי חמש-וחצי שנות אינתיפאדה, אימץ שר הביטחון רבין את תביעתנו להטיל סגר על ה"שטחים", כדי שהרוצחים-בכוח יישארו שם, ובקול תרועה רבה הוטל הסגר. אלא שראש הממשלה רבין הורה את שר הביטחון רבין להתיר את הרצועה מהרצועה, והסגר כבר כמעט לא קיים, ורוצח מג'באליה בא חמוש לחולון. האם היהודים הם באמת עם חכם?...

ערפאת סובב בעולם ואוסף כסף למען כוחות הביטחון שלו, ורבין רוצה שה"פתח" יחסל את ה"חמאס", כי אין לו, לדבריו, מגבלות של בג"ץ ויועץ משפטי. ומדוע לנו צריכות להיות מגבלות של בג"ץ ויועץ משפטי? והאם ה"פתח" ילחם ב"חמאס", או יחבור אליו? והאם הרובים שייטנו פרס

וביילין לחוסייני יכולים לשנות את דעת הקהל הפלשתינית, שהיא "חמאסית"? והאם יש בכלל הבדל ביניהם מבחינתנו? האם העם החכם יכול לעכל רעיונות כאלה?...

ממשלות ישראל שלחו במשך שנים, למעלה מימי דור, יהודים ויהודיות להתיישב באזורי יש"ע. קרא להם לעזוב את בתיהם בישראל הקטנה, בגבולות "הקו הירוק", שאבא אבן קרא להם "גבולות אושוויץ", לבוא להתיישב ולהתנחל באזורים המשוחררים ביהודה, בשומרון ובעזה. 140,000 יהודים נענו לקריאה ובנו את בתיהם במחוזות המולדת שנגזלו מאתנו ושחררו במלחמה כפויה עלינו. עכשיו באה ממשלה עיפה ונבוכה, חסרת אמון וחזון, ורוצה לייבש את המתיישבים. ממשלת ביילין בראשות רבין, במקום לעסוק בהתיישבות, מגלה יוזמה בהתייבשות. אתם בטוחים בכך שהיהודים הם עם חכם?...

ממשלת זיאד בראשותו של רבין מגשימה את מצעה של המפלגה הקומוניסטית. זו לא רק תלות בגוש החוסם, זוהי כניעה מלאה למצען של חד"ש ומד"ע, זוהי הליכה בתלם של ה"קומינטרן", שרצח רופאים יהודים והיה אנטישמי. האומנם אנחנו עם חכם?...

"ניצי הפתח" ברצועה מבטיחים המשך הטרור, ואנחנו מפנים את 85 מחסומי הסמטאות ברצועה. פייצל חוסייני מאיים עלינו בטרור ובהוצאת הנשק שלו מהארונות, ואנחנו מחפשים "צעדים בוני אמון". עם חכם?...

הערבים נאותים לשלוח לנו חצי דסקית של חייל נעדר, ואנחנו משחררים 1,200 מחבלים. הערבים זורקים אבנים על הלווייתם של קדושים, ואצלו דנים עם דראושה על צירופו לממשלה. ומי ששכח, דראושה הוא לא רק נציג אש"ף ו"פתח" בכנסת ישראל – הוא גם תמך בסדאם חוסיין הקצב מבגדאד. עם חכם?...

אבל העם הוא חכם ורוצה לשרוד ורוצה לחיות, הממשלה היא שוטה ואווילה. כנגד התפכחות העם תמנה ממשלת שריד בראשות רבין שר הסברה, שיסביר לנו למה כדאי להתאבד מרצון.

מחר ימלאו שש שנים לאינתיפאדה, שרבין נכשל בהבחנה בה ובהדברתה. ברוב שנותיה של האינתיפאדה היה רבין שר הביטחון, והוא לא ידע כיצד להילחם בה, כי הוא היה עסוק ביצירת מטבעות לשון כמו "קשקושים", "לא מזיז לי" ו"בכיינים". אמש הוא הגדיר את היישובים ביש"ע כערי שינה, כאילו בנווה-אביבים בתל-אביב וברחביה בירושלים אין ישנים, ודומני שדווקא שם יש מישהו שישן חזק, או לפחות איבד את עירנותו.

תתעוררו, שרי ישראל, תתעוררו בטרם פורענות ובערם אתכם סכיניו של ה"פתח" ויריותיו של ה"חמאס". תודה.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, ואחריו – חבר הכנסת אורי אור.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת – – –

שאול יהלום (מפד"ל):

אתה מדבר בשם הממשלה?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני אתעלם מההערה הזולה שלך, כי רק חבר כנסת זול יכול להעיר הערה זולה.

גונן שגב (צומת):

זו ההערה הכי גרועה שהיתה בכנסת?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אתה, חבר הכנסת שאול יהלום, כפי שאני יודע, היית מחנך. אז אל תידרדר. גם אם הידרדרת במובן הפוליטי, תשמור לפחות על יחסי כבוד הדדיים.

שאול יהלום (מפד"ל):

מה שאלתי?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

זאת לא רק שאלה מטופשת, אלא יש בה נימה גזענית, שאתה יודע בדיוק מה השורשים שלה. אז תיזהר.

היו"ר ע' מאור:

אני מבקשת להפסיק את ההפרעות ואני מבקשת להתחיל את הדברים.

אברהם הירשזון (הליכוד):

צריך לשמור על פרופורציות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה להביע צער כן על אובדן חיי אדם. אני מגנה את הריגתם של השניים ממשפחת לפיד, כפי שאני מגנה כל פגיעה ביהודים או בערבים. אני מגנה את הרצח הזה כפי שגינתי את הירצחו של טלאל אל-בקרי, פלשתיני מחברון, שהלך לתומו לדוכן שלו למכור ירקות ורצחו אותו מתנחלים יהודים בחברון.

אני לא רוצה לחזור על כל מקרי הרצח. לצערי הרב, בהיסטוריה של שני העמים יש מקרים עגומים, שבהם נרצחו יהודים וערבים. אני מאמין שזהו הזמן להפסיק, ולדבר שלום. אני מתכוון לשני הצדדים. אני יודע שבבית הזה רבים רוצים להפסיק את הירי ולדבר שלום. אבל, לצערי הרב, דוברי הימין שדיברו היום לא הזכירו אפילו במשפט אחד את דמם של הפלשתינים, והבדילו בין דם לדם. לא הזכירו את הירצחו של טלאל אל-בקרי, לא את פציעתה של באסימה תמימי, אשר נדחפה על-ידי שוטרת בתוך בית-המשפט והיא גוססת כיום, ולא את הירצחם של פלשתינים אחרים.

צריך להפסיק לנסות להבדיל בין דם לדם. צריך להביא להפסקת ההרג משני הצדדים, וכן חשוב להמשיך בתהליך השלום ולהשלים את הדברים שעדיין לא הושלמו.

כל מי שחושב שיש צורך להפסיק את המשא-ומתן ולא לממש את ההסכם, בעצם מדרבן לשפיכות דמים. אל יבואו דוברי הימין ויגידו: אנחנו חפצי שלום, וצריכים להפסיק את תהליך המשא-ומתן ולא לממש את ההסכם העקרוני. מי שאכן חפץ בשלום, עליו לשאוף לקידום התהליך, למימוש ההסכם, ולאפשר לאש"ף להיכנס לשטחים אחרי 13 בדצמבר, כדי לשלוט במצב ולהביא לרגיעה.

אני חושב שיש צורך לחמש את המשטרה הפלשתינית ולחזק אותה כדי שתוכל לשלוט, להרגיע את הרוחות, להביא לסדר בתוך יריחו ועזה, ואחר כך במקומות אחרים תוך תיאום עם המשטרה הישראלית וכוחות צה"ל; וגם כדי למנוע כל מעשה של פגיעה ביהודים.

אני אומר את זה כיוון שאני מאמין, שאלה שבאים וזועקים כאן נגד חימוש המשטרה הפלשתינית, בעצם הם אומרים שהמצב הקיים יימשך, קיצונים פלשתינים יהרגו בישראלים ומתנחלים חמומי מוח יהרגו בפלשתינים.

אני רוצה להזכיר לכם, שמה שהמתנחלים הקיצונים עושים היום מדרבן לנקמה. בכרוז של ה"חמאס" נאמר בצורה מפורשת, שההרג של משפחת לפיד בא כנקמה על הירצחם של פלשתינים על-ידי מתנחלים, ובמיוחד הירצחו של טלאל אל-בקרי. זה הכרוז שהופץ בשטחים – – –

דן תיכון (הליכוד):

אני יכול לשאול אותך שאלה?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

כן.

דן תיכון (הליכוד):

מה יקרה, להערכתך, בארץ-ישראל ב-15 בדצמבר?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

החל מ-14 בדצמבר צריך לאפשר למשטרה הפלשתינית להגיע לעמדות שיאפשרו לה להשליט סדר בתוך השטחים וגם למנוע כל מעשה אלימות נגד ישראלים.

מצד אחד, אתה שואל את השאלה הזאת; מצד שני, אתה רוצה למנוע מהם להגיע למימוש ההסדר.

דן תיכון (הליכוד):

אני מעוניין לשמוע את עמדת הממשלה.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת דן תיכון, שאלתך הובנה. זה במסגרת זמנו, בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני לא יכול לדבר בשם הממשלה, אבל אני יודע שהכוונות של אש"ף ושל מנהיג אש"ף יאסר ערפאת הן להשליט סדר ולממש את ההסכם כפי שנחתם באוסלו וכפי שעכשיו מנסים ליישם אותו באמצעות הוועדות שעובדות על כך. אני שמח לשמוע שחלה התקדמות, התקדמות ממשית בתחום של הוועדות האזרחיות והוועדות הכלכליות, וגם יש התקדמות מסוימת בנושא של הוועדות הצבאיות. עדין לא הסכימו על כל הסעיפים, אבל אני מקווה שיש אכן כוונה אמיתית אצל ממשלת ישראל והנהגת אש"ף

להגיע לסיכום לפני 13 בדצמבר לגבי כל הנושאים השנויים במחלוקת. כפי שאני יודע, זאת הכוונה של הנהגת אש"ף. כאשר כריסטופר נפגש עם ערפאת, הוא ציין לשבח את המחויבות של הנהגת אש"ף ושל ערפאת עצמו לתהליך השלום. את זה אמרו כולם. אני חושב שיש לברך היום על המפגש שיתקיים בין ערפאת לבין פרס, וגם המפגש שיהיה אולי ב-12 בדצמבר בין ערפאת לבין רבין, כדי שבפגישות הפסגה הללו יוכלו לממש את כל הסעיפים שעדיין לא הצליחו לסכם אותם.

מי שחושש מסיכומים כאלה ומביצוע ההסכם, בעצם הוא רוצה לטרפד את התהליך. אני יודע שיש פלשתינים קיצונים שרוצים לטרפד את התהליך, ויש ישראלים קיצונים שיושבים באגף הזה, אחד מהם דיבר לפני כאן, שלא רוצים שלום, לא רוצים הסכם, רוצים לטרפד את התהליך.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני רודף שלום יותר ממך. אתה בעל בריתו של סדאם חוסיין, אתה שותף שלו. אתה מדבר שלום? מאיפה החוצפה הזאת?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אתה אויב השלום, ואני חושב שאתה אויב העם היהודי כי אתה נגד השלום. הרוב בעם היהודי רוצה שלום, ואתה נגד השלום, לכן אתה גם נגד העם שלך, נגד השאיפות האמיתיות של העם היהודי שרוצה שלום.

רחבעם זאבי (מולדת):

סדאם חוסיין זרק טילי "סקאד" באישורו של דראושה.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת זאבי, אתה סיימת את דבריך בשקט. אני מבקשת לאפשר לחבר הכנסת דראושה לסיים את דבריו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

טוב שאתה בודד בעמדות הללו ואין רבים, אולי יש קצת מתנחלים פנאטים שתומכים בך, לא יותר.

רחבעם זאבי (מולדת):

אל תחלק ציונים. עוד מעט תהיה שר, אז תחלק ציונים. למי אתה נאמן, לארץ שאתה חי בה או לאויבים שלנו? אתה נאמן לאויבים שלנו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אתה אויב השלום, זה לא יעזור לך.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת דראושה, אל תענה לו בבקשה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

הוא יירה בך.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת יחזקאל, מה זה צריך להיות?

רחבעם זאבי (מולדת):

סאלח טריף (העבודה):

אנחנו סומכים עליך.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת זאבי, אני קוראת אותך לסדר בפעם הראשונה, ואני מבקשת להפסיק.

חבר הכנסת דראושה, משפט מסיים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני רוצה לסיים את נאומי בפנייה כנה לשני הצדדים, לישראלים ולפלשתינים, להפסיק לירות, להפסיק כל שימוש באלימות, ולדבר שלום. זה הזמן לדבר שלום ולהגיע להסכם שלום, שיבטיח עתיד טוב יותר לכולנו, יהודים וערבים, ולילדים שלנו שזקוקים לשלום.

היו"ר ע' מאור:

תודה. חבר הכנסת אורי אור, אחרון הדוברים. אחריו אנחנו עוברים מייד לשתי הצעות לסדר-היום נוספות, לפני תשובתו של סגן שר הביטחון, ורק אז תהיה תשובה על כל המכלול.

אורי אור (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אין ספק שזו תקופה קשה וזה שבוע קשה. לצערי הרב, מידיעות שיש לנו, שונאי ישראל ואויבי השלום, מבחינתי אלה אותם אנשים, יעשו בשבועות הקרובים כל מאמץ להגביר את הטרור, משום שהם מבינים, הם קוראים, הם שומעים אותנו והם יודעים את רגישותנו המוצדקת לחיי אדם, הם יודעים את ההשפעה של אובדן חיים על כל הסדר ועל כל תהליך. למרות כל זה, אני קורא לכל האנשים, אני לא יכול לתבוע זאת מהאופוזיציה, לחזק את ראש הממשלה, לחזק את הממשלה, כי הדרך שלה היא הדרך היחידה הצודקת.

שמענו פה את חבר הכנסת דוד לוי, ואני שמח שיש פה כמה דוברי ליכוד, איזו דרך יש לליכוד להילחם בטרור טוב יותר. שמעתי את חבר הכנסת גוטמן, מבית-מדרשו של חבר הכנסת רחבעם זאבי. אני מציע, חבר הכנסת זאבי, תקשיב, קצת כבוד, אני מדבר על תנועת מולדת, אם גוטמן עוד שייך אליה.

רחבעם זאבי (מולדת):

לא שמעתי.

אורי אור (העבודה):

אני רוצה לדעת אם חבר הכנסת גוטמן שייך לתנועת מולדת.

רחבעם זאבי (מולדת):

שאל אותו.

אורי אור (העבודה):

הוא איננו.

רחבעם זאבי (מולדת):

האם שמעת אתמול ברדיו הסתייגות של יושב-ראש תנועת מולדת לדבריו של חבר הכנסת גוטמן?

אורי אור (העבודה):

שמעתי גם שמעתי.

רחבעם זאבי (מולדת):

אמרתי שהדברים שלו אינם על דעת התנועה. תפקידו של צה"ל להגן על כל האזרחים, ואין לנו צה"ל ב'.

אורי אור (העבודה):

שמעתי, אבל לא זו הדרך. שמעתי את חבר הכנסת גוטמן. כשהוא אומר: אני אגרש את כל תושבי חברון, את זה הוא למד מבית-המדרש שלך. דיבר אתמול ברדיו חבר הכנסת גוטמן, ואינני שופט אותו בכאבו, אם כי אני לא אוהב את המשפט הזה.

גון שגב (צומת):

איזה משפט?

אורי אור (העבודה):

שהוא המליץ מייד לגרש את כל תושבי חברון לעבר ירדן המזרחי. זה פתרון מבית-מדרשך, חבר הכנסת זאבי, וגם חבר הכנסת גון שגב מנענע בראשו. כולכם יודעים, לרבות אלה שישבו בממשלה, שבמשך שנתיים לא עשיתם את זה; לא עשיתם את זה, כי אינכם יכולים לעשות את זה.

שאול גוטמן (מולדת):

רבין עשה את זה במלחמת השחרור.

אורי אור (העבודה):

אני ממשיך הלאה, ידידי חבר הכנסת גוטמן.

גונן שגב (צומת):

רחבעם זאבי (מולדת):

איך יכולנו לעשות את זה? היינו בודדים בממשלה. איך אתה אומר שיכולנו לעשות את זה?

אורי אור (העבודה):

הייתם בודדים והממשלה הוקמה בזכות הבדידות שלכם. הקשבתי לכולם, אף אחד לא הציע פתרון, מה הוא עושה עם 2 מיליוני ערבים ביהודה, בשומרון ובעזה.

רחבעם זאבי (מולדת):

גונן שגב (צומת):

דוד מגן (הליכוד):

מבחינת הליכוד יש רק הבנה אחת, שהכניעה לטרור מעוררת את הטרור.

אורי אור (העבודה):

אף אחד לא נכנע לטרור, ונמשיך הלאה. הסכם העקרונות הוא ההסכם היחיד, לפי תפיסתנו, שיכול לתת פתרון, ועל זה הוויכוח.

שאול גוטמן (מולדת):

איזה פתרון?

רחבעם זאבי (מולדת):

לסגת מלוד ומרמלה בגלל טרור. אם בגלל טרור עזבת את עזה – – –

אורי אור (העבודה):

אתה אמרת, גנדי; לא אני. אני לא נמצא בוויכוח אתכם, הוויכוח הוא הרבה יותר רחב. אמרתי שהסכם העקרונות הוא הדרך היחידה למלחמה בטרור.

גונן שגב (צומת):

מהו הסכם העקרונות אתה יודע?

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת שגב, אבקש להפסיק את קריאות הביניים.

אורי אור (העבודה):

אינני מפחד מהטרור, אנו נלחמים בטרור, ולצערי הרב נילחם בו עוד שנים רבות.

רחבעם זאבי (מולדת):

ונכנעים לטרור.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת זאבי, אצטרך לקרוא אותך לסדר בפעם השנייה.

אורי אור (העבודה):

לא הסכמתי לשום מלה שאמרת, אך לא הפרעתי לך. אני יודע שאלה החיים הפוליטיים.

צריך לחזק את ראש הממשלה, וצריך שלא יבהילו אותנו הצמיגים, הצווחות ולא כל אלה שבאים ואומרים. כולנו כואבים אותם דברים.

חבר הכנסת יהלום, וחבל שאין כאן חברי כנסת אחרים מהמפד"ל, חניכי גוש-עציון ואנשי גוש-עציון, אני רוצה לומר שאתם עושים הכללה כאשר אתם מדברים על תושבי יהודה ושומרון כגוף אחד. אני מסכים אתכם: רוב תושבי יהודה ושומרון הם בסדר, אנשים שעובדים, מרוויחים את לחמם וחיים במקומותיהם. למה אתם לא יוצאים נגד אותן קבוצות – ולא מתוך חולשה אלא בקול צעקה – הנמצאות במיוחד באזור חברון, קבוצות אשר צועקות לחיילי צה"ל "נאצים", קבוצות שיורקות על חיילי צה"ל במערת המכפלה, קבוצות של אנשים שאינם רוצים את צה"ל, את הערבים ואף אחד. אתם לא יוצאים נגדם, אתם מפחדים מהם.

שאול יהלום (מפד"ל):

אנו יוצאים.

שאול גוטמן (מולדת):

לא צריך לצאת נגדם.

אורי אור (העבודה):

הנה לך התשובה, וגם חלק מכם חושבים כך.

שאול גוטמן (מולדת):

הם מגינים על חייהם.

אורי אור (העבודה):

הם לא מגינים, שקר וכזב.

שאול גוטמן (מולדת):

מפקירים אותם.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת גוטמן.

שאול גוטמן (מולדת):

הם הקורבנות, אך פתאום הם אשמים. רוצחים בהם כל יום.

אורי אור (העבודה):

אל תעשה הכללה, אדוני.

שאול גוטמן (מולדת):

רוצחים בהם כל יום, ואנו שותקים.

רן כהן (מרצ):

משמיצי צה"ל.

אורי אור (העבודה):

חבר הכנסת גוטמן, אפילו לא הקשבת למה שאמרתי.

רן כהן (מרצ):

אורי אור (העבודה):

חבר הכנסת גוטמן, אני מבקש ממך להקשיב, לא אני עושה הכללה. אתה יודע את עמדותי, אני מדבר על אותן קבוצות שאמרתי לך מה הן עושות, ועדיין לא אמרתי לך כהוא-זה מה הן עושות. הם הופכים דוכנים סתם, הם ממרידים. אלו קבוצות שאתם צריכים לצאת נגדן, כי הן מזיקות לעניין שאתם נלחמים עליו.

שאול גוטמן (מולדת):

גם בחולון וגם באוטובוס הדמים?

אורי אור (העבודה):

זה לא שייך לחולון. נמשיך הלאה, חבר הכנסת גוטמן, אתה יודע בדיוק לאלו קבוצות אני מתכוון, אך אתה באמת לא יוצא נגדן. הוא כן צריך לצאת נגדן. אתה חושב כמוהם, הוא לא חושב כמוהם. זה ההבדל ביניכם, וצריך לחדד את ההבדל הזה.

לא יכול להיות, שכל פעם שיש אירוע בחברון – במיוחד בחברון – צה"ל צריך להקדיש חלק גדול מכוחותיו נגד יהודים, במקום לקחת את כל הכוחות ולהילחם בטרור. זה קורה בחברון ולא במקומות אחרים. חבר הכנסת פלד, אני לא עושה הכללות, ותחשוב מה אתה רוצה; אפשר היה להגיע להישגים רבים יותר, לו היינו יכולים להקדיש את כל אמצעינו למלחמה נגד מי שצריך. המאבק הוא קשה, ועל כך אין ויכוח.

שאול גוטמן (מולדת):

הם אשמים, ברוך השם.

אורי אור (העבודה):

לא אמרתי שהם אשמים, ואתה יודע שלא אמרתי את זה. חבר הכנסת יהלום מבין אותי. תפסיק, דבר שאיננו שייך לעניין.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת אור, משפט לסיכום.

אורי אור (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, הדרך היחידה היא המצע של הממשלה הזו. יש לחזק את הממשלה, כי הפתרון הזה הוא הפתרון שיעלה פחות דם. כל פתרון מאלה ששמענו כאן, איננו פתרון. הוא יעלה יותר דם, ובסוף תהיה ההפרדה, הפרדה שאני אומר שצריך להתחיל בה היום, בין מרבית הערבים לבין מרבית היהודים. כל מי שאינו רוצה בהפרדה, שלא יספר סיפורים על כך שיש לו פתרון לטור. אין לו פתרון לשום טרור. תודה רבה.

הצעה לסדר-היום

הפגיעה במשפחת לפיד בחברון

היו"ר ע' מאור:

אנו עוברים להצעה לסדר-היום של חבר הכנסת שאול גוטמן, הצעה מס' 2788: הפגיעה במשפחת לפיד בחברון.

שאול גוטמן (מולדת):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אתמול הובלנו למנוחת עולמים את מרדכי ואת שלום-שלומיק לפיד, זכר קדושים לברכה.

זכות גדולה נתגלגלה לידי להכיר את משפחת לפיד. משפחת לפיד מסמלת בעיני את השלמות, שלמות התורה, שלמות העם ושלמות הארץ. הסכר נפרץ, הוא נפרץ לא משום שנפגעה משפחה שאני מרגיש ידיד וחבר קרוב שלה. הסכר נפרץ מכיוון שהשלמות שמשפחת לפיד מסמלת ומקיימת – נפגמה. איבדנו את היהלום שבכתר – את מרדכי ושלום-שלומיק. אב ובנו, בני תורה ומדע, תלמידי חכמים במלוא מובן המלה.

ולך, מרים, מה אומר? מקנא אני בך על כל מה שאת ואנחנו לא. את מדברת ומקיימת, את חולמת ולוחמת, את שלמה ואנחנו פגומים. היצירות בחיי היום-יום, הבנת התהליכים וחומרת השעה, כל אותם מחשבות ורעיונות שאת ומרדכי הגיתם ומימשתם, באהבת התורה, העם והארץ כיחידה שלמה אחת, אין שני לך ולמשפחתך.

פורמלית את פועלת כעוזרת פרלמנטרית שלי, אך זוהי טעות אופטית. גברתי היושבת-ראש, מרים לפיד היא כוח מניע רעיוני מיוחד במינו, היא ומרדכי הקדימו את התקופה בכל מה שהאמינו ומימשו בגופם. מרים איננה עוזרת פרלמנטרית, היא מוסד בפני עצמו.

רבותי חברי הכנסת, הסכר נפרץ ועלינו לעצור את הפרץ עכשיו. כדי לעשות זאת, כדי לתקן, עלינו להבין את שורשי התהליך, כיצד הגענו להתפרקות מוחלטת מערכים, כיצד אנו מתפרקים ממצוינות בכל שטחי החיים, בכלל זה חינוך, השכלה גבוהה, מדע ותעשייה. כיצד קרה שדווקא הליכוד המציא את העם הפלשתיני, דרך הזכויות הלגיטימיות שלו כביכול, ואת המושג "משטרה פלשתינית חזקה"? מדוע אנחנו מתעלמים מן הסכנה הדמוגרפית בתוך "הקו הירוק", מדוע איננו מבינים שאפילו לאחר השלום כביכול בגבולות "הקו הירוק" תקרוס המדינה ללא ירייה אחת בתוך מחצית יובל שנים? מדוע אפילו המחנה הלאומי עוצם עין לסכנה קיומית זו?

שורש החטא, בהסתלקות מההכרה כי מדינת ישראל הוקמה כמדינה יהודית ודמוקרטית. לדאבוני, מדינת ישראל בעוד כמחצית יובל שנים לא תהיה יהודית ולכן גם לא דמוקרטית. כל פעולותינו חייבות להיות ממוקדות לתכלית ראשית אחת: בניין מדינה יהודית בארץ-ישראל המערבית.

משה קצב (הליכוד):

חבר הכנסת גוטמן, אתה לא מאמין בעם היהודי שיבוא לשבת פה בתוך חצי יובל שנים?

שאול גוטמן (מולדת):

אני מאמין, ואעזור לך להביא אותו. כאשר יבואו מיליון יהודים מניו-יורק, ארים את שולי גלימתם.

משה קצב (הליכוד):

9 מיליונים בתוך חצי יובל שנים.

שאול גוטמן (מולדת):

שיבואו, ואני אתך.

הסגידה לחוק מצד אחד ומצד שני רמיסת חוק המדינה היהודית בכל מעשינו ואורחות חיינו, מרוקנות את העשייה הציונית מכל תוכן.

החוק צריך לדאוג לחיים ולחיים היהודיים בארץ-ישראל, ובכלל זה הפעלה נכונה של צה"ל. היום אנחנו נמצאים במלחמה. במלחמה אין היי-טק בסגנון כדורי גומי ופולסטיק. במלחמת הקיום על בניין המדינה היהודית בארץ-ישראל, גם בהפעלת השב"כ והמסתערבים יש מגבלות טבעיות.

יש לשלב ענישה סביבתית קשה כנגד אוכלוסייה שחרתה על דגלה הרס מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית. ראו את האמנה הפלשתינית, שלא בוטלה ולא תבוטל.

ואומנם, ראש הממשלה הפעיל ענישה סביבתית קשה בדרום-לבנון כלפי אוכלוסייה אזרחית. במהלך ענישה זו ברחו מאות אלפים מבתיהם ונהרגו כ-100 אזרחים לבנונים. את זאת עשה ראש הממשלה כדי להגן על יישובי הגליל. אגב, מר רבין, האם צה"ל מגן על יישובי הגליל או יישובי הגליל מגינים על צה"ל?

הרצון להפריד בין מתיישיבי יש"ע לבין הציבור בשפלת החוף לא יצלח. לאורך כל שנות המדינה נפגעו מטרור ערבי רבים בתחומי "הקו הירוק". המאבק הוא של כל העם, בהר ובשפלה, על כל הארץ, בהר ובשפלה. תאמרו את האמת, שטחים רבים בגבולות "הקו הירוק" שוחררו, תושביהם נהרגו או גורשו, ואזרחי המדינה משמאל ומימין יושבים על חורבותיהם.

העולם הערבי והמוסלמי שטוף בנהרות דם, ומחיר הדמים שאנחנו משלמים הוא חלק אינטגרלי מהאופי הרצחני של ארצות ערב. אם שלום משמעו נהרות דם – אינני רוצה בו. אם השלום משמעו הרס מדינת ישראל – אינני רוצה בו. אם שלום משמעו רוצחים חמושים בידי ממשלת ישראל – אינני רוצה בו. דו-קיום עם הערבים בארץ-ישראל נכשל לאורך כל 100 השנים האחרונות.

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, שלום משמעו בראש ובראשונה ההבנה, כי מדינת ישראל היא מדינה יהודית עם איכות יהודית ולא ריקנות זולה ומיובאת. שלום משמעו מדינה יהודית עם רוב יהודי מסיבי. לשם כך עלינו להתנות תנאי מוקדם לשלום – העברת האוכלוסייה הערבית מעבר לירדן.

על רקע הפיגועים הרצחניים וחוסר הרצון של הממשלה להפעיל את צה"ל כזרוע צבאית אמיתית, אני קורא לציבור, ואני מצטט ממגילת אסתר, להיקהל ולעמוד על נפשם. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה לחבר הכנסת גוטמן.

הצעה לסדר-היום התנהגות המתנחלים והאירועים בשטחים לקראת תאריך היעד 13 בדצמבר 1993

היו"ר ע' מאור:

אנחנו עוברים להצעה הבאה לסדר-היום, הצעה מס' 2734, מאת חבר הכנסת אבי יחזקאל, בנושא: התנהגות המתנחלים והאירועים בשטחים לקראת תאריך היעד 13 בדצמבר 1993. אחריו – תשובתו של סגן שר הביטחון מרדכי גור.

אברהם יחזקאל (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, ראשית, אני מבקש למחוק מהפרוטוקול ולהתנצל בפני חבר הכנסת זאבי על כך שאמרתי שהוא י"רה בחבר הכנסת דראושה. אני מתנצל ומבקש למחוק מהפרוטוקול.

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, האירועים של הימים האחרונים, מלחמת הפלשתינים במתנחלים, מלחמת המתנחלים הקיצונים בפלשתינים, מעמידים בסימן שאלה גדול את 13 בדצמבר כמשל ולא כתאריך טכני. 13 בדצמבר הוא לא תאריך קדוש, וערפאת מתעקש על לא-כלום.

אבל בימים האחרונים יצר ראש הממשלה, שהוא ראש הממשלה שלי, חזית נוספת, שלטעמי היא מיותרת לחלוטין. אני מתכוון לחזית בין ראש הממשלה לבין המתנחלים וההתנחלויות. דווקא אתמול אמר ראש הממשלה, שצה"ל תורם לביטחון המדינה פי מאה מאשר המתנחלים וההתנחלויות. התבטאות רבינית טיפוסית זו, בעיני, אינה תורמת דבר. מן הראוי, אדוני ראש הממשלה, לנצור אש, להכריז על הפסקת אש מילולית עם המתנחלים. אלו ימים שיש לנצור בהם את הלשון ולהמשיך בעשייה.

אתה פותח את הבוקר עם שולמית אלוני בהתבטאויות שאינן תורמות מאומה לתהליך השלום. היא מתבטאת נגד המתנחלים, היא משתלחת, היא לא יוצרת שום אהדה לתהליך השלום. מה זה צריך להיות? מה זה תורם? מה היא מוסיפה? למה לא לשתוק, למען השם, ולהגיע לאותו תאריך יעד? למה לא לשתוק ולקיים אותם מגעים שצריך לקיים עם הפלשתינים?

אני פונה לממשלה, שהמבחן שלה הוא מבחן עשייה ולא מבחן דיבורים. אתה כראש הממשלה, אדוני יצחק רבין, מוביל תהליך היסטורי בלתי הפיך. תהליך זה יוביל לשלום, כך אנו מקווים. בתהליך זה נטלת על עצמך ועל ממשלתך סיכון פוליטי אדיר, ועל כך נתונה לך הערצתי. אבל למה לפתוח חזית נוספת? לשם מה צריך את זה?

יש לשלול את התנהגות המתנחלים. יש לגנות, יש לאתר ולהעניש. יש להרחיק מתנחלים הלוקחים את החוק לידיים. יש למנוע הקמת צבא פרטי.

אברהם הירשזון (הליכוד):

מה אתה מציע?

אברהם יחזקאל (העבודה):

יש להרחיק את המתנחלים.

קריאות:

— — —

אברהם יחזקאל (העבודה):

אני חוזר ואומר לכם, כפי שאמרתי דבר נגד ראש הממשלה וההתבטאויות שלו. כשאתה מדליק את מכשיר הטלוויזיה ורואה מתנחל יורה בכינון ישיר לעבר ערבי, אין לזה לא מחילה ולא סליחה ולא אידיאולוגיה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

להיכנס בהם אתה מציע.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אל תאמר לי שמתנחל שעומד ומכוון את ה"עוזי" שלו לראשו של אדם, יש לזה סליחה, יש לזה כפרה, יש בזה דמוקרטיה. אני לא מבין. אני באתי ואמרתי, כפי שאין — — —

אברהם הירשזון (הליכוד):

זה בגלל אוזלת היד של הממשלה שלך, בגלל זה הם נאלצים לקחת את החוק לידיים.

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת. חבר הכנסת הירשזון, בבקשה. תודה. נא לאפשר לחבר הכנסת יחזקאל להמשיך את דבריו.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אני חוזר ואומר: אם אתם חושבים שאי-אפשר לבקר את כולם גם יחד, גם אלה טועים וגם אלו טועים, לא יעזור. אתה חבר כנסת במדינה דמוקרטית. אתה צריך לקום ולגנות אדם שמצולם מכוון בכינון ישיר "עוזי". הוא מכוון ואתה רואה את הכיוון, איך אתה יכול להסביר את זה? מה אתה מדבר על אוזלת יד? הממשלה הזו לא תהיה טובה – תדאג להחליף אותה, תדאג לגרום לכך שיהיו בחירות. אבל אתה רוצה להגן על אדם שלוקח רובה ויורה בכינון ישיר?

לימור לבנת (הליכוד):

הוא מגן על חייו.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אבל הוא לא הגן על חייו כאן, ואני אומר את הדברים האלה בצורה מאוד ברורה.

לימור לבנת (הליכוד):

מאין אתה יודע?

אברהם יחזקאל (העבודה):

אני בא ואומר, שלצורך העניין, ופה אני כן פונה לראש הממשלה שלי – – –

אברהם הירשזון (הליכוד):

כמה הרוגים היו – – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת הירשזון, אני מבקשת להפסיק.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אדוני, בניגוד לך, אני לא רוקד על הדם ולא סוחר בדם. אני מציע לך לנהוג אחרת. העם הזה סבל מהרבה עלילות דם. אל תעליל על הממשלה הזו עלילת דם. מה שאתה עושה הוא חמור ביותר; זה נותן פתח לאנשים אחרים לירות בשרים ובחברי כנסת. תירגע מזה.

אני פונה לראש הממשלה ואומר: יש היום אפשרות להפוך חלק מהמתנחלים ומההתנחלויות לגורם שישרת את ביטחונה של המדינה. בזמן תקופת המעבר והמשא-ומתן על מעמד הקבע, דווקא בשנים הקרובות – אני אומר זאת כמי שתומך במשא-ומתן ובתהליך השלום וכמי שמעוניין להגדיר את זכותם של הפלשתינים – דווקא בשנים הקרובות תהיינה ההתנחלויות ותשמשנה, לפחות מרביתן, בעיני, נקודות ישראליות ביטחוניות בשטחים. אני חושב שדווקא בשנים האלו – – –

לימור לבנת (הליכוד):

הם לא בשר תותחים. אתה הופך אותם לבשר תותחים.

היו"ר ע' מאור:

חברת הכנסת לבנת, אני מבקשת להפסיק עם קריאות הביניים. בבקשה, חבר הכנסת יחזקאל.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אני אומר, תקשיבי, גברתי.

אברהם הירשזון (הליכוד):

— — —

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת הירשזון וחברת הכנסת לבנת, אני קוראת אתכם לסדר. תחסכו ממני את זה. יש גבול. יש מינון לכל דבר.

לימור לבנת (הליכוד):

אצל חבר הכנסת יחזקאל אין גבול.

היו"ר ע' מאור:

חברת הכנסת לימור לבנת, להפסיק בבקשה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

דווקא בימים אלו צריך לבוא ולומר, שאפשר לשתף את המתנחלים וההתנחלויות באותו משא-ומתן על הסדר הקבע. צריך לראות איך הם משמשים מאחז שלנו.

את מגדירה אותם, חברת הכנסת לימור לבנת, בשר תותחים. אני לא מגדיר זאת כך.

לימור לבנת (הליכוד):

אתם הופכים אותם לבשר תותחים.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אל תכניסי מלים בפי. זה לא יעזור.

יש בלבי על התנהגות הימין, אשר מלבה את היצרים. רבותי אנשי הימין, חבר הכנסת דוד לוי, שאותו אני מעריך כאיש מתון ושקול, האם יכול חבר הכנסת דוד לוי לטעון, שלא היה ברור שתהליך השלום, ככל שהוא מתקרב ויתקרב לתחילת ביצועו-מימוש, יגרור התנהגויות קיצוניות, ולצדדי גם רצחניות?

האם במקום לתת גב לממשלה, אתם נכנסים כטריז, אתם מכניסים מקלות בגלגלי השלום? היה פה היום ראש הממשלה לשעבר, יצחק שמיר. האדם הזה, בארצות-הברית, בזמן הליך של שלום, ראש הממשלה שלא נהג לדבר אז, קם בארצות-הברית, עם יהודים, ומדבר נגד ממשלת ישראל. הוא אומר, שצריך להפיל אותה. אתם מקבלים התנהגות כזו? זה הגב שאנחנו צריכים לקבל? זו ההתפארות שלכם?

אני רוצה לומר, שאולי העם הזה צריך להחליט, וזו ההחלטה – האם מחיר תהליך השלום, האם הסיכונים הקשים, המתועבים, הבלתי נסבלים, שווים אולי את הסיכויים? זו השאלה האמיתית, האם מסלול הרצח, שבו יש פגיעות בגוף ובנפש, סופו שיוביל לשלום המיוחל? האם עם ישראל יכול לעמוד בדרך הייסורים הזו וליטול את הסיכונים למען השלום?

תמיד אמרו אנשים בימין, וחבר הכנסת אריק שרון אמר בזמנו, שהבעיה של עם ישראל היא כושר העמידה של הציבור בישראל מול הטרור. אני פונה לציבור בישראל ואומר: הפעם כושר העמידה שלכם חיוני, מכיוון שעמידה זו סופה להוביל אולי לשלום המיוחל.

אדוני ראש הממשלה, אדוני סגן שר הביטחון, בספרו של שמעון פרס על התהליך המדיני ועל המגעים עם אש"ף הוא הבהיר, שבניגוד לאופציות בעבר, למשל האופציה הירדנית, הוחלט לנסות ולבנות על האופציה הערפאתית. והשאלה שצריכה להישאל, ואני שואל אותך כאיש קואליציה: האם יוכל ערפאת לספק את הסחורה? האם התהליכים הקורים בשטח, האם חוסר קבלת המרות של גופים הקשורים באש"ף, האם חוסר היכולת לשלוט ב"חמאס", אינם מעוררים סימני שאלה?

אדוני סגן שר הביטחון, האם לדעתך המשטרה הפלשתינית וקיומו של נשק בידי בודדים ופרטים אינם עלולים להוביל ללבנוניזציה של השטחים?

אדוני סגן שר הביטחון, אתה, שחי ונושם את השטחים יום יום, יצרת אמון ואמינות אדירים בקרבם של המתנחלים. צריך לתת להם את התחושה, שבתקופת המעבר ביטחונם הוא ביטחוננו, ומשימה עליונה היא להבטיח את שלומם.

על אף השאלות האלה, צריך לומר את האמת לעם, האמת שאולי תהיה גם מכאיבה: רבותי, הממשלה הזו עברה את קו האל-חזור, אנחנו בתהליך מדיני, ומי ייתן שהשלום המיוחל יגיע, וסביר להניח שבדרך תהיינה גם בכיות. תודה רבה לך, גברתי היושבת-ראש.

היו"ר ע' מאור:

תודה. אני מזמינה את סגן שר הביטחון מרדכי גור להשיב על שלוש הצעות לסדר-היום – ההצעה שהוגשה על-ידי עשרה חברי הכנסת ושתי ההצעות האחרונות. בבקשה.

יהושע מצא (הליכוד):

אין דרך חזרה? אני אומר שיש דרך חזרה.

דן תיכון (הליכוד):

הוא אמר אז: תנו סיכוי לשמש העולה – – –

קריאה:

השמש עולה.

דן תיכון (הליכוד):

— — — להחזיר את השמש חזרה.

קריאה:

אי-אפשר.

סגן שר הביטחון מ' גור:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, בכל ההצעות שהועלו היום נדונו שני נושאים מרכזיים: אחד – הביטחון, והשני – מדיניות השלום. ברשותכם, אני רוצה להפריד בין השניים. בחלק הראשון, הקשור לביטחון, נשמעו פה הרבה דברים. ואני אעשה כמצוותו של נשיא המדינה מאתמול, לא בתחום הפוליטי, של האחדות, אלא בתחום, נאמר, הרגשי שלו, ובענייני ביטחון אני לא אכנס לוויכוחים מיותרים, לא כשהדם עדיין חם. לכן, אסתפק ואומר לכם רק קטע קטן מהעבודה של הימים האחרונים בתחומי הביטחון, על מנת שלא יהיה ספק לעם ישראל, שאומנם לא יום ולא יישן שומר ישראל, מעל ומעבר לכל הוויכוחים.

אני אתחיל דווקא ביום זה, היום. אני מתנצל בפני הדובר הראשון, שכן איחרתי במקצת לדיון, כי הצטרפתי לביקורו של ראש הממשלה ושר הביטחון, החל מהשעות המוקדמות של הבוקר; עם כל המפקדים של יהודה ושומרון ועם כל המושלים של יהודה ושומרון, דיון ממצה על המצב, בקשר לטרור, בראש ובראשונה, השאלות המתעוררות, עם המתיישבים, המתנחלים, ושאלות מקצועיות המחייבות פתרון נוכח רגישות המצב. זה היה הבוקר.

אתמול, לפני השיחה עם שר החוץ האמריקני, היה דיון אחד בענייני ביטחון והמשא-ומתן, ומייד אחרי הפגישה עם שר החוץ האמריקני היתה פגישה שנייה, ונדונו ההצעות במפורט, עמוד אחרי עמוד, סעיף אחרי סעיף, והכול – בשותפות מלאה של ראש הממשלה.

אינני רוצה, חבר הכנסת דוד לוי – אתה לא היית כאשר התחלתי בדברי – להיכנס לניתוחים הקשורים בעבר, איך האם ומתי הוצגו דברים בפני הממשלות. אבל היום בהיותנו פה, ואתם העליתם, ובצדק, את שאלת הנוכחות של חברי הממשלה – התקיים דיון של הקבינט, שבו אני מתאר לי – אני יודע מה צריך היה להיות – נדון במפורט המצב שבו אנחנו נמצאים במשא-ומתן; וכמובן, השאלה של הטרור, האם יש קשר בין השניים, האם צריך ליצור קשר בין השניים.

ביום שישי היו שלושה דיונים, שבסך הכול, אני חושב, נמשכו כשש שעות, על הביטחון בשטחים, ואיך אנחנו יכולים להגיע למתן ביטחון מרבי לכל ישראלי בכל פינה ביהודה, בשומרון ובעזה, כמו גם בכל פינה בישראל.

שאלו יהלום (מפד"ל):

היום או אחרי כן?

סגן שר הביטחון מ' גור:

היום; היום, וההשלכות על ההמשך.

אני חושב שדי לציין את העובדות האלה כדי שעם ישראל השומע לנו ומאזין לנו ידע, שכל הדיבורים על כך שדברים נעשים כלאחר יד, או לא נבחנים לעומק – – –

דוד לוי (הליכוד):

כאשר עם ישראל קורא ש"שרים בכירים אומרים, שהממשלה לא שותפה, הדברים מתנהלים מאליהם", ומביע דאגה ואומר: זה מצב בלתי נסבל – – –

סגן שר הביטחון מ' גור:

חבר הכנסת דוד לוי.

דוד לוי (הליכוד):

העיתון?

סגן שר הביטחון מ' גור:

לא. לא תגרור אותי לעימות עם ביטויים והתבטאויות כאלה או אחרות של שרים כאלה או אחרים. יש מספיק מי שעוסק בזה. תשחרר אותי מהעניין הזה. לכן אני בחרתי בדרך, שאתה לא יכול להיות ויכוח, שכן היא מופיעה ביומנים, ומדובר על מה שקרה אתמול, היום וביום שישי. ואני חושב שהדבר החמור ביותר שאפשר לעשות הוא להטיל בקרב הציבור הישראלי חוסר אמון ביכולתו, בכושר העמידה שלו.

ובכן, ידע הציבור בישראל: בענייני הביטחון דנים ללא הפסק, יום ולילה, וראש הממשלה עושה את זה בתפקידו כראש הממשלה ושר הביטחון, עם כל המפקדים בשטח. את ההנחיה הוא העביר לא דרך

הרמטכ"ל, אלא בעצמו, אל כל המפקדים, מפקדי הכוחות והמושלים בשטחים. אני חושב שאת העובדה הפשוטה הזאת חשוב לדעת. זה לא אומר שלכל דבר נמצא מייד את הפתרון המלא.

לצערי הרב, נתנסיתי יותר מדי בחיים. ויש פה בכנסת חברים שהתנסו לא פחות ממני, יותר ממני; הם פשוט קצת יותר מבוגרים. מה אני יכול לעשות? הם יודעים את החשיבות הרבה שיש למפגש הישיר בין הרמה המחליטה לבין המפקדים בשטח על מנת להבין זה את זה, במיוחד במצבים מורכבים, מסובכים ורגישים מאוד. ובכן, אנחנו עושים את זה ללא הפסק.

התחום השני נוגע למדיניות. האזנתי היטב לדבריו של חבר הכנסת רפאל איתן ולדבריו של חבר הכנסת זאבי. אני מציין שהקשבתי היטב, כי אנחנו מכירים איש את רעהו לא מהיום. היו לנו עשרות, אם לא מאות הזדמנויות שבהן החלפנו דעות, מגיל צעיר, דרך תפקידים הולכים ומתפתחים במערכת הביטחונית הקשורה גם לאירועים מדיניים.

אם אני מסכם לעצמי, ואני מוסיף גם דברים שנאמרו על-ידי חלק נוסף של הדוברים, חברי הכנסת, יש פה שאלה פשוטה, והיא איננה פשוטה, היא מסובכת מאוד, אבל בהגדרה שלה היא פשוטה: האם אנחנו יכולים להאמין, שמדינת ישראל יכולה להגיע לדו-קיום בשלום עם שכנותיה? אומר חבר הכנסת איתן, ואם אני מצטט לא לגמרי נכון הוא יתקן את דברי, שמאז ומתמיד הם היו נגדנו והם יהיו נגדנו. אמרתי: נכון, כן.

רפאל איתן (צומת):

סגן שר הביטחון מ' גור:

חבר הכנסת זאבי חזר על תפיסתנו לגבי האי-יכולת כמעט – ואני אומר "כמעט" בשביל להיזהר בדברים – של הדו-קיום; הארץ הזאת ניתנה לנו והיא שלנו.

רחבעם זאבי (מולדת):

אין שום מקום בעולם שבו שני עמים חיים ביחד.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אני רק מציין את העמדות. אני מייצג עמדה אחרת. לא שאני משלה את עצמי שהעולם הערבי הפך לעולם אוהב ציון. אני לא משלה את עצמי שלא יימצאו תמיד גורמים כאלה ואחרים שיפעלו נגדנו. להיפך, אני יוצא מתוך הנחה, שאוי ואבוי למדינת ישראל אם היא תשגה אי-פעם באשליה הזאת, וחס וחלילה לא תהיה חזקה מספיק לעמוד מול כל מבחן בלתי צפוי. אבל אני גם מאמין, שלמרות

הסיכונים הללו, אבל בהסתמך על עוצמתה של מדינת ישראל, אנחנו חייבים ליטול גם את הסיכונים האלה בשביל לפתח את הסיכוי שתחיה מדינת ישראל בשלום. ותסלחו לי על הפרזיולוגיה, אני מאמין, לא באמונה שלמה ולא בלי סימני שאלה, יש הרבה סימני שאלה, אבל גם כשאני שם את כולם ביחד אני, לשמחתי, אומר שאחרי עשרות שנים של מלחמות שוכנעו בפועל, לא ברגש, אויבנו, שמדינת ישראל היא עובדה קיימת והיא תתקיים. זה הגורם העיקרי שהביא אותם למשא-ומתן.

לכן אני מאמין שהמשא-ומתן, עם כל קשייו ומכאוביו, והם עוד יהיו רבים, מוביל אותנו בדרך נכונה, שמדינת ישראל גם יכולה וגם חייבת לנסות.

יש על זה ויכוח. שמעתי פה כמה חברי כנסת אשר העדיפו להעלות את סימני השאלה הרבים. חבר הכנסת שפירא, תאמין לי, אני יכולתי להוסיף עוד כהנה וכהנה סימני שאלה. אבל כמי ששייך לנבחרת היושבת פה, גם צריך להתוות דרך ולא להסתפק רק בהצגת קשיים או סיכונים. הדרך שהיום אנחנו יכולים וצריכים להתוות אותה היא הדרך לכיוון השלום, ללא אשליות, בעיניים פקוחות, אבל בידיעה ברורה שזה הכיוון שאנחנו יכולים ורשאים לעשות כישראלים, כיהודים, כבעלי משפחות. על זה הוויכוח. בוויכוח הזה אין לי ספק, שהדרך שבה צועדת הממשלה היום היא בעיקרה הדרך הנכונה.

אני רוצה להוסיף מלה אחת לגבי מערכות היחסים הפנימיות, שהביאו, אני מעריך, גם ליוזמתו של הנשיא אתמול. אין זה סוד שקיצוניות גוררת קיצוניות. בוודאי אין שום הצדקה ואין שום טעם להתלקחויות קיצוניות בתוכנו. זה – בוודאי לא. חילוקי הדעות הם עמוקים ואפילו חריפים, והם המחייבים את כולם להרבה יותר שיקול דעת, להרבה יותר סבלנות וסובלנות, ובנקודה הזאת, לפי הערכתי, הקריאה מאמש לאחדות תופסת. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. סגן השר, מהי הצעתך?

סגן שר הביטחון מ' גור:

אני מציע להעביר את הנושא לדיון בוועדה.

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, נעבור להצעות להסיר את הנושא מסדר-היום. חבר הכנסת בנימין טמקין איננו. חבר הכנסת סאלח טריף, המציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת רן כהן, איננו. חבר הכנסת אלי דיין, המציע להסיר את הצעתו של – – –

קריאה:

אני אשיב במקומו.

היו"ר ע' מאור:

לא. אין. חבר הכנסת דיין, בבקשה.

אלי דיין (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, כולנו מבינים שאלה ימים היסטוריים, אבל ימים קשים. כולנו מחויבים בימים אלה, גם חברי האופוזיציה, לגלות אחריות לאומית. לשמוע דברי בלע נגד הממשלה, דברים חסרי יסוד, כאילו היא מפקירה – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

לא ישבת פה. איך אתה יודע?

אלי דיין (העבודה):

שמעתי כל מלה. שמעתי גם את מה שאמרת, ולך אני מתכוון באופן מיוחד.

לשמוע כאילו הממשלה מפקירה את ביטחונם של ישראלים – הרי אתם יודעים שזה שקר וכזב. בטיעון הזה אתם פוגעים בצה"ל, בכוחות הביטחון, שאין להם שום מגבלה מדינית או אחרת, ויש להם הוראות ברורות לעשות הכול כדי להילחם בטרור הקיצוני של ה"חמאס", "הג'יהאד האסלאמי" והפונדמנטליסטים.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת דיין, תודה. חבר הכנסת דיין, ברשותך.

אלי דיין (העבודה):

לכן, אם מדברים צריך לגלות אחריות. אל תאיימו על העם. היו אירועים יותר קשים. כולנו כואבים. נילחם ללא פשרות בטרור, אבל גם נמשיך בתהליך שיביא לשלום בין שני העמים. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. חבר הכנסת אסעד אסעד מציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת יגאל ביבי.

אסעד אסעד (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, בראשית דברי אני רוצה לאחל החלמה מהירה לפצועים בני משפחת לפיד, ליאיר כהן שנפגע היום, וגם להשתתף בצערן של המשפחות שיקירהן נפלו.

אזרחי ישראל קמים יום יום ושומעים על עוד רצח, על עוד פשע ועל עוד טרור, כשבצעם הם קיזו, עם חתימת ההסכם בין מדינת ישראל וממשלת ישראל לבין הפלשתינים, שהמעשים האלה יסתיימו. אבל כנראה האופוריה היתה מוקדמת מדי ומוגזמת מדי גם בצד הפלשתיני וגם בקרב אזרחי מדינת ישראל.

אני רוצה לומר לאותם אנשים מרצחים אנשי ה"חמאס", סרבני השלום: הוכח ש-100 שנות מאבק אינן מביאות פתרון לעם, והגיע הזמן שהמעשים האלה ייפסקו, כי זה לא יביא לפתרון הבעיה בין שני העמים.

אני רוצה, ברשותך, גברתי היושבת-ראש, לומר מלה אחת למתיישבים שנמצאים בשטח. אותם אנשים נשלחו על-ידי ממשלות ישראל. אבל אני גם רוצה לפנות אליהם מעל במה זו, מהכנסת. אוי ואבוי לנו אם אנחנו ניקח את החוק לידיים. אנחנו יודעים מה קרה בלבנון, המדינה השכנה, כאשר כל קבוצה וכל עדה אחזה בנשק, והתוצאות הוות האסון היו על מדינתם. אני סבור שאותם אנשים, והם בודדים, גורמים נזק לכל המתיישבים בתוך השטח הזה. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה. חבר הכנסת יוסף ונונו מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת יוסף עזרן. בבקשה.

יוסף ונונו (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, כולנו מגנים את פעולות הטרור בצומת חולון, באל-בירה, בחברון ובכל מקום ומקום. אנחנו מצטערים צער רב על הקורבנות ומשתתפים בצער המשפחות.

השבוע התארחנו, כמה חברי כנסת, ביישובי גוש-עציון וערכנו ביקור ניחומים אצל משפחת ויינשטוק. אנחנו מזדהים עם הכאב שלהם ומזדהים עם דרישת התושבים לביטחון. על הממשלה וצה"ל מוטלת החובה המלאה לדאוג לביטחון היישובים והתושבים, ועל זה אין ויכוח ואין פשרה, ויש לפעול בכל הכוח נגד פעולות הטרור ולמען ביטחון התושבים.

אני גם יוצא נגד ההסתה והשנאה של מפגיני הימין, ובתוכם גם אנשי חב"ד, שהפגינו ליד ביתי שלשום בקריאות "רוצחים" ו"בוגדים". הרי לפי התורה שלהם, למעלה ממחצית העם הם בוגדים ורוצחים בגלל רצונם בשלום. בפעולתם הם זורעים שנאה בעם. אני מצטער על חב"ד, שעבר מאהבת ישראל להסתה לשנאת ישראל.

יש מחלוקת בתוך העם, אך יודעים גם למה הביאה בעבר שנאת חינו. על כן, היזהרו בדבריכם ובמעשיכם.

היו"ר ע' מאור:

תודה. חבר הכנסת גזון שגב מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת שפירא. בבקשה.

גזון שגב (צומת):

כבוד היושבת-ראש, חברי הכנסת, אינני מתפלא על דברי השרה אלוני. אינני רוצה לקבוע אם השרה שפויה או לא, כפי שקבע חבר הכנסת יהלום, אך בטוחני שהיא סובלת מחוסר ויסות של המרכז המוטורי של הדיבור על שם ברוקה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

באמת, באמת.

גזון שגב (צומת):

אין לי הסבר אחר להתבטאויותיה הממרידות של השרה, ואני רוצה לקרוא לה להסתייג מכל דבריה הממרידים.

שרי מרצ, אתם אמורים להיות שרים של ממשלת ישראל, שפירושה ממשלה של כל עם ישראל, ואם זה לא מתאים לתפיסת עולמכם, עזבו את הממשלה.

איבוד הזהות העצמית של מרצ אינו חדש לי, אך כואב לי לראות את מפלגת העבודה מאבדת זהות והופכת לממשלת שמאל לא שפויה.

ולך, חבר הכנסת רן כהן, ארגון "השומר" לא משנה לפחות את מעט הכבוד לשם של ארגון "השומר" העתיק. אל תגיד מעל הבמה: "השם המוזר הזה של ארגון 'השומר'".

היו"ר ע' מאור:

אני מזמינה את חבר הכנסת דוד מגן להסרת הצעתו של חבר הכנסת האשם מחאמיד. בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, מבין 12 מגישי ההצעות לסדר-היום, חמישה שגו שגיאה חמורה ב-23 בספטמבר והצביעו בעד אותו הסכם הרסני ומסוכן, הסכם העקרונות. אין לי טענות לנציגי מרצ, לנציגי חד"ש ולנציגי מד"ע. הם יצאו לבחירות תוך ניסיון לשכנע אותנו לנהל משא-ומתן עם ארגוני המרצחים. אבל שני נציגי מפלגת העבודה שדיברו כאן, חבר הכנסת אור וחבר אבי יחזקאל, מה שהייתם צריכים לעשות, אם פעם העליתם הצעה, הוא לעלות לדוכן, לעמוד ולשתוק. כי מה שקורה בימים הקודרים הללו – מתאים לכם הכלל "והמשכיל בעת ההיא יידום".

בהזדמנות זו שאנחנו מדברים על דממה, אני פונה מכאן לשלושה חברי ממשלה, לראש הממשלה יצחק רבין, לשר יוסי שריד ולשרה שולמית אלוני, לנצור את לשונם ולהשתתף במאמץ להגביר את האחדות בעם.

ומכאן להצעה שלי להסיר את הצעתו של חבר הכנסת האשם מחאמיד.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת סילבן שלום, להסרת הצעתו של חבר הכנסת זאבי. בבקשה.

סילבן שלום (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, ראש הממשלה ושריו נמצאים בתסכול רב, שמביא אותם להצהרות חסרות רסן. אבל התסכול נובע מדבר אחד: כל מה שהם הבטיחו לא מתקיים. הבטיחו שלאחר הסכם השלום לא יהיו פיגועים מצד אש"ף. אומרים: ה"חמאס", כאילו חבש וחוואתמה הם לא אש"ף. הבטיחו שיהיה ביטול של החרם הערבי – ערפאת קורא לכל מדינות ערב שלא לבטל את החרם הערבי עד שהוא יגיע לאל-אקצה. הבטיחו חידוש יחסים עם כל העולם – בינתיים זה רק מאוריציוס. הבטיחו, הבטיחו והבטיחו, ודבר לא יצא מזה.

לפיכך, התסכול הרב הביא אותם לידי שחרור חרצובות לשונם, ולקריאות של "כסאח", שאולי מוכרות במגרש הכדורגל. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת יוסף בא-גד מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת דראושה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני סגן שר הביטחון, לאחר רצח נהגו של הרב דרוקמן, אפרים איובי, השם ייקום דמו, הגשתי הצעה וביקשתי לערוך עוצר לכלי רכב באזור חברון; שייסעו על גמלים, חמורים וסוסים, כפי שעשו לנו בזמן הבריטים. לו זה היה, היה נמנע רצח מרדכי ושלום לפיד. למה לא עשית? האם אתה פעם חושב לעשות?

במגילת אסתר נאמר: "ונשלוח ספרים – – – להשמיד – – – את כל היהודים – – – בשלושה עשר לחודש – – –"

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אם זה כבדיחה, אז זה בסדר.

יוסף בא-גד (מולדת):

גברתי, הם מפריעים לי.

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אני מבקשת להפסיק.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

המיקרופון רציני, למה הוא הופך אותנו לבדיחות?

יוסף בא-גד (מולדת):

"ונשלוח ספרים – – –"

האשם מחאמיד (חד"ש):

רק על חמורים או גם על סוסים מותר?

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת מחאמיד, תן לו לסיים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

המשיח בא על חמור.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת דראושה. חבר הכנסת בא-גד. חבר הכנסת דראושה, אני קוראת אותך לסדר בפעם הראשונה. בבקשה לסיים את הדברים.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני מסיים. "ונשלוח ספרים ביד הרצים – – בשלושה עשר לחודש שנים עשר – –". חודש 12 – זה דצמבר. כמו מזימות המן כך יהיה ההסכם ב-13 לחודש 12. תודה.

היו"ר ע' מאור:

אני מזמינה את חבר הכנסת דוד מנע להסרת הצעתו של חבר הכנסת אורי אור. בבקשה.

דוד מנע (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, שמעתי את דברי כבוד סגן השר בתשובתו, אני מעריך את תשובתו ואת כנותו. אני תמה איך למרות הכול אתם לא מוכנים לשקול לקחת פסק זמן ולחשוב שנית. תחשבו, אולי טעיתם, אולי מיהרתם מדי, אולי בטחתם בהם יותר מדי. תיקחו פסק זמן, תחשבו.

בהתייחס לדבריו של חבר הכנסת אלי דיין: איש לא פוגע בחיילי צה"ל. אנחנו נדחה תמיד את הדה-לגיטימציה שאתם מנסים לעשות למתיישבים ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה. לא תסכסכו בין צה"ל

לבין מתיישבים, והרי אתם מחכים לרגע שבו יהיה עימות כזה. אנחנו נגד מפירי חוק, אנחנו נגד פגיעה בחיילי צה"ל, אבל אתם מפקירים את המתיישבים ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה, המגינים עלינו, ולא אנחנו מגינים עליהם.

היו"ר ע' מאור:

תודה. חבר הכנסת חיים דיין, להסרת הצעתו של חבר הכנסת גוטמן.

חיים דיין (צומת):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת גוטמן כזכות תגובה ולא מתוך רצון להורידה מסדר-היום.

לא ראיתי עם שאינו שוחר שלום ולא ראיתי עם שאינו מבכה את בניו עם שנאת נקמה. לצערנו, האירועים האחרונים מעידים על חוסר ביטחון מוחלט, וראש הממשלה מחזק זאת בדבריו, בדברו על ערי שינה ועל אלפי הפלשתינים העצורים שישוחררו ביום ראשון וביום שני מאכסניות לערי המקלט ועל הנשק שיוציאו מהימ"חים, שישמש למיליציות הפלשתיניות, כדוגמת לבנון וממשלת ג'מאייל.

חברי הכנסת, בפרשת יוסף ואחיו החלה שנאת חינו, והנה היום חברי הכנסת יוסף כץ ויוסף שריד מציעים תוכנית מכירת אחיהם לישמעאלים באמצעים ערכיים, ומחר יציגו את כתונת הפסים, שצבעה כחול לבן, מגואלת בדם לנשיא קלינטון.

אני קורא לממשלה לעצור את ההידרדרות שממנה לא תהיה חזרה ולהורות לצה"ל לתת ביטחון לתושבים.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת שאול יהלום מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת אבי יחזקאל, והוא מתייחס גם לחבר הכנסת רן כהן.

שאול יהלום (מפד"ל):

אני מבקש להוריד מסדר-היום את הצעתו של חבר הכנסת רן כהן. רן כהן הוא יושב-ראש סיעת מרצ. כל דוברי סיעת מרצ, שהיו כאן בכל מיני דיונים וקריאות ביניים, איש מהם לא הסתייג מדברי הבלע, ההשתלחות, ההסתה וההמרדה של שולמית אלוני הבוקר. אי לכך, אני מציע להוריד את הצעתו מסדר-היום.

רן כהן (מרצ):

גברתי היושבת-ראש – – למה הוא מנבל את הפה?

היו"ר ע' מאור:

אנחנו עוברים להצבעה.

חבר הכנסת דוד לוי, האם אתה מסכים להעביר את הנושא לוועדה?

דוד לוי (הליכוד):

מסכים.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת רן כהן, האם אתה מסכים להעביר לוועדה?

רן כהן (מרצ):

מסכים.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת רפאל איתן, האם אתה מסכים להעביר את הנושא לוועדה?

רפאל איתן (צומת):

כן.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת יגאל ביבי?

יגאל ביבי (מפד"ל):

מסכים.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת יוסף עזרן? איננו. חבר הכנסת אברהם שפירא, האם אתה מסכים להעביר את הנושא לוועדה?

אברהם שפירא (יהדות התורה):

כן.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת האשם מחאמיד?

האשם מחאמיד (חד"ש):

כן.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת רחבעם זאבי?

רחבעם זאבי (מולדת):

מסכים.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

כן.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת אורי אורי? איננו. חבר הכנסת שאול גוטמן? איננו. חבר הכנסת אבי יחזקאל?

אברהם יחזקאל (העבודה):

כן.

היו"ר ע' מאור:

אם כן, על דעת סגן השר ועל דעת כל המציעים אנחנו מצביעים. מי בעד העברת כל ההצעות לסדר-היום לוועדה? מי נגד? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה להעביר את הנושאים לוועדה – 52

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושאים בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושאים לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

ברוב של 52, ללא מתנגדים וללא נמנעים, אני קובעת שההצעות לסדר-היום בתחום הפיגועים ובתחום האירועים בשטחים והפגיעה במשפחת לפיד בחברון הועברו לוועדת החוץ והביטחון.

הצעה לסדר-היום

הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית לבדיקת כספי "נעמת"

היו"ר ע' מאור:

אני מזמינה את חבר הכנסת יעקב שמאי להגיש את ההצעה לסדר-היום מס' 2670: הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית לבדיקת כספי "נעמת".

יעקב שמאי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, בכתבת תחקיר בעיתון "הארץ" מיום 26 בנובמבר 1993, מאת הכתב יוסי בר-מוחא, הצטיירה תמונה עגומה מאוד על הנעשה בארגון "נעמת".

"נעמת", אדוני היושב-ראש, הוא ארגון נשים עובדות ומתנדבות. השם הזה, כנראה, לא במקרה ניתן, וכדאי לזכור שלארגון הזה יש תקציב בסך 235 מיליון שקל, שחלקו בא מכספי המס האחיד, חלקו בא ממשרד העבודה והרווחה, והמטרה העיקרית, אדוני היושב-ראש, של הארגון הזה היא לטפל באותם מעונות ילדים שמקבלים את הטיפול במסגרת טרום-חובה.

אני רואה שהשרה נמיר יושבת כאן אומנם כשרת העבודה והרווחה, אבל עוד כאשר היא שימשה בתפקיד יושבת-ראש ועדת העבודה והרווחה – אני זוכר את הדיונים הארוכים שהתנהלו על העלאת התעריפים של תשלום האמהות לאותם מעונות, איזה ויכוח היה, מדוע הסכום גבוה כל כך, ובאיזו צורה ארגון "נעמת" בא לבקש את הסיוע ולהעלות את המחירים, אדוני היושב-ראש.

אני לתומי חשבתי באותם ימים, שבאמת הארגון משקיע את מירב מאמציו, את מיטב הכספים, במטרה המקודשת של דאגה לאותם ילדים שנמצאים במעונות, כדי לתת להם את השירותים המתבקשים ולעזור ולסייע לאמהות העובדות.

מתוך הכתבה, אדוני היושב-ראש, מתבררים דברים נוראים, נוראים ממש. קשה לפעמים להאמין, שמדובר בארגון שבאמת מטפל בבעיה זאת. אני, כחבר הוועד הפועל של ההסתדרות, כמי שעובר על התקציבים של הוועד הפועל בהסתדרות מדי שנה בשנה, במשך למעלה מעשר שנים, ביקשתי לא אחת לקבל את סכומי התשלומים שאותם מקבלים חברי הוועדה המרכזת, ותמיד היה נדמה לי שחבר הוועדה המרכזת מקבל יותר מחבר הכנסת, ומעולם לא טעיתי.

מתוך הכתבה מתברר, אדוני היושב-ראש, ששכרן של בכירות ב"נעמת" הוא למעלה מ-15,000 שקל בחודש. זאת ועוד: 2,000 שקל לחודש עבור הוצאות רכב. לו היה הסכום הזה לבד, אדוני היושב-ראש, נשאר כפי שהוא, עוד היינו אומרים: ניחא. אבל למעלה מ-600,000 שקל להוצאות על מוניות. ואיך מבזבזים את הכסף בהוצאות על מוניות לאותן עובדות, אדוני היושב-ראש, שמקבלות במסגרת עבודתן גם 2,000 שקל עבור הוצאות רכב? למשל, עובדת צריכה להגיע למספרה. את זה אומר נהג

מונית שנמצא ליד הוועד הפועל; ואגב, הוא מסכן גם את פרנסתו, מכיוון שהוועד הפועל ו"נעמת" מעסיקים אותן מוניות.

נואף מסאלחה (העבודה):

אתה מאמין לנהג מונית?

יעקב שמאי (הליכוד):

אני מאמין לו יותר מאשר לשאלה שלך.

נואף מסאלחה (העבודה):

למה? בגלל זה אתה באופוזיציה, בהסתדרות, אני מתכוון?

יעקב שמאי (הליכוד):

אדוני, אתה צודק, בגלל השחיתויות בהסתדרות אני באופוזיציה. בזה אתה צודק.

נואף מסאלחה (העבודה):

העם מצביע, לא אנחנו.

יעקב שמאי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, עובדת בכירה ב"נעמת", שתפקידה לפקח על הגנים, לוקחת מונית. לאן? למספרה. נו, מילא, לא נורא, הולכים למספרה, לקחו מונית, נסעו קילומטר, 2 קילומטרים, 5 קילומטרים בתוך העיר. אבל נהג המונית מחכה עם הרכב, עם המונית, במשך שעותיים, כדי שאותה בכירה תצא יפה יותר מהמספרה, והוא מקבל את הכסף. הרי המונה פועל, וזה עולה כסף, ואת זה משלמת "נעמת", במקום לקחת את הכסף הזה ולהוריד את המחירים שמשלמות אמהות עובדות ל"נעמת". כמה משתכרות האמהות האלה? הן יוצאות לעבודה בשביל 1,200 שקלים לחודש, ולפעמים פחות, משלמות למעלה מ-400 שקלים ל"נעמת", ולהן לא מכירים בסכום; אבל כדי ליצור מערכת מסואבת כזאת, שמונית מחכה שעותיים לעובדת בכירה כדי שהיא תסדר את שיערה היפה?

אדוני היושב-ראש, בזה לא די. עובדת אחרת, העובדת בטבעון – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת יעקב שמאי, היו לך עשר דקות, ואני רואה שאתה רק מתחיל. אנא, תבנה את הנאום שלך כך, שפחות או יותר הזמן יספיק לך. בסדר?

שאול יהלום (מפד"ל):

גם פה כמו במונית – – –

היו"ר ש' וייס:

רציתי לומר שגם פה השעון עובד.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אבל למה לא פונים למשטרה? אני לא מבין. למה אתה צריך לעמוד ולהגיד את זה כאן?

דן תיכון (הליכוד):

ולמה לדעתך זה עומד בסתירה?

אברהם רביץ (יהדות התורה):

זו שאלה רטורית.

היו"ר ש' וייס:

הוא ישיב על השאלות אחר כך, חבר הכנסת רביץ.

יעקב שמאי (הליכוד):

חבר הכנסת רביץ, אני תוך כדי וגם על חשבון הזמן שלי אשיב לך.

היו"ר ש' וייס:

לא, את זה אני מנכה לך.

דן תיכון (הליכוד):

"נעמת" הוא גוף מבוקר – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דן תיכון, אנחנו מנסים היום לסיים ב-14:30 בגלל הנר הראשון. אנא, שמרו על הזמן.

יעקב שמאי (הליכוד):

חבר הכנסת רביץ, נחשפה שערוריית שחיתות בוועד הפועל של ההסתדרות, וזה פורסם לפני חודשים מספר בעיתון "מעריב". אני פניתי למשטרה – לפני כן נועצתי ביועצים משפטיים – הגשתי בקשה למשטרה לחקור את החשד לשחיתויות. אתה יודע מה היתה תשובת המשטרה, להפתעתי הרבה? – שעל סמך עיתונים לא מבצעים חקירה.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

יש כמה חקירות שבוצעו על סמך עיתונים.

יעקב שמאי (הליכוד):

פניתי אל היועץ המשפטי לממשלה וביקשתי ממנו להתערב. השיב לי היועץ המשפטי לממשלה, כי התשובה של המשטרה היתה בסדר. אני פניתי למשטרה והודעתי להם, שעל סמך ידיעה בטלוויזיה שהיתה קשורה ביהודים שיושבים ביהודה ובשומרון כן נפתחה חקירה. על סמך זה כן ועל סמך ידיעה עיתונאית לא?

בימים אלה פניתי לבג"ץ וביקשתי לקבוע בנושא הזה, האם יש הבדל בין פתיחת חקירה לאחר שידור ידיעה בטלוויזיה לבין פתיחתה בעקבות ידיעה בעיתון. מכך תבין, אדוני, חבר הכנסת רביץ, מדוע לא פניתי למשטרה ואני בא לכנסת.

אני חושב שהכנסת ככזאת, אם תקבל היום את הצעתי, תוכל לקיים דיון מעמיק בהקמת ועדת חקירה פרלמנטרית, כדי שנוכל לבדוק את הנעשה בכספי "נעמת" ובצורת הניהול שלה.

אדוני היושב-ראש, גם מן הכתבה מתברר, שכאשר מתקרבים למערכת בחירות, הוצאות "נעמת" גדלות. הן גדלות מכיוון שמטבע הדברים רוצות מועמדות "נעמת" להיבחר מחדש. זאת תשובה לחבר הכנסת סגן השר, ששאל אותי מה קורה שם. ההוצאות לא מבוקרות, ההוצאות לא מפקחות, ההוצאות יוצאות כאילו לית דין ולית דיין. בזה קונים את הפעילות המקומיות, שהופכים אותן למטרה כדי להשיג קולות נוספים.

אדוני היושב-ראש, "נעמת" הפכה להיות גם משרד נסיעות. חבר הכנסת נואף מסאלחה, אתה בוודאי לא נסעת מטעם "נעמת". אבל למעלה מ-880,000 שקלים מתקציב "נעמת" יוצאים לנסיעות לחוץ-לארץ. אני רוצה להבין, מה הם בדקו? באיזה חיתול לנגב את הטוסיק של התינוק? האם על זה הוציאו 880,000 שקל ב"נעמת"? האם אדם בר דעת יוכל להעלות על דעתו, שנוסף על כל התענוגות האחרים ב"נעמת" צריך להיות גם משרד נסיעות המוציא הוצאה גדולה כל כך? ואין מי שיכול לבקר את הסכומים האלה? ואין מי שידע? לא יכולים לפקח?

מרדכי גור (העבודה):

האם בדקת כמה הכנסות הביאו הנסיעות האלה? אני לא מתווכח על הנתון, אם הוא נכון או לא, אבל האם בדקת כמה זה מכניס?

יעקב שמאי (הליכוד):

אדוני סגן השר, ביקשתי לא אחת לבדוק את עניין ההכנסות, ולא קיבלתי תשובה. אבל אשאל אותך שאלה אחת: האם אתה מאמין שקיבלנו הכנסות בהונגריה? האם אתה מאמין שקיבלנו הכנסות ברוסיה? גם אתה לא מאמין בכך.

אלי דיין (העבודה):

ואולי צריך שם לבצע פעילות?

יעקב שמאי (הליכוד):

של "נעמת"?

אלי דיין (העבודה):

מרדכי גור (העבודה):

במקרה הזכרת מדינה שהייתי בה לפני שבוע, ואני יכול לומר לך – – –

יעקב שמאי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אתמול קיימתי מסיבת עיתונאים בתל-אביב לצורך הבחירות להסתדרות, כי אני עומד בראש הליכוד בהסתדרות. הצעתי שם הצעה לוועד הפועל של ההסתדרות, לצמצם ב-190 מיליון שקלים את המנגנון המנופח של הוועד הפועל. לא נגעתי ב"נעמת", אדוני היושב-ראש. לא הצעתי לצמצם בשקל אחד את התקציב של "נעמת". אבל אני מציע ל"נעמת": תבדקו בציזיותיכם, מכיוון שהתפקיד שאתם קיבלתם על עצמכם הוא תפקיד חינוכי ממדרגה ראשונה. אתם מנצלים אותו למטרות אחרות, למטרות בזבזניות, למטרות של עינוגים, לנסיעות ממקום למקום, מהמספרה או מהבית. אתם מגיעים לסכומי עתק בעד כל מיני הוצאות שאנחנו לא יודעים עליהן.

לכן, אדוני היושב-ראש, אני מציע שהכנסת תתערב במקרה הזה. לכנסת יש זכות, לכנסת יש חלק – גם לגבי אישור ההוצאות. אני עדיין לא יודע מה תשיב לי שרת העבודה והרווחה, שיודעת בדיוק מה הם הסכומים שמשרדה מעביר ל"נעמת". אני שואל את השרה, מדוע הסכומים האלה עוברים ל"נעמת" כאשר יש שם בזבז גדול כל כך? מדוע הסכומים האלה לא ילכו לנכים? מדוע לא ילכו למטרות אחרות? מדוע הבזבז הזה, גברתי השרה? מדוע לא להעביר את הכסף הזה כבר בתקציב הקרוב למטרות אחרות ולבטל את העינוגים ב"נעמת"?

לצורך כך, אדוני היושב-ראש, אני מציע לקיים ועדת חקירה פרלמנטרית, כדי שהיא תוכל לבדוק אחת ולתמיד מה נעשה במוסד חינוכי, כאשר ההוצאות מחייבות כל אחד לשאול מה נעשה שם.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת שמאי.

אני יודע שחבר הכנסת אלי דיין רצה להתייחס לנושא על-פי סעיף 88(ז) לתקנון. אבל מה אומר הסעיף? "בהצעה, שנושאה הוא פעולתה של סיעה שאינה סיעתו של המציע או פעולתו של חבר הכנסת הנמנה – – –" וכו'. עם כל הכבוד, "נעמת" איננה סיעה בכנסת והיא גם איננה חבר כנסת.

דן תיכון (הליכוד):

לא, בשום פנים ואופן לא.

היו"ר ש' וייס:

לא, אני אפילו לא העליתי על דעתי. אגב, זה תקדים נפלא לאופוזיציה.

אלי דיין (העבודה):

בסדר, אני ביקשתי הצעה לסדר-היום ולא אישרו לי.

דן תיכון (הליכוד):

אלא אם כן אתם חושבים, שההסתדרות היא מפלגת העבודה.

היו"ר ש' וייס:

לא, לא, בשום אופן לא. זו לא סיעה. זו היתה טעות. טעות לעולם חוזרת. מנענו אותה.

בבקשה, גברתי השרה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מתכבדת להשיב על הצעתו לסדר-היום של חבר הכנסת יעקב שמאי.

בראשית דברי ברצוני להדגיש, שלמשרד העבודה והרווחה אין כל דרך חוקית לפקח על השימוש שעושה ארגון "נעמת", או כל ארגון אחר, בכספים המגיעים אליו שלא דרך המשרד.

עם זאת, כאשר עובדת וכחברת ההסתדרות הכללית, קראתי את הכתבה שפורסמה בעיתון "הארץ" ביום שישי האחרון, ואני מודה שקראתי אותה בצער. חבר הכנסת שמאי, בזמן האחרון אני קוראת הרבה כתבות.

על-פי בקשתי, הועברה לעיוני תגובתה של המזכירה הכללית של "נעמת", הגברת דרורה מאיר. בתגובתה מדגישה דרורה מאיר, שתנועת "נעמת" פועלת ביותר מ-200 יישובים הפרוסים על פני הארץ כולה, ושפעילות זו מתקיימת גם בשעות הערב המאוחרות וביישובים מרוחקים.

דן תיכון (הליכוד):

אז זה מצדיק את – – –

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אני עוד לא גמרתי את התשובה, חבר הכנסת דן תיכון.

היו"ר ש' וייס:

זו היא ראשית התשובה.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

השאלה היא אם יש מספרה בכל יישוב.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

יכול להיות, חבר הכנסת תיכון, שאותה שאלה תהיה לך גם בסיום התשובה, אבל אני עוד לא סיימתי.

היו"ר ש' וייס:

תנו לשרה להשיב.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אין לי כל דרך לקבוע אם יש הצדקה לתשלום עבור מוניות בהיקף רחב.

יעקב שמאי (הליכוד):

והמתנה של שעתיים ליד המספרה?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שמאי, הקשיבו לך ולא הפריעו. אני מציע שתאפשר לשרה להמשיך בדבריה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

חבר הכנסת שמאי, אני מכירה גם גברים שנוסעים עם רכבים ציבוריים לספרים. אז אני מציעה שלא
-- --

קריאה:

עם נהג.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

כן, עם נהג. מדובר בנשים, ואני מציעה שנדבר על נשים כמו שמדברים גם על גברים, ולא בשפה
אחרת.

יעקב שמאי (הליכוד):

-- --

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אציין רק, שלדברי מזכ"ל "נעמת", ההוצאה בסעיף זה עומדת מתחילת השנה ועד מועד פרסום
הכתבה על 381,000 שקלים, ולא על 600,000 שקלים, כפי שפורסם בכתבה, והמוניות משרתות
מרצים ואנשי מקצוע, ולא רק את החברות הנבחרות של תנועת "נעמת".

משרד העבודה והרווחה מקצה ל"נעמת" – כפי שהוא עושה לגבי ויצ"ו, "אמונה", נשות חרות וארגונים
אחרים – כספים בעיקר עבור דמי אחזקה שוטפים לפנימיות ולמעונות-יום, וכן לצורכי הצטיידות,
שיפוצים והקמה של מעונות-היום המופעלים על-ידי הארגון. כל הכספים המועברים ל"נעמת"
מועברים בהתאם להוראות החשב הכללי, והתשלומים נבדקים על-ידי חשב המשרד, על מנת
להבטיח שלא יעשה בהם שימוש למטרות שונות מאלה שלמען הוקצו.

אני רוצה להודיע לחברי הכנסת, שמזכ"ל "נעמת" הודיעה לי אישית, שהארגון בודק את כל הפרטים שהוזכרו בכתבה, ואני חושבת, רבותי חברי הכנסת, שאסור, לפני כן, לחרוץ דין בטרם עת.

אבל אני רוצה לומר עכשיו כמה דברים אישיים.

היו"ר ש' וייס:

כדי שלא יפריעו, חברים, אני מבין את ההתארגנות לקראת ההצבעה, אבל נא לעשות את זה בשקט.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

רבותי חברי הכנסת, אני אישית צמחתי ב"נעמת", ואני גאה על כך. אני התחלתי את דרכי הציבורית כמזכירת ארגון אמהות עובדות בתל-אביב-יפו. זו תנועה שעשתה ועושה עבודה מפוארת למען נערות, נשים, אמהות וילדים.

אני מציעה לכולנו – וטוב עושה מזכירת "נעמת" שהיא מורה לבדוק את כל – – –

היו"ר ש' וייס:

חברים, אל תרעשו שם. חבר הכנסת אבי יחזקאל, תרגיע את הסביבה שם.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

טוב היא עושה בכך שהיא מורה לבדוק את כל הטענות שהושמעו בכתבה, אבל אני מציעה לכולנו, שלא לנצל הזדמנות של כתבה בעיתון ולקבוע דברים חמורים כל כך על תנועה, שהיא תנועה מפוארת, אני חוזרת, תנועה שעשתה, עושה ותמשיך לעשות דברים נהדרים לטובת ילדי ישראל ונשות ישראל והחברה בישראל בכללה.

לכן, אדוני היושב-ראש, אני מציעה להסיר את הצעתו של חבר הכנסת שמאי מסדר-יומה של הכנסת.

יעקב שמאי (הליכוד):

אם אני מבין אותך נכון, את אומרת שאין לתקוף את השחיתויות שנעשות מכיוון ש"נעמת" הוא ארגון חשוב. הארגון חשוב ומצוין, לדעתי, והוא מנוצל לרעה.

ענת מאור (מרצ):

סילבן שלום (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת ענת מאור, תני לשרה להשיב. היא תתמודד עם זה יפה מאוד. חבר הכנסת סילבן שלום, השרה רוצה להשיב.

יעקב שמאי (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

חברים, אנחנו נעבור להצבעה. אני רק רוצה לאפשר לשרה להשיב על השאלה-קריאת-הביניים של חבר הכנסת שמאי. נא לשבת.

רן כהן (מרצ):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רן כהן, תאפשר לשרה להשיב. בבקשה, אל תפריעו.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

חבר הכנסת שמאי, ציטטתי בדברי הודעה אישית אלי של מזכ"ל "נעמת", שכל דבר שעליו נכתב בכתבה ייבדק, ואני מוכנה גם לבקש ממנה שהיא תעביר אליך – – –

יעקב שמאי (הליכוד):

אבל אין לה שליטה – – –

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

חבר הכנסת שמאי, דקה אחת. חבר הכנסת שמאי, הלוא אני התבוננתי, אתה לא הקשבת לכל מה שאמרתי, וזו זכותך, אתה לא חייב, זו לא חובה. צריך לבדוק וצריך לפקח וצריך לבקר, אבל מה שאני אומרת הוא, שזו איננה הזדמנות להכפיש בצורה מכוערת כל כך תנועה וארגון, שאמרתי שאני אישית גאה על עצם העובדה ששם צמחתי ציבורית ושם גדלתי.

יעקב שמאי (הליכוד):

— — —

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים להצבעה. חבר הכנסת שמאי, לא על כל השאלות אפשר להשיב, אתה יודע.

יעקב שמאי (הליכוד):

— — — להשתלט על הכפופות לה. זה כתוב.

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים להצבעה.

דן תיכון (הליכוד):

ביקשתי להעביר לוועדה.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, יש לי כאן בעיה. לפי סעיף 94(ב) זה בספק, אבל אני מאפשר בכל זאת, כי מדובר פה על הצעה לסדר-היום להקים ועדת חקירה. אנחנו נדון בזה בוועדת הכנסת. אני מאפשר לחבר הכנסת דן תיכון להציע, במסגרת דקה, להעביר את הנושא לוועדה.

דוד מנע (הליכוד):

אני הייתי לפניו.

היו"ר ש' וייס:

אתה היית לפניו. בבקשה. רבותי, תחליטו, דקה כבר עברה. בבקשה, חבר הכנסת דוד מנע, דקה. מי אני שאתערב.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לא חדשה העובדה שחבר הכנסת יעקב שמאי ציטט דברים שאמרה שרת העבודה והרווחה בתקופה שהיתה חברת הכנסת ויושבת-ראש ועדת העבודה והרווחה – ואת התקפותיה דאז על תהליכים שונים בשוק העבודה, ובכללם כל נושא המעונות. הרי היא נלחמה נגד העלייה בתעריפים, ומה היא עושה היום כדי למנוע את העלאת התעריפים האלה?

דליה איציק (העבודה):

מי שמדבר.

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת דליה איציק, תני לו לסיים.

דוד מנע (הליכוד):

התשלום שמשלמות אמהות עובדות עבור שהיית ילדיהן במעונות הוא גבוה, והקושי רב שבעתיים –

דליה איציק (העבודה):

— — —

מיכאל איתן (הליכוד):

אי-אפשר כך, לא שומעים.

היו"ר ש' וייס:

נכון, זה מה שביקשתי.

דליה איציק (העבודה):

למה לשמוע — — —

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת דליה איציק, את רוצה לדחות את ההצבעה? הרי זאת לא כוונתך. אף שלי אין ספק שההערה שלך באה מבפנים, יש פה זמנים.

רן כהן (מרצ):

— — —

היו"ר ש' וייס:

כן, אנחנו רוצים לעבור להצבעה. אדוני, יש לו דקה.

רן כהן (מרצ):

זה לא שייך לנושא.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רן כהן, אתה באמת רוצה שבמסגרת הצעות אחרות אני אבדוק אם זה שייך לנושא? כמה פעמים אצטרך למנוע ממך זכות דיבור?

רן כהן (מרצ):

לא, לא.

דוד מנע (הליכוד):

התשלום שמשלמות אמהות עובדות עבור שהיית ילדיהן במעונות הוא גבוה, והקושי רב שבעתיים בעיירות פיתוח ובמוקדי מצוקה, עת נדרשות אמהות לשלם תשלומים – – –

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

דוד מנע (הליכוד):

לא עברה דקה, אדוני.

היו"ר ש' וייס:

סיים. עוד משפט ותסיים. תרכז את הדברים, לא מן הכתב, זה אף פעם לא טוב, ואתה יודע למה. כך אתה יכול לסיים, בעל-פה.

דוד מנע (הליכוד):

שרת העבודה לא עושה ולא תעשה דבר בנושא זה, כי היא לא מסוגלת לעשות דבר, ומשרד העבודה והרווחה יהפוך בראשונה למשרד ברמתו של משרד הסעד בעבר.

רפאל אלול (העבודה):

היו"ר ש' וייס:

תודה. חברים, אנו עוברים להצבעה. מה אתם מתרגשים? לא שמעתם בבית הזה דברים כאלה עד עכשיו? שמענו גם שמענו. חברי הכנסת, מי שתומך בהצעה של חבר הכנסת שמאי יצביע בעד, ומי שמתנגד – יצביע נגד.

קריאה:

היו"ר ש' וייס:

לקיים דיון במליאה. אגב, הישיבה לא מסתיימת בזה, אנחנו ממשיכים אחר כך. חבר הכנסת דיין, אתה עוד לא יודע את התוצאות, חכה.

הצבעה מס' 4

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 18

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 36

נמנעים – אין

ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

18 תומכים, 36 מתנגדים. אני מודיע שהצעתו של חבר הכנסת שמאי לא נתקבלה.

שאלות ותשובות

היו"ר ש' וייס:

אנחנו ממשיכים בסדר-היום, חברי הכנסת. אני מזמין עכשיו את שר התעשייה והמסחר להשיב על כמה שאלות. אנחנו ממשיכים בסדר-היום עד 14:30-14:45, וכל מה שלא נספיק היום נעביר לשבוע הבא, מכיוון שהודענו לחברי הכנסת שב-14:30-14:45 מסיימים.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

חכה רגע, תן קודם כול לשר להשיב.

דן תיכון (הליכוד):

תור ההצעה שלי הגיע.

היו"ר ש' וייס:

רבותי חברי הכנסת, היתה פנייה של חברי כנסת רבים מאוד שנעשה הפעם הפסקה כדי לאפשר לחברי הכנסת להגיע לבתיהם להדלקת נר ראשון. לא כולם ירושלמים, חבר הכנסת דן תיכון. נעתרנו, התחלנו את הדיון ב-09:00.

דן תיכון (הליכוד):

— — —

היו"ר ש' וייס:

על כל דבר פה יהיה דיון? השר משיב עכשיו, בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

אחר כך, שב.

דן תיכון (הליכוד):

אתה לא יכול לבטל את סדר-היום.

היו"ר ש' וייס:

אדוני, אני לא מבטל את סדר-היום. שב.

דן תיכון (הליכוד):

אתה לא יכול לבטל את סדר-היום על דעתך, אתה כפוף לתקנון. קיים אותו. כל שבוע אתה משנה אותו.

היו"ר ש' וייס:

אתה צודק, חבר הכנסת דן תיכון, אני כפוף לתקנון. הודענו שהשיבה היום תסתיים בסביבות השעה 14:30, או כמה דקות אחרי זה.

דן תיכון (הליכוד):

— — — שתסתיים בסביבות השעה 17:00.

היו"ר ש' וייס:

חלילה. אתה אומר כאן דבר שבטעות, ואני מקווה שלא בזדון. תודה. אנחנו הודענו שסדר-היום יסתיים היום בשעה 14:30, מכיוון שהדלקת הנר הראשון היא בשעה 17:00-17:30, ויש חברי כנסת שגרים במרחק רב מירושלים. הודענו על כך. אני בטוח שמה שאמרת עכשיו היה בתום לב.

דן תיכון (הליכוד):

אתה עשית את זה גם לפני שבוע. דחית אותי.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, זהו המצב. אנחנו מקיימים את התקנון כמיטב יכולתנו, ומעבר לזה.

בבקשה, אדוני השר. אנחנו נשתדל להספיק.

דן תיכון (הליכוד):

גברתי השרה, את הבטחת שזה יהיה השבוע. היום.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דן תיכון, מספיק כבר. אתה חושב שמישהו עושה כאן חבלה?

דן תיכון (הליכוד):

לא מספיק.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, תנו לנו זמן. אני לא סוגר. נשתדל להספיק עד כמה שאפשר יותר. איזה דברי הבל אלה.

אבקש מהשר להשיב על שאילתא מס' 643. השואל איננו; נמסר לפרוטוקול.

מנכ"ל החברה לסיכוני סחר חוץ והלוואות למפעל חבר הכנסת שפירא

חבר הכנסת רע' כהן שאל את שר התעשייה והמסחר ביום כ"ה בשבט התשנ"ג (16 בפברואר 1993):

הגילויים האחרונים בפרשת מפעלו של חבר הכנסת שפירא מצביעים על כך, שמנכ"ל החברה הממשלתית לסיכוני סחר חוץ הסכים בשעתו לוותר על הערבויות האישיות של משפחת שפירא להלוואות שקיבלו בסכומים של מיליוני דולרים, ובכך ירדו לטמיון כספי מדינה רבים.

לפי המידע שבידי, ההסדר לא נערך במשרדי החברה אלא בחווילתו הפרטית של שפירא, בניגוד לכללי מינהל תקין.

ברצוני לשאול:

1. מה הם הסכומים שהחברה ויתרה עליהם בערבויות האישיות של משפחת שפירא?

2. האם הסמך דירקטוריון החברה לסיכוני סחר חוץ את המנכ"ל לוותר על הערבויות הללו?

3. האם יוסקו מסקנות?

תשובת שר התעשייה והמסחר מ' חריש:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הסכום שעליו ויתרה החברה בערבויות אישיות הינו 3 מיליוני דולר.

2-3. יושב-ראש דירקטוריון החברה לסיכוני סחר חוץ מינה את ועדת הביקורת ללמוד את הנושא, להסיק מסקנות ולגבש המלצות להימנעות ממקרים דומים בעתיד.

ועדת הביקורת הגישה את המלצותיה והמסקנות מיושמות בחברה הלכה למעשה.

מנכ"ל החברה יסיים את תפקידו ב-1 בינואר 1994.

סיוע למפעל מייצא בנגב

חבר הכנסת ד' מנע שאל את שר התעשייה והמסחר ביום ג' בניסן התשנ"ג (25 במרס 1993):

אוריאל אופיר הוא יזם צעיר שהקים מפעל בנגב, "שבט תעשיות ערד", בתחומי העיר ערד. המפעל החל את דרכו עם שלושה עובדים, והגיע היום להעסקת 27 עובדים. הוא יכול לקלוט עוד 50 עובדים; זקוק לסיוע. הוא מייצא מוצרים בעזרת 250 סוכנים ברחבי אירופה, וביצע 500 משלוחי יצוא בשנה האחרונה. המפעל מוכר כמפעל מאושר ומוצריו משווקים לחברות תעופה, לבתי-מלון, לבתי-חולים ולרשתות שיווק.

עקב קשיי מימון נסגר המפעל.

ברצוני לשאול:

1. האם מדיניות הממשלה לתת בתקופה הקרובה עדיפות למפעלים באזורי פיתוח תקפה וקיימת?

2. האם במצב העכשווי של אבטלה מעמיקה וגוברת אין לשקם מפעלים קיימים במקום להשקיע במפעלים חדשים?

3. האם בסדר העדיפויות החדש של מתן דגש לתעסוקת עולים ולפיתוח הנגב, אין לראות בחיוב סיוע למפעל "שבט תעשיות ערד"?

שר התעשייה והמסחר מ' חריש:

המפעל הנ"ל קיבל את כל העזרה הממשלתית כפי שנקבע לגבי אזור פיתוח א'.

אדוני היושב-ראש, יש ליווי מוסיקלי של סגן יושב-ראש הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

אל תפריע כאן, מספיק כבר עם ההפרעות האלה.

דן תיכון (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

תסלח לי, אם להפריע או לא להפריע אני אגיד לך.

דן תיכון (הליכוד):

לא בחוצפה.

היו"ר ש' וייס:

בחוצפה? שאתה מעלה פה דבר שאיננו אמת זו לא חוצפה, שאני הודעתי על השעה 17:00? מי הודיע כאן על שעה 17:00 היום?

דן תיכון (הליכוד):

תסתכל בתקנון.

היו"ר ש' וייס:

סלח לי, בתקנון כתוב שעה 17:00?

דן תיכון (הליכוד):

בתקנון כתוב שאתה חייב לקיים את סדר-היום, ואתה לא יכול לשנות אותו במרוצת היום. תסתכל – –

היו"ר ש' וייס:

בסדר. חברי הכנסת, אינני משנה דבר. זאת החלטה שבאה לכבד עשרות רבות של חברי כנסת. הוחלט עליה – – –

דן תיכון (הליכוד):

זה לא עומד לסתירה למה שאני אומר.

היו"ר ש' וייס:

תקשיב בבקשה. הוחלט על זה בנשיאות פה-אחד.

מנחם פרוש (יהדות התורה):

היו"ר ש' וייס:

סליחה רגע, חבר הכנסת פרוש. אתה לא צריך את ההגנה. חבר הכנסת פרוש, עזוב את זה, הרי מכל דבר הוא עושה סכסוך. תעזוב את זה.

התייעצתי עם ועדת הכנסת, אף שאני לא חייב. עד כדי כך הקפדתי. סופר תקנון. הודעתי ליושב-ראש ועדת הכנסת, התייעצתי עם יושב-ראש ועדת הכנסת, חבר הכנסת חגי מירום, אמרתי שמתחילים בשעה 09:00, ואני לא חייב לעשות זאת. עשיתי מעבר לתקנון.

דן תיכון (הליכוד):

אתה חייב.

היו"ר ש' וייס:

אם חייב, אז עשיתי מה שאני חייב. זה הכול. אנחנו יושבים כל שבוע ביום רביעי עד שעה עשר, שעה אחת-עשרה ושתיים-עשרה, וזה בסדר גמור. היתה בקשה של חברי כנסת רבים לאפשר להם הדלקת נר ראשון – – –

דן תיכון (הליכוד):

זה לא עומד בסתירה – – –

היו"ר ש' וייס:

תקשיב לי עכשיו. אל תפריע לי. בפעם ראשונה – – –

דן תיכון (הליכוד):

— — יש לך רמקול.

היו"ר ש' וייס:

זה לא אומר כלום שיש לך קול רם.

פעם ראשונה בשנים האחרונות שגר ראשון של חנוכה יוצא ביום רביעי. היתה בנשיאות החלטה פה-אחד. את הבקשה הביא חבר הכנסת עובדיה עלי, שהוא אדם מסורתי. הוא גר בעפולה. קיבלנו את זה. הלכתי הלאה: הקדמתי את הישיבה לשעה 09:00 היום, כדי שנספיק ככל האפשר יותר. הלאה: אפשרתי לוועדות שונות לקיים דיונים בזמן מליאה, ועל כך יודע חבר הכנסת דן תיכון, כדי לקיים מקסימום סדר-יום בכנסת.

יתר על כן, התייעצתי עם יושב-ראש ועדת הכנסת – אני לא מחויב על-פי התקנון – כדי שהכול יהיה מוסכם, כדי שיהיה מוסכם גם שחברי הכנסת הדתיים והמסורתיים, שגרים הרחק מירושלים, יוכלו להדליק נר ראשון. זה בסדר גמור.

דן תיכון (הליכוד):

לא בסדר.

היו"ר ש' וייס:

אוקיי, תתלונן בפני ועדת הפירושים. תתלונן.

דן תיכון (הליכוד):

זלזל, זלזל – —

היו"ר ש' וייס:

לא מזלזל בוועדה. אתה ישבת בוועדת פירושים אתי, וראית עד כמה אני לא מזלזל. דברי הבל, סליחה על הביטוי שלי. יש פה חברי כנסת שלא מוכנים לקבל פסיקה אף פעם, גם כשהם לא צודקים.

דן תיכון (הליכוד):

בושה וכלימה.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה, אדוני השר.

שר התעשייה והמסחר מ' חריש:

המפעל הנ"ל קיבל את כל העזרה הממשלתית כפי שנקבע לגבי אזור פיתוח א': א. מפעל מאושר עם הקמתו; ב. חיוב במסגרת קרן חונכות; ג. בדיקה כלכלית מיוחדת על חשבון קרן החונכות; ד. קרן שיווק ב-1991; ה. קרן קולקציות ב-1991-1992; ו. אושרה להם גם הכשרה פנים-מפעלית ממשרד העבודה, אך האישור לא מומש.

נוסף על כך עשינו מאמצים רבים, מעבר למישור הפורמלי, לפתור את בעיותיו, שהתחילו למעשה עם הקמתו ונמשכו במשך כל תקופת פעילותו. במסגרת זו נמצא שותף שהחליט להעביר את המפעל לאזור פיתוח אחר ולהפעילו במקום חדש. המפעל "נקנה" על-ידי "ייזום ופיתוח" של מנחמייה במטרה להעבירו לשם. המפעל עדיין לא עובד.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת מנע.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני השר, אני מעריך מאוד את הטיפול, ואני מעריך מאוד את התשובה שלך. רציתי לשאול בנושא של קשיי מימון למפעלים, האם יש איזה מנגנון קיים, או האם יש בכוונתך ליצור בעתיד מנגנון לסייע למפעלים שנקלעים לקשיי מימון, סיוע לתקופה קצרה על מנת למנוע תופעה של פיטורי עובדים, לפחות בעירות פיתוח ובמוקדי אבטלה? כוונתי למין מימון ביניים קצר לחודשיים-שלושה חודשים, ואחר כך יחזירו כמובן את ההלוואה. אם לא קיים מנגנון כזה, האם יש בכוונתך להקים מנגנון כזה?

שר התעשייה והמסחר מ' חריש:

אדוני היושב-ראש, ברשותך. דרך פיתוח הנושא של עסקים קטנים התחלנו לטפל בצורה יותר נמרצת בכל מיני עסקים שזקוקים לטיפול ביניים, ובדרך החונכות פותרים הרבה בעיות. יש מאות מפעלים שדרך החונכות הבריא אותם.

במקרה של מפעל "שבט", אני אישית טיפלתי בשלב מסוים בבעיית המפעל. הבעיה לא היתה רק של תזרים, אף שהוא פיתח מוצר יפה מאוד שהיה לו כאילו שוק. היתה שם בעיית ניהול מהרגע הראשון. טיפל בזה המשנה למנכ"ל, יוחנן לוי, והיתה לו בעיה לשכנע אותו ללכת לחלק מהדברים שנדרשו כדי לעשות את הניהול. לצערי, אחרי כל המעורבויות המצב הגיע לכך, שהמפעל עבר לידיים אחרות.

כך שעל השאלה העקרונית שלך התשובה היא, שאנחנו עושים מאמצים, כי אין לנו די כלים לעניין הזה. אני מקווה שפה ישופר המצב. במקרה הקונקרטי לא זאת היתה הבעיה, ובעצם מיצינו את כל האפשרויות.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. לפני שאני מתחלף עם סגנית היושב-ראש, חברת הכנסת אסתר סלמוביץ, אני מבקש למחוק מהפרוטוקול את ההערה שלי לחבר הכנסת דן תיכון על דברי הבל.

דן תיכון (הליכוד):

פעמיים.

היו"ר ש' וייס:

פעמיים, ואני מקווה שאתה תמחק גם את ההערה שלך, שאני אמרתי שעד שעה 17:00. אבל לא חשוב.

חברי הכנסת, אנחנו נשתדל להמשיך. אני מעריך שבתוך רבע שעה גם נצליח להתגבר על החוק הזה. לכן, תישארו כאן.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

יתר הנושאים עוברים לשבוע הבא?

היו"ר ש' וייס:

כן, מה לעשות?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

ומה עם המכסות של הסיעות?

היו"ר ש' וייס:

רבותי, אי-אפשר להחזיק את החבל בכל הקצוות. מה לעשות. קורה. אי-אפשר להתלונן על הכנסת שהיא איננה עובדת.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

היו"ר ש' וייס:

אבל הודענו. אנחנו לא יכולים לדעת מה יהיה קצב הדיונים. באמת, כל דבר אני צריך להסביר? לפעמים מישוהו מאריך קצת, מקצר. עושים סדר-יום בתקווה שנספיק. היו דברים מעולם. אחת לשנים מספר קורה שגר ראשון הוא ביום רביעי.

היו"ר א' סלמוביץ:

אדוני השר ישיב על שאילתא מס' 1142, של חבר הכנסת אלכס גולדפרב.

מיחזור פסולת

חבר הכנסת א' גולדפרב שאל את שר התעשייה והמסחר ביום כ"ז באייר התשנ"ג (18 במאי 1993):

בכל העולם פועלים מפעלים הממחזרים אשפה.

ברצוני לשאול:

1. כיצד מעודד משרדך יזמים המבקשים להקים מפעלים למיחזור חומרי גלם, ובהם אלומיניום, זכוכית, ברזל, נייר ופלסטיק?

2. האם נשקל לעודד צרכנים למיחזור חומרי גלם ולמסירת חומרים אלו תמורת תשלום? לדוגמה, בארצות-הברית החזרת פחית משקה מזכה את המשיב ב-8 סנט.

שר התעשייה והמסחר מ' חריש:

1. מפעלים למיחזור נייר, פלסטיק ועוד זכאים להטבות במסגרת החוק לעידוד השקעות הון. הכוונה למענקים בהתאם למיקום בארץ ולהטבות מס. בכך יש חידוש, שכן בעבר היו זכאים להטבות אלו רק יצואנים.

2. בעצם ימים אלו הוקמה ועדה ציבורית בראשות מר צבי כסה, שמונתה על-ידי השר לאיכות הסביבה, בשיתוף עם משרד התעשייה והמסחר ויועצים חיצוניים. הוועדה דנה במכלול הנושאים הקשורים בעידוד צרכנים להפרדת פסולת במקור ובדרכים לעידוד מיחזור חומרי הגלם הנ"ל.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת גולדפרב. בבקשה.

אלכס גולדפרב (צומת):

אדוני השר, חברי הכנסת, האם קיים מנגנון פיקוח ואכיפה על העברת חומרים למיחזור?

היו"ר א' סלמוביץ:

בבקשה.

שר התעשייה והמסחר מ' חריש:

גברתי היושבת-ראש, חלק עיקרי של הפעולה בתחומים האלה נמצא בסמכות המשרד לאיכות הסביבה. אנחנו יצרנו, כפי שאמרתי בתשובה על השאילתא, מנגנון של תיאום בין משרד התעשייה והמסחר לבין המשרד לאיכות הסביבה, כאשר המשרד לאיכות הסביבה הוא המוביל בעניין הזה, באותם תחומים שבהם יש קשר בין הפעולה התעשייתית או המסחרית לבין הנושאים של איכות הסביבה, ואני חושב ששיתוף הפעולה הזה הוא בסך הכול מועיל לכיוון הזה.

חסרים עוד הרבה מאוד כלים בתחומים האלה, כי ההתעוררות, כפי שחבר הכנסת גולדפרב יודע, בתחום של איכות הסביבה במדינת ישראל היתה קצת מאוחרת. לכן אנחנו בונים כרגע בחלק מהמקומות את הכלים הדרושים כדי להתמודד עם זה. חלק עיקרי של השאלה שייך לתחום המשרד לאיכות הסביבה.

מניעת ייבוא בשר לא-כשר

חבר הכנסת ש' הלפרט שאל את שר התעשייה והמסחר ביום י"ט בסיוון התשנ"ג (8 ביוני 1993):

בעיתון "המודיע" מיום ח' בסיוון התשנ"ג (28 במאי 1993) פורסם, כי חברות "פלקון" ו"מיטראל" לייבוא בשר שאינו כשר הודיעו בעקבות החלטת הבג"ץ לאפשר ייבוא פרטי של בשר, שבכוונתן לייבא כמויות ענק של בשר שאינו כשר מחוץ-לארץ, בסכום של 38 מיליון דולר, ולהציף את השוק המקומי במחירי היצף.

מכיוון שהכנסת כבר אישרה בקריאה טרומית שתי הצעות חוק לאיסור ייבוא בשר טרף, שהוגשו על-ידי ועל-ידי חבר הכנסת יצחק לוי, והליכי החקיקה נמשכים, ברצוני לשאול:

1. האם תימנע הצפת המדינה בבשר שאינו כשר, כהצהרת החברות הנ"ל?

2. האם יעוכב זמנית ייבוא בשר טרף, עד לסיום הליכי החקיקה בכנסת?

שר התעשייה והמסחר מ' חריש:

על-פי פסיקת הבג"ץ, אין הרשות המוסמכת יכולה למנוע ייבוא בשר לא-כשר.

עם זאת, משרדנו מקפיד באישור כמויות סבירות של יבוא. היזמים המבקשים לייבא בשר לא-כשר הגישו בתחילה כמויות מאוד גדולות. לאחר בדיקה צומצמת הכמויות עד מאוד.

סך כל צריכת בשר בקר הארץ הינה בסביבות 60,000 טונות, מזה 40,000 מיבוא – צריכה שנתית.

הכמות שאושרה עד כה במסגרת לא-כשרה הינה קטנה יחסית, ואנו סבורים כי כמות היבוא של בשר לא-כשר לא תעלה על 5,000 טונות בחישוב שנתי.

היו"ר א' סלמוביץ:

שאלה נוספת לחבר הכנסת הלפרט.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אדוני שר התעשייה והמסחר, למיטב ידיעתי, עומדת הממשלה לקבל חוק, שרק בשר כשר יובא לארץ. לאור זה, מדוע הממשלה לא מזרזת את קבלת החוק כדי למנוע הצפת השוק בנבלות וטרפות?

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה. בבקשה.

שר התעשייה והמסחר מ' חריש:

גברתי היושבת-ראש, ברשותך. הממשלה הטילה על ועדה של משפטינים להכין הצעת חוק, שנמצאת כרגע בשלבים האחרונים של הכנתה, כאשר נשארו כמה שאלות משפטיות פתוחות. ראש הממשלה מטפל בנושא הזה אישית, כפי שחבר הכנסת הלפרט יודע. כרגע נעשות בדיקות, בין היתר עם סיעות בכנסת, לרבות סיעת אגודת ישראל, בדבר הצעת החוק שמוכנה על-ידי הממשלה. לפי הערכתי, הצעת החוק תוגש בשבוע הבא למליאת הכנסת.

ייבוא בשר ללא אישור

חבר הכנסת ש' הלפרט שאל את שר התעשייה והמסחר ביום ט"ז בכסליו התשנ"ד (30 בנובמבר 1993):

פורסם כי הובאו לארץ בלא אישור 300 טונות בשר, המוחזק במחסני ערובה, וייתכן שהכנסתו תאושר לאחר תשלום קנס.

ברצוני לשאול:

1. האם יורה משרד התעשייה והמסחר שלא להכניסו גם תמורת תשלום קנס מכיוון שייבוא ללא אישור?

2. האם יורה משרד התעשייה והמסחר שלא להכניסו לפני קבלת אישור על כשרותו מטעם הרבנות הראשית ואישור וטרינרי?

שר התעשייה והמסחר מ' חריש:

לפני כשלושה שבועות הובא בשר כשר בכמות של 300 טונות. אם מדובר במקרה זה, הרי האונייה הגיעה לאחר שהותר ייבוא פרטי של הבשר למדינה.

בנסיבות אלה לא היה מקום להחזיר את הסחורה לחוץ-לארץ.

ועדת הייבוא של משרדנו דנה בנושא והחליטה להתיר את כניסת הסחורה בתשלום קנס כמקובל.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לשר התעשייה והמסחר. השאלות מס' 1868 ו-1869 יועברו לפרוטוקול.

אישור תוכניות על-ידי מרכז ההשקעות

חבר הכנסת ג' פת שאל את שר התעשייה והמסחר ביום כ"ה בחשוון התשנ"ד (9 בנובמבר 1993):

ברצוני לשאול:

1. כמה יוזמות אושרו על-ידי מרכז ההשקעות בתעשייה, בחקלאות, בתיירות ובבנייה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 1993?

2. מה הם ההיקפים הכספיים הקשורים לאותן תוכניות השקעה שאושרו?

3. מה הם הנתונים הכספיים והמספריים ההשוואתיים משנות הכספים 1991 ו-1992?

4. מה הן ההערכות שעל-פיהן ייתוספו מקורות תעסוקה בגין אישורי מרכז ההשקעות?

תשובת שר התעשייה והמסחר מ' חריש:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

4-1. בתשעת בחודשים הראשונים של השנה אישר מרכז ההשקעות 455 בקשות, לעומת 615 בקשות שאושרו בשנת 1992 ו-365 בקשות בשנת 1991.

היקף ההשקעות באלפי דולרים עמד על 1,640,824 דולר בשנת 1993, לעומת 2,192,688 דולר בשנת 1992 ו-962,862 דולר בשנת 1991.

תוספת העובדים הצפויה בעקבות ביצוע ההשקעות שאושרו עומדת על 19,321 איש בתשעת החודשים הראשונים של השנה, לעומת תוספת של 19,532 איש בשנת 1992 ו-15,104 איש בשנת 1991.

בחודשים ינואר-ספטמבר השנה חל גידול בביצוע ההשקעות באלפי דולרים – 967,129 דולר בשנת 1993 לעומת 765,592 דולר בשנת 1992 ו-715,675 דולר בשנת 1991.

זהו גידול של 26.3% בביצוע ההשקעות בשנת 1993 לעומת שנת 1992 וגידול של 86.8% לעומת שנת 1991.

"יבוא דגים מנורבגיה

חברת הכנסת י' דיין שאלה את שר התעשייה והמסחר ביום כ"ה בחשוון התשנ"ד (9 בנובמבר 1993):

בכל העולם שוחר איכות הסביבה קיים חרם על מוצרים נורבגיים "מן הים"; זאת עקב ציד הלווייתנים, העומדים בפני הכחדה, על-ידי דייגים נורבגים.

ברצוני לשאול:

1. ישראל מייבאת סרדינים מנורבגיה, בעוד ארצות כגון בריטניה נמנעות מייבוא כזה מהסיבה הנ"ל. האם יש אצלנו מודעות דומה?

2. אם כן – מדוע אין היא מיושמת?

3. האם היתה בעבר והאם יש עכשיו נטייה להביא בחשבון גורמים של איכות הסביבה כשעוסקים בייבוא מוצרים מן החי ומן החקלאות?

תשובת שר התעשייה והמסחר מ' חריש:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. ייבוא שימורי סרדינים כלול בהסכם הסחר החופשי שנחתם בין מדינות אפ"א – ביניהן נורבגיה – לבין ישראל, שביצעו החל ב-1 בינואר 1993. איסור ייבוא סרדינים מנורבגיה פירושו אפוא הפרת ההסכם.

אשר לדאגה לנושאים של איכות הסביבה, אין בארץ חוק אשר אוסר דיג הפוגע בלווייתנים, ואף אילו היה חוק כזה, ספק אם ניתן היה לאסור ייבוא בגלל הפגיעה האפשרית בלווייתנים.

החוקיות של איסור ייבוא סרדינים, או טונה, בגלל הפגיעה האפשרית בלווייתנים, או בדולפינים, נדונה עתה במסגרת הגאט"ט בז'נבה.

בסיכום הפאנל הדין בעניין דיג הטונה הפוגע בדולפינים נקבע חד-משמעית, כי איסור ייבוא טובין בגלל מקורם במדינה עם מדיניות שונה בנושאים של איכות הסביבה הינו מנוגד לסעיפי הגאט"ט.

אף-על-פי שמסקנות הפאנל טרם אומצו על-ידי הגאט"ט, לדעתנו אין לנקוט צעדים אשר כבר הוגדרו כבלתי חוקיים מבחינת כללי הסחר הבין-לאומי.

הצעת חוק הגנת השכר (תיקון – מס ארגון), התשנ"ג-1992

(הצעת חבר הכנסת ד' תיכון)

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: הצעת חוק שצ"ג, הצעת חוק הגנת השכר (תיקון – מס ארגון), התשנ"ג-1992. יציג את החוק חבר הכנסת דן תיכון; בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה קודם כול להסביר את חילופי הדברים ביני לבין היושב-ראש. לא מקובל עלי שהיושב-ראש מנצל את המיקרופון וקורא להערות שעוסקות בתקנון דברי הבל. אני חושב שזה חמור ביותר, גם אם הוא מתנצל.

אני רוצה להסביר, שהצעת החוק שלי הוצבה על סדר-היום לפני כשבוע ימים והיתה אמורה להיות הנושא האחרון שהיה אמור להיות נדון ביום רביעי שעבר. פנו אלי בשם השרה וביקשו ממני לדחות את הדיון בהצעת החוק.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אני פניתי אליך אישית.

דן תיכון (הליכוד):

ביקשו ממני לדחות את הצעת החוק ליום רביעי כחלוף שבוע ימים, ואני נענית. הפעם שמעתי לפתע, שב-14:30 תיסגר המליאה. לא שיש לי משהו נגד חברי הדתיים, אבל צריך להבין שיש תקנון, והתקנון אומר שכל מה שפורסם בסדר-היום מחייב. העניין נדון בכוכבית, אחת הכוכביות החשובות ביותר בתקנון, הגיע גם לבית-המשפט העליון, וזה פסק שכל חבר כנסת צריך להיות מוכן לכך שכל נושא יעלה על סדר-היום, גם אם הוא מוצב באיחור. משהוא מוצב, הוא מחייב את כולם ואי-אפשר להסירו בטענה שחבר הכנסת לא ידע ולא היה נוכח.

גברתי השרה, אני לא יודע מה עמדתך בנוגע למה שאני אומר כאן, אבל אני עוסק בחוק מעניין. לא נערך גיוס. אני שחררתי את כל חברי הליכוד. יש כאן בעיה מוסרית חשובה שמוטלת על מצפוננו של כל חבר כנסת, ואני אנסה להסביר במה מדובר.

מדובר כאן בחוק הגנת השכר (תיקון – מס ארגון). ד"ת הוא עובד הכנסת בדרגה בינונית. הוא איננו חבר בהסתדרות הכללית, שכן על-פי ערכיו אין הוא סבור שההסתדרות מייצגת אותו. הוא איננו חבר בקופת-החולים הכללית, הוא חבר בקופת-חולים "מאוחדת". הוא לא משלם מס אחיד בשל אי-חברותו בהסתדרות, אבל מדי חודש בחודשו מורידים לו כ-1% משכרו בניגוד לרצונו על-פי חוק-לא-חוק, זאת אומרת שמאפשר להחיל צו הרחבה. והוא נאלץ לשלם כ-1% משכרו מכוח צו הרחבה.

אילו היה ד"ת עובד יחיד במשק, ניתן היה להשלים עם העניין הזה. אבל מדובר כאן במאות אלפי עובדים במשק הישראלי, שאינם רוצים להיות חברים בהסתדרות ואינם רוצים לשלם את מס הארגון להסתדרות. זאת אומרת, לא זו בלבד שדעתם אינה נוחה מההסתדרות כפי שהיא באה לכלל ביטוי, נניח, בכתבה ב"הארץ" לפני שבוע, שאותה הזכיר חבר הכנסת שמאי, הם סבורים שההסתדרות צריכה להפוך לאיגוד מקצועי פרופר.

יוסי כץ (העבודה):

אתה מדבר על דמי ארגון?

דן תיכון (הליכוד):

אני מדבר על מס ארגון שעובדים בלתי מאורגנים מחויבים לשלם מכוח צו הרחבה שהוחק עליהם והופעל עליהם על-ידי שרי העבודה לדורותיהם. הייתי סבור בהצעת החוק, ואני מציין זאת בדברי ההסבר, שעובד שאיננו חבר בהסתדרות, כל עוד ההסתדרות היא לא רק איגוד מקצועי, לא יחויב לשלם את ה-1% הזה מכוח חקיקה משנית. לכן אני מציע לבטל פסקה בחוק הגנת השכר הבאה לשרת ארגון וולונטרי, הגם שהוא יציג, אף אם שר העבודה והרווחה קבע בצו הרחבה, שכל העובדים בישראל, ולא רק הצדדים לחוזה עבודה, חייבים בדמי טיפול לאיגוד המקצועי. אין זה מן הראוי שדמי טיפול אלה ינוכו מהשכר, אלא ישולמו על-ידי העובד כדרך שהוא משלם כל חוב אחר.

יוסי כץ (העבודה):

אתה מציע – – –

דן תיכון (הליכוד):

לא. אני מציע שכל עוד ההסתדרות מצטיירת כפי שהיא מצטיירת, וכל עוד היא עוסקת במה שהיא עוסקת ואיננה איגוד מקצועי פרופר, לא יחייבו את אלה שהם לא חברים בהסתדרות לשלם מכוח החוק או מכוח כפייה את ה-1% הזה, כי זה לא צודק, זה לא הוגן.

אני רוצה לומר לך מדוע אני אומר את הדברים האלה. אגב, הצעת חוק הפוכה, שבאה לחייב מכוח חקיקה ראשית את תשלום מס הארגון על-ידי כולם, לא נתקבלה על-ידי ועדת השרים לענייני חקיקה, ואמר השר רובינשטיין, שהתנגד בתקיפות להצעה, כי לא ייתכן שמס זה יחול על עובדים שאינם מקבלים שירותים מארגון העובדים. הוא טען שהדבר לא רק שלא יגביר את כוחה של ההסתדרות, אלא ישניא אותה על ציבור העובדים.

אילו היתה לנו הסתדרות מפוארת וטהורה, יכול היה להיות שהייתי שוקל את העניין הזה. אבל אני רוצה לקרוא לך, חבר הכנסת כץ, ואני מעריך ומוקיר אותך על אף היותך בעבר יועץ משפטי של מועצת פועלי חיפה – – –

יוסי כץ (העבודה):

הגשתי סיוע משפטי גם לעובדים שאינם חברי הסתדרות.

דן תיכון (הליכוד):

אני רוצה לקרוא לך מובאות מדבריהם של אנשים שאתה בוודאי מכבד. אני רוצה שתדע מה דעתם על ההסתדרות, כפי שהיא מצטיירת נכון לשבוע זה. השר רמון: ארגון כמו ההסתדרות, המבוסס על

כפייה, גזר-דינו מוות. חבר הכנסת בורג: בהסתדרות שולט שלטון של פחד בלי חשבון, של יד רוחצת ויד לוחצת. ארגון המבוסס על כפייה, גזר-דינו מוות. זאת אני רוצה לשנות. את זאת אומר השר רמון. סגן השר יוסי ביילין טען, שההסתדרות נכשלה בתחום העיקרי שלו נועדה – התארגנות העובדים. היא הרימה ידיים מול כל מפעל שסירב לאפשר התארגנות עובדים. ביילין: ההסתדרות כבר אינה איגוד מקצועי. כל מה שנשאר לה הוא להכריז על שיבושים במשק בעניין הפרטת חברות ממשלתיות. ההסתדרות נותרה כגוף היחיד הרוצה בעלות על אמצעי הייצור. הם עוד תקועים בזה. אפילו מרקס, אילו קם מקברו, היה תומך כיום בהפרטה. אברהם בורג: ההסתדרות נמצאת ערב יום כיפור חברתי. לא לאורך זמן הפתיל הזה של מאובנות יבער. אנו מצויים בשוחות השועל של גזברים ושומרי מנגנון. ניאבק נגד שחיתות בשם העובדים. זהו שלטון של פחד בלי חשבון, של יד רוחצת ויד לוחצת.

גברתי השרה, אני מדבר אלייך.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

חשבתי שאתה מדבר אל חבר הכנסת יוסי כץ.

דן תיכון (הליכוד):

לא, אני מדבר אלייך. את יודעת שאני מעריך ומוקיר אותך כאשה שעקרונות הצדק הם נר לרגליה. אני יודע שיש לך אילוצים בתוקף היותך חברת הסתדרות, אבל אני פונה אלייך ואומר לך: עד כאן.

מקרה דומה קרה לא מזמן בארצות-הברית. האיגודים המקצועיים בראשותם של האדונים קירקלנד וחבריו נקטו עמדה ברורה לקראת הבחירות לנשיאות. גם שם היה חוק כזה, אשר הטיל על מי שאינו חבר באיגודים המקצועיים לשלם מס ארגון, והנה הנשיא, שרגז – ובצדק – על השייכות הפוליטית של האיגודים המקצועיים, החליט לבטל את מס הארגון על אלה שאינם רוצים בכך ואינם חברים בהסתדרות, וגם אינם מקבלים כל שירות ממנה, בין במישרין ובין בעקיפין. אפילו חבר הכנסת יוסי כץ לא מגיש להם ייעוץ משפטי, פשוט הם לא מעוניינים בכך ולא רוצים לשלם.

חייבים להודות, כי במצב הנוכחי יש להסתדרות בעיות, והצגתי בפנייך כמה מובאות של דברים שלא נאמרו על-ידי חברי הליכוד או חברי הימין, אלא על-ידי חברייך, והם אומרים: עלוב הארגון הזה, מסכן הארגון הזה, מושחת הארגון הזה, מסואב הארגון הזה, ואנחנו אזרחי מדינת ישראל מתבקשים לשלם 1% מכוח כפייה.

גברתי השרה, את רואה שספסלי הליכוד ריקים. איש לא נתבקש לבוא לכאן, כולם שוחררו לבתיהם, אבל גדעון בן-ישראל שומר על חברי הכנסת, וזו היתה העילה לכך שחלקתי על דברי היושב-ראש. צריך ללבן את העניין הזה, מדובר בקריאה טרומית, יש לכם תמיד רוב ותמיד תוכלו לסלק את המכשלה הזו. אם אתם לא תסלקו אותה, אנו נסלק אותה כאשר נחזור לשלטון.

עמנואל זיסמן (העבודה):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת זיסמן.

דן תיכון (הליכוד):

אני פונה אלייך, כאשה שאיננה נחשבת לשרה פנאטית הדבקה בדוקטרינות שעברו מן העולם, לאפשר לחוק הזה לנוע קדימה, שכן מדובר אך ורק בקריאה טרומית. זהו חוק טוב וצודק, והוא סימן לבגרות של חברה דמוקרטית. נדמה לי שהגיע הזמן לכך. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת דן תיכון. אני מזמינה את כבוד שרת העבודה והרווחה להתייחס להצעת החוק.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, הפסקה בסעיף 25 לחוק הגנת השכר, התשי"ח-1958, שחבר הכנסת דן תיכון מבקש לבטל אותה, דנה בנושא תשלום דמי טיפול מקצועי ארגוני, או, כפי שנהוג לקרוא לניכוי זה, "מס ארגון".

מדובר בניכוי מהשכר של בין 0.8% ל-1%, בכפוף לתקרה מסוימת, מעובדים שאינם חברים בארגון עובדים כלשהו, וסכומים אלה מועברים לארגון העובדים היציג. ההצדקה לניכוי זה נעוצה בכך, שההסכמים הקיבוציים הנחתמים על-ידי הארגון היציג של העובדים חלים על כל העובדים במקום העבודה, אם הם חברי ארגון העובדים היציג אם לאו. יוצא אפוא שאותם עובדים שאינם חברים בארגון עובדים נהנים מפירותיו של ההסכם הקיבוצי, ולכן מן הראוי שהם ישתתפו במימון ההוצאות הארגוניות של ארגון העובדים היציג.

מדברי ההסבר להצעת החוק עולה, שמטרתו של חבר הכנסת דן תיכון היא למנוע את אפשרות הניכוי של מס הארגון מהשכר, ולדעתו די בכך שיחול הדין הכללי של תשלום חובות. אולם ברור שביטול הסדר הניכוי מהשכר ישים לאל את כל עניין תשלום מס הארגון, כי אין דרך מעשית אחרת לגביית הסכומים הקטנים שבהם מדובר מכל עובד ועובד שאינו חבר בארגון העובדים, כפי שהסברתי קודם לכן.

ודאי שלא אחדש לכם דבר אם אומר, שלפי השקפת עולמי יש הצדקה מלאה להסדר החוקי הקיים בעניין מס הארגון, ולפיו נושאים בנטל הכספי של הפעולות הארגוניות של ארגוני העובדים לא רק חברי ארגון עובדים אלא גם יתר העובדים הנהנים מתוצאות המשא-ומתן הקיבוצי.

אני רוצה להוסיף ולומר, חבר הכנסת דן תיכון, אני חסידה גדולה של חוק ביטוח בריאות ממלכתי, וזה לא סוד. אני חסידה גדולה של ההסתדרות, ואני, כמותך, כבר שנים חושבת שתפקידה החשוב ביותר של ההסתדרות הוא הנושא הקרוי האיגוד המקצועי, הגנה על עובדים ועל תנאי עבודתם.

לכן חשבתי, שבעצה אחת עם מזכ"ל ההסתדרות טוב נעשה אם נחוקק בו-זמנית חוק ביטוח בריאות ממלכתי וחוק מס ארגון, שהוא יהיה חוק שיחייב כל עובד לשלם בנפרד בעד החובה שאנחנו חייבים היום לשמור עליה, להגן על עובדים, כי בעיית ההגנה על העובדים הולכת ומחריפה מיום ליום. אבל, עד אשר ההסדר הזה יקום, וטייטה של הצעת החוק כבר מצויה בידינו, אני מבקשת מהכנסת להשאיר את המצב הקיים ולא לאשר את הצעתו של חבר הכנסת דן תיכון.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דן תיכון, תגובתך. דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כמובן, לאור בקשתך אני לוקח בחזרה את כל דברי, ואני רואה את התקרית בינינו כמחוסלת לחלוטין, על דעת שני הצדדים.

חבר הכנסת אורי אור, אני מדבר אליך. אנחנו חיים בעולם של המחר. כששמעתי את דברי השר פרס, לא לאחר ההסכם ב-13 בספטמבר אלא לפני שנה, את החלום שלו על עולם חדש במזרח התיכון, על שוק משותף במזרח התיכון, על דרך מהירה לעמאן – אני, איש קטן, לא כל כך חולם, לא כל כך מאמין, ספקן, שואל שאלות, וכל בוקר מנסה בשארית כוחותי, לא תמיד מצליח, להגיע מרמות לכנסת, נאבק בדרכים ובפקקים. אז כשמדברים אתי על דרך מהירה מירושלים לעמאן, אני שואל את עצמי: ומי יבטיח לי שבבוקר אני אגיע שלם וחי לכנסת? למשל, הבוקר נאלצה הוועדה לביקורת המדינה להמתין עשר דקות עד שהצלחתי להיחלץ משלושה פקקים.

למה אני אומר לך את הדברים האלה? השאלה שאנחנו צריכים לשאול את עצמנו היא, איזו כלכלה אנחנו רוצים, איזה משק, האם יהיה המשק של שלשום, של מרקס ואנגלס, של בוני המדינה, מקימי ההסתדרות, שאבי היה אחד מהם, הוא היה בטקס הקמת ההסתדרות בחצר הטכניון – חבר הכנסת שבח וייס מכיר את תולדות המשפחה שלי – או שאנחנו רוצים עולם מודרני, עולם מתקדם, עולם שיש בו, גברתי, איגודים מקצועיים?

אילו היית באה ואומרת: החלטנו בצעד אמיץ, הסתדרות כן, אבל הסתדרות כאיגוד מקצועי – מה את בעצם רוצה ממני, ואני אביא את הדברים האלה לידי אבסורד. אינני יודע אם את מצויה בעולם הכדורגל, אבל מס הארגון שאני משלם, נניח שאני משלם את מס הארגון הזה בניגוד לרצוני, אז אילו היית אומרת לי, שאני צריך לשלם בעד השירותים המקצועיים שמגיש המזכיר של איגוד הפקידים, שלא נותן ליישם את דוח ועדת-זוסמן ופוגע באינטרסים הישירים של כלל העובדים במדינת ישראל, ואני לא יכול להבין למה ההסתדרות נגד יישום המלצות ועדת-זוסמן, אני פשוט לא מבין איזה איגוד

מקצועי יכול להיות נגד דבר כזה; אילו היית אומרת לי, שמדובר כאן באיגוד מקצועי פרופר, שחותם על הסכמי עבודה, הייתי מקבל את הטענה שלך. אבל תסתכלי מה רוצים ממני, ויגן עלי חבר הכנסת זיסמן אם אני טועה. אני משלם לך את מס הארגון כדי ששוער פולני שהגיע אתמול לארץ יעמוד בשער של "הפועל תל-אביב" כדורגל, כי הכסף במסגרת ה-30% שלא הולכים לקופת-חולים, ואני מדבר על המס האחיד ועל המס המקביל, הולך לכל מיני פעולות.

אורי אור (העבודה):

דן תיכון (הליכוד):

את רואה שכולם מתחילים להבין בספורט. אני, למשל, חסיד של "מכבי חיפה". אני שואל את עצמי, שוב היושב-ראש יודע, אפילו שנולדתי בקריית-חיים והייתי חסיד של "הפועל חיפה" הרבה שנים; אני רוצה להבין מדוע אני צריך לשלם עבור טרטיקל מ"הפועל תל-אביב" כדורסל?

היו"ר ש' וייס:

שלא תהיינה אי-הבנות, רוב חברי הנהלת "מכבי חיפה" הם חברי הסתדרות.

דן תיכון (הליכוד):

כן.

אברהם יחזקאל (העבודה):

חברי הסתדרות ימנים, מה אתה רוצה.

דן תיכון (הליכוד):

אני, למשל, שואל את חבר הכנסת אבי יחזקאל, שהוא יושב-ראש ועדת הספורט, מדוע אני צריך לשלם עבור פעולות שאינני שלם אתן, שאין בינן לבין האיגוד המקצועי ולא כלום?

חברת הכנסת אורה נמיר, שרת העבודה והרווחה, אני נכשלת, כי הרי לא קראתי לאיש. הסתכלי, אפילו את האחד שבא בטעות שחררתי.

היו"ר ש' וייס:

הם הלכו להדליק נר ראשון.

דן תיכון (הליכוד):

תראי מה קורה מאחורי גבך. חבר הכנסת אלי דיין מעוצבן מאוד מהצעות החוק שלי, ויש רבות כאלה. אני אפילו הייתי אומר, שאני מעוניין להפסיד כדי שתינתן לי הבמה בעוד 45 יום לחזור על האבסורד הזה שאתם מציגים אותו מדי פעם בפעם. כל עוד תעמדו על כך שחוקים מן הסוג הזה יעוגנו בחקיקה ראשית, לא תהיה זכות קיום להסתדרות כאיגוד מקצועי. אילו הייתי רואה כאן אחד שהיה אומר: הוא לא צודק ולכן אני מצביע נגד – אבל הרוב כאן חושב שאני צודק, רוב החברים שאת שמם הזכרתי חזרו ואמרו את הדברים האלה במלוא הכנות, הם חברייך לספסל, חברי הכנסת היושבים מאחורי גבך.

אני פונה אליכם, חברי, ואומר לכם – – –

אורי אור (העבודה):

איפה חבריך?

דן תיכון (הליכוד):

נדמה לי שאני מסביר לך, חבר הכנסת אורי אור.

היו"ר ש' וייס:

אין זה סוד שלהסתדרות יש כוח ארגון.

דן תיכון (הליכוד):

זהו מבחן להגינות של כל אחד מכם. אתם רוצים להנציח את מה שאי-אפשר להנציח, את שלטון הסיאוב. רבותי, על דברים מן הסוג הזה, שאנחנו, חברי הליכוד, הגנו עליהם בחירוף נפש תוך התעלמות מרצונו של הבוחר, הלכנו לאופוזיציה. זהו מבחן של הגינות.

אדוני, אפשר להצביע.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אני אפשר לך לייצג את עצמך, שתחזור למקומך ותגיע לכפתור שלך.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. אחרי ההצבעה תבוא הודעה של סגנית מזכיר הכנסת, ועוד חוק אחד, הנמקה מהמקום, דקה, ואחר כך נסיים את הדיונים היום. ההצבעה החלה. נא להצביע.

הצבעה מס' 5

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 3

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 27

נמנעים – אין

ההצעה להסיר את הצעת חוק הגנת השכר (תיקון מס ארגון),

התשנ"ג–1992, מסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

3 תומכים – בכל זאת, חבר הכנסת תיכון, אל תזלזל בזה, יש לך הפתעה – 27 מתנגדים, אין נמנעים. הצעת החוק הוסרה מסדר-היום.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ש' וייס:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת. אחר כך – הנמקה מהמקום לחברת הכנסת ענת מאור, ואחרי זה נסיים.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחה היום על שולחן הכנסת החלטת ועדת האתיקה מיום י"ז בכסליו התשנ"ד, 1 בדצמבר 1993, בעניין קובלנתו של חבר הכנסת שאול יהלום נגד סיעת ש"ס. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

הצעת חוק שוויון ההזדמנויות בעבודה (תיקון – דיון בדלתיים סגורות

בתובענות בשל הטרדה מינית), התשנ"ג–1993

(הצעת חברת הכנסת ע' מאור)

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים עכשיו לסעיף אחרון היום, היתר יידחה לשבוע הבא, כפי שהודעתי. הצעת חוק תתפ"ו, הצעת חוק שוויון ההזדמנויות בעבודה (תיקון – דיון בדלתיים סגורות בתובענות בשל הטרדה מינית), התשנ"ג–1993, של חברת הכנסת ענת מאור. הנמקה מהמקום. דקה.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, גברתי שרת העבודה והרווחה, חברות וחברי הכנסת, הצעת החוק המדוברת באה להמשיך וליישם את חוק שוויון ההזדמנויות בעבודה בקטע שבולם הטרדה מינית. אלא שלפי המצב הקיים, בגין הדיון המשפטי בדלתיים פתוחות, רבות מאוד נמנעות מלהגיש את הקובלנה ואת התלונה שלהן.

לפיכך מוצע שהדיון יהיה בדלתיים סגורות, דבר שיקדם בהחלט את הזכות והיכולת של הנשים להגן על זכויותיהן.

פנו אלי שאסכים שזה יהיה מותנה בהסכמת בית-הדין. לאחר בירור הנושא אני אכן נענית לפנייה של ועדת השרים לענייני חקיקה. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. גברתי השרה, תגובתך.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, בחוק שוויון ההזדמנויות בעבודה, התשמ"ח-1988, נקבעה הטרדה מינית הן כעבירה פלילית והן כעילה לתביעה אזרחית.

בשל אופיים המיוחד של ההליכים המשפטיים הקשורים בנושא הטרדה מינית, הרגישות המרובה הכרוכה בהם וחשש מחשיפת זהותם של המתלוננים על הטרדה מינית, יש היגיון בהצעה שהדין בתביעה בעניין הטרדה מינית יהיה בבית-הדין לעבודה בדלתיים סגורות.

כמו-כן נראים לי יתר סעיפי ההצעה, שלפיהם רשאי בית-הדין לעבודה להתיר נוכחות בבית-הדין רק לאנשים שמצא לנכון להתיר להם זאת, וכן שכל פרסום בעניין זה ייעשה ללא פרטים העלולים להביא לזיהוי של עד או תובע בתביעה כאמור, אלא אם בית-הדין הרשה זאת.

אומנם קיימת כבר כיום הוראה בסעיף 68 לחוק בתי-המשפט, החלה גם על בית-הדין לעבודה, ולפיה רשאי בית-המשפט להחליט על דיון בדלתיים סגורות לשם הגנה על עניינו של מתלונן או נאשם בעבירת מין. אולם הוראה זו אינה מכסה את כל המקרים, כגון מקרים שבהם קיימת אומנם הטרדה מינית אך קשה להוכיח עבירת מין, או במקרים של תביעה אזרחית.

ועדת השרים לענייני חקיקה, אדוני היושב-ראש, החליטה לתמוך בהצעת החוק הנדונה בתנאי ששיקול הדעת יהיה בידי בית-הדין לעבודה. אני שמחה לציין, כי חברת הכנסת ענת מאור הסכימה לתנאי זה.

לאור כל הנ"ל אני תומכת בהעברת הצעת החוק הנדונה, של חברת הכנסת ענת מאור, לוועדת העבודה והרווחה של הכנסת להכנתה לקריאה ראשונה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה. אני מבין שאנחנו נעבור להצבעה. נאפשר לשרה להצטרף להצבעה.

הצעת חוק שוויון ההזדמנויות בעבודה (תיקון – דיון בדלתיים סגורות בתובענות בשל הטרדה מינית), התשנ"ג-1993, מאת חברת הכנסת ענת מאור. השרה מסכימה להעביר אותה לוועדת העבודה והרווחה להכנתה לקריאה ראשונה. נא להצביע.

הצבעה מס' 6

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם לוועדה – 16

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק שוויון ההזדמנויות בעבודה (תיקון דיון בדלתיים סגורות בתובענות בשל הטרדה מינית), התשנ"ג–1993,

לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

16 תומכים, אין נמנעים, אין מתנגדים, זה מה שקרה. הצעת החוק עוברת לוועדת העבודה והרווחה.

חברי הכנסת, אני רוצה לאחל לכולכם חג שמח, לכל אזרחי מדינת ישראל היהודים במקרה זה, באותה הזדמנות שכולם ישמחו.

אנחנו מסיימים את הישיבה. הישיבה הבאה תתקיים ביום שני, כ"ט בכסליו התשנ"ד, 13 בדצמבר 1993. תמה הישיבה.

הישיבה ננעלה בשעה 15:07.